

Eindevaluatie

Sectorplan Rechtsgeleerdheid
en domeinplan Digitale SSH

Juni 2025

Uitdaging Eindevaluatie

Colofon

Tekst en redactie: NWO

Vormgeving: Ontwerpwerk, den Haag

Beeld omslag: Shutterstock

Contact: info@sectorplan-ssh.nl

Juni 2025

Eindevaluatie

**Sectorplan Rechtsgeleerdheid
en domeinplan Digitale SSH**

Juni 2025

Vooraf

Dit rapport bestaat uit de eindevaluatie van het sectorplan Rechtsgeleerdheid en het domeinplan Digitale SSH. Beide plannen zijn ontwikkeld tegen de achtergrond van het Domeinbeeld SSH 2018. Zie: www.sectorplan-ssh.nl/sites/sectorplan_ssh/files/media-files/Samen%2BSterker.%2BBbeeld%2Bvan%2Bhet%2BSSH-domein%2Bversie%2B2019.05.24%20%282%29.pdf De bevindingen van de eindevaluatie zijn respectievelijk in deel I (Rechtsgeleerdheid) en deel II (Digitale SSH) van de rapportage opgenomen.

De sectorplancommissie heeft het sectorplan Rechtsgeleerdheid en het domeinplan Digitale SSH geëvalueerd aan de hand van door de faculteiten zelf gekozen speerpunten en KPI's en concludeert dat de daarin verwoorde doelen zijn behaald. De commissie beveelt daarom aan om de sectorplanmiddelen structureel te integreren in de eerste geldstroom.

Ten aanzien van het sectorplan Rechtsgeleerdheid constateert de commissie dat de strategische samenwerking tussen de rechtenfaculteiten in Nederland structureel is versterkt, waarbij de Raad der Decanen Rechtsgeleerdheid (RDR) zich heeft ontwikkeld tot een overleg waarin strategische keuzes in onderlinge afstemming worden gemaakt. De keuze voor speerpunten in het onderzoek (zoals 'Digital Legal Studies'), waarbinnen telkens enkele faculteiten voorop lopen, is een voorbeeld van zo'n strategische keuze. De commissie komt tot het oordeel dat het sectorplan een krachtige impuls aan het wetenschappelijk onderzoek heeft gegeven op ieder van de vijf speerpunten die in het sectorplan zijn geformuleerd, te weten Conflict-oplossende Instituten, Digital Legal Studies, Empirical Legal Studies, Herijking van publieke waarden in private verhoudingen en Transformatieve werking van globalisering in het recht. Ook wat betreft de verbinding die tot stand is gekomen tussen onderwijs, onderzoek en maatschappelijke doelen concludeert de commissie dat scherpe en relevante keuzes zijn gemaakt, met kansen voor doorontwikkeling.

"In de afgelopen jaren heeft de Raad van Decanen Rechtsgeleerdheid zich ontwikkeld tot een voor onze discipline onmisbaar orgaan. De decanen stemmen daarbinnen niet alleen af over het Sectorplan, maar ook breder over strategische keuzes in onderwijs, onderzoek en HR-beleid. Dat laten we niet meer los."

Prof. dr. Jan Smits, voorzitter Raad der Decanen Rechtsgeleerdheid
Maastricht University

De commissie is bovendien van oordeel dat de vijf speerpunten nog onverminderd actueel zijn. Op een aantal terreinen gaan de ontwikkelingen nu zo snel dat er kansen liggen tot verdere doorontwikkeling van en samenwerking op de speerpunten. De commissie is onder de indruk van het enthousiasme en de betrokkenheid van alle betrokken partijen en is er dan ook van overtuigd dat de faculteiten in de komende jaren die doorontwikkeling in de RDR vorm zullen geven.

Ten aanzien van het domeinplan Digitale SSH constateert de commissie de basis van de Nederlandse digitale infrastructuur voor SSH-onderzoek structureel is verstevigd. Er is een goede start gemaakt met de structurele inbedding van de via het sectorplan gefinancierde projecten en de ontwikkeling van een langetermijnstrategie en -visie door de oprichting van het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur.

Ook hier ziet de commissie volop mogelijkheden voor doorontwikkeling in de komende jaren. Sinds de start van het domeinplan Digitale SSH heeft de digitalisering van de verschillende onderzoeksvelden als in de maatschappij zich sterk ontwikkeld. De commissie observeert dat de ontwikkelingen op dit gebied zo snel gaan dat de behoefte aan digitale infrastructuur alleen maar verder zal toenemen.

Al met al concludeert de commissie dat met een relatief kleine investering van in totaal 10 miljoen euro een grote meerwaarde is gecreëerd in zowel de rechtsgeleerdheid als de digitale infrastructuur voor SSH-onderzoek. Dit illustreert de waarde van het sectorplan-instrument, dat landelijke afstemming over strategische keuzes vanuit het belang van de sector als geheel uitlokt.

Inhoud

Vooraf

4

Deel 1 – Eindevaluatie sectorplan Rechtsgeleerdheid

1. Inleiding	10
1.1 Achtergrond en doel van het sectorplan	10
1.2 Opdracht commissie en aanpak eindevaluatie	11
1.3 De vijf speerpunten	11
1.4 Keuze voor speerpunten	14
2. Key Performance Indicators	14
2.1 KPI 1 – Nederland is toonaangevend op het terrein van de speerpunten	14
2.2 KPI 2 – Een coherente onderzoeksgroep wordt ontwikkeld	16
2.3 KPI 3 – De faculteiten lopen voorop in het maatschappelijk debat	19
2.4 KPI 4 – Een structurele interdisciplinaire samenwerking met nationale en internationale actoren wordt ontwikkeld	21
2.5 KPI 5 – In het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten is zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht voor de speerpunten	23
3. Kengetallen en sectorbrede KPI's	25
3.1 Uitgaven	25
3.2 Matching	26
3.3 Aansluiting tweede en derde geldstroom	27
3.4 Doorlooptijden promotietrajecten	28
3.5 Sectorbrede KPI: aanwas jonge onderzoekers/vaste contracten	30
3.6 Sectorbrede KPI: diversiteit	31
4. Conclusies en aanbevelingen	32
4.1 Conclusies	33
4.2 Aanbevelingen	35
Bijlagen	37
Bijlage 1 – Samenstelling Commissie sectorplan SSH	38
Bijlage 2 – Overzicht gesprekspartners eindevaluatie	38
Bijlage 3 – format zelfevaluaties	40

Deel 2 – Domeinplan Digitale SSH

1. Inleiding	44
2. Doelen domeinplan Digitale SSH	45
2.1 Domeinplan Digitale SSH	45
2.2 Toekenning middelen door PDI-SSH	46
3. Aanbevelingen Midtermevaluatie	47
4. Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur	48
5. Eindevaluatie projecten	49
6. Strategie in hoofdlijnen	50
7. Conclusie en Aanbevelingen	51
Bijlagen	55
Bijlage 1 – Samenstelling commissie sectorplan SSH	56
Bijlage 2 – Samenstelling PDI SSH	56
Bijlage 3 – Samenstelling LBDI-SSH	56
Bijlage 4 – Zelfevaluatie PDI-SSH, inclusief lijst van projecten	57

Eindevaluatie sectorplan Rechtsgeleerdheid

Deel 1

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en doel van het sectorplan

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft in 2018 structureel € 70 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor het versterken van het onderzoek aan de Nederlandse universiteiten. Van die € 70 miljoen gaat jaarlijks € 60 miljoen naar de domeinen Bèta en Techniek en € 10 miljoen naar het SSH-domein. Het ministerie heeft het veld gevraagd om beelden en plannen op te stellen waarin landelijk strategische keuzes worden gemaakt met het oog op verdeling van deze middelen.

In het landelijk overleg met de SSH-decanen, KNAW en NWO is besloten om voor slechts één van de vier sectoren binnen SSH een sectorplan te maken, en wel voor rechtsgeleerdheid. Hiervoor was €6 miljoen beschikbaar. Daarnaast werd € 4 miljoen jaarlijks via de eerste en de tweede geldstroom ingezet voor het vergroten en versterken van de samenwerking en organisatiegraad tussen de sociale en de geesteswetenschappen door een versterking van de digitale infrastructuur voor het domein en door het bevorderen van interdisciplinair SSH-onderzoek naar digitaliseringsvraagstukken (zie deel 2 voor de eindevaluatie van het domeinplan Digitale SSH). Een aantal overwegingen speelde een rol bij de keuze voor de sector rechtsgeleerdheid. Allereerst is de sector tamelijk homogeen en telt deze relatief weinig afzonderlijke disciplines, wat het makkelijker maakt om tot landelijke taakverdeling en concentratie te komen. Daarnaast was de sector al enige tijd bezig met strategische heroverwegingen van onderzoek en onderwijs onder leiding van de Raad voor decanen Rechtsgeleerdheid (RDR). Dit vergrootte de kans op een werkbaar sectorplan op zeer korte termijn. Tot slot is de sector exemplarisch voor een aantal van de bedreigingen voor het gehele SSH-domein. Zo was er sprake van afkalving van de onderzoeksinfrastructuur en had de sector moeite met het aantrekken en behouden van getalenteerde jonge onderzoekers en daarmee aanwas voor het rechtsgeleerd onderzoek op de lange termijn.

Het sectorplan Rechtsgeleerdheid had als doel om de strategische samenwerking tussen rechtenfaculteiten te versterken, waarbij een verbinding wordt gelegd tussen onderwijs, onderzoek en maatschappelijke doelen. Daarnaast moest het sectorplan een krachtige impuls aan het rechtsgeleerd wetenschappelijk onderzoek in Nederland geven en bijdragen aan de versterking van de aansluiting tussen hoger onderwijs en onderzoek. Ook had het als doel om de basis van de sector te verstevigen door profilering van universiteiten en een gebalanceerde onderlinge afstemming van deze profilering.

Na goedkeuring van het door de kwartiermaker opgestelde domeinbeeld SSH, het domeinplan Digitale SSH en het sectorplan Rechtsgeleerdheid,¹ heeft de commissie Sectorplan SSH de deelnemende rechtenfaculteiten gevraagd om facultaire bestedingsplannen in te dienen binnen de kaders zoals gesteld door het ministerie van OCW, en volgens de keuzes in het sectorplan Rechtsgeleerdheid. In de facultaire plannen hebben de tien deelnemende rechtenfaculteiten hun keuzes voor thematische speerpunten nader onderbouwd en eigen ambities gesteld. Deze zijn alle gerelateerd aan de in het Sectorplan SSH gestelde landelijke kritieke prestatie-indicatoren (KPI's), zowel voor de thematische speerpunten als voor de sectordoorsnijdende Human Resource-speerpunten. De commissie heeft deze plannen beoordeeld.

¹ Zie: <http://sectorplan-ssh.nl>

1.2 Opdracht commissie en aanpak eindevaluatie

Na toekenning van de sectorplanmiddelen is een scheiding aangebracht tussen de totstandkoming van sectorplannen enerzijds en de monitoring en evaluatie van de uitvoering van deze plannen anderzijds. De commissie SSH heeft nu als taak om een tussentijdse evaluatie en een eindevaluatie uit te voeren van de door het ministerie gefinancierde activiteiten vanuit de sectorbeelden en vervolgens de minister hierover te adviseren. De toenmalige minister heeft in 2022 op basis van de midtermevaluatie besloten dat de middelen ongewijzigd aan de faculteiten werden toegekend voor de tweede periode van drie jaar (vierde tot en met zesde jaar). In 2025 heeft de commissie een eindevaluatie uitgevoerd en op basis daarvan een advies opgesteld voor de minister. De minister zal aan de hand daarvan bepalen of de gelden structureel beschikbaar blijven.

De midtermevaluatie had een lerend karakter, zodat de faculteiten op basis van de evaluatie en de daarin opgenomen handreikingen stappen konden zetten voor het tweede deel van de sectorplanperiode. De huidige eindevaluatie is nadrukkelijk een summatieve eindevaluatie. De commissie heeft onderzocht of de afgesproken KPI's zijn verwezenlijkt en op welke manier de faculteiten op de aanbevelingen uit de midtermevaluatie hebben gereageerd. Elke faculteit heeft voor ieder speerpunt waarbij zij betrokken is een zelfevaluatie aan de hand van de KPI's opgesteld. Daarin geeft de faculteit niet alleen aan of en hoe het sectorplangeld is besteed, maar ook of en hoe het sectorplan feitelijk heeft bijgedragen aan de KPI's, zowel kwantitatief als kwalitatief of. De zelfevaluaties en KPI's zijn in verschillende gespreksrondes besproken met de speerpunttrekkers en met de decanen, op basis van concrete vragen over deze onderwerpen. De commissie heeft de faculteiten gevraagd om in hun zelfevaluaties ook successen en risico's te benoemen. De faculteiten hebben aanvullend kengetallen en financiële gegevens aangeleverd. Op deze manier heeft de commissie een rijk beeld van het verloop van het sectorplan verkregen en in hoeverre dit het onderwijs en onderzoek in de sector heeft versterkt. Dit rapport bevat de bevindingen van de commissie uit de evaluatie en het advies aan de minister. De samenstelling van de commissie is opgenomen in bijlage 1.

Omdat leden van de sectorplancommissie in het heden en/of verleden bij specifieke faculteiten en universiteiten betrokken zijn geweest, is de commissie in de evaluatie alert geweest op (de schijn van) belangenverstrengeling. Commissieleden die aan specifieke faculteiten en universiteiten verbonden zijn (geweest), zijn niet betrokken geweest bij de evaluatie-activiteiten zoals interviews en discussie of besluitvorming over de analyse en conclusies ten aanzien van de 'eigen' faculteit en/of universiteit.

1.3 De vijf speerpunten

De tien deelnemende rechtenfaculteiten hebben gezamenlijk vijf thematische speerpunten geformuleerd waarbinnen door verschillende faculteiten wordt samengewerkt, te weten Conflictoplossende instituties (COI), Digital Legal Studies (DLS), Empirical Legal Studies (ELS), Herijking van publieke belangen in private verhoudingen en Transformatieve werking van globalisering in het recht. De speerpunten zijn gekozen vanwege het potentieel om tot inhoudelijke en/of methodische vernieuwing van de sector te komen en vanwege hun aansluiting bij fundamentele en actuele vraagstukken. Daarmee beoogt de sector het rechtswetenschappelijk onderzoek in Nederland toonaangevend te maken met coherente onderzoeksgroepen waarin verschillende faculteiten samenwerken, waarbij de rechtsgeleerden een toonaangevende rol spelen in het maatschappelijk debat over verschillende onderwerpen, er internationaal en interdisciplinair wordt samengewerkt en het onderwijs van dat alles vruchten plukt. Het sectorplan is daarmee een instrument om de gezamenlijke wetenschappelijke inspanningen te versterken. Dat kan een signaal opleveren om in een sectorplan voor een volgende periode bepaalde speerpunten nader te stimuleren en andere juist wat bij te sturen.

In het kader hieronder worden de speerpunten kort geïntroduceerd.² Elke faculteit heeft zich gecommitteerd aan een of twee thematische speerpunten. Naast de vijf thematische speerpunten hebben de faculteiten twee sectorbrede HR-speerpunten geformuleerd, te weten Aanwas jonge onderzoekers en Diversiteit. De faculteiten nemen allemaal deel aan de twee sectorbrede speerpunten. In tabel 1 wordt een schematische weergave getoond van de verdeling van de speerpunten onder de faculteiten.

Tabel 1. Verdeling van speerpunten over de faculteiten

	EUR	OU	RU	RUG	TiU	UL	UM	UU	UvA	VU
Aanwas jonge onderzoekers	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Diversiteit	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Conflictoplossende instituties			•			•		•		
Digital Legal Studies			•		•		•		•	
Empirical Legal Studies	•			•		•		•		•
Herijking van publieke waarden in private verhoudingen	•			•						
Transformatieve werking van globalisering in het recht		•			•		•		•	

► Conflictoplossende instituties (COI)

Het speerpunt 'Conflictoplossende Instituties' (COI) richt zich op het vergroten van de slagkracht en het probleemoplossend vermogen van rechtsprekende instituties en van het juridisch instrumentarium, met als doel het gezag en de legitimiteit van de instituties in de samenleving te bestendigen en te versterken. In haar advies van 14 juni 2019 heeft de commissie de invulling van het speerpunt door de deelnemende universiteiten Universiteit Leiden, Universiteit Utrecht en Radboud Universiteit inhoudelijk positief gewaardeerd en de instellingen aangemoedigd om samenwerking met speerpunten Empirical Legal Studies en Digital Legal Studies op te zoeken. In de tussentijdse evaluatie heeft de commissie aangegeven dat het speerpunt weliswaar sterk verbonden is met de rechtspraakpraktijk, maar dat in de tweede helft van de sectorplanperiode het internationaal toonaangevend karakter versterkt moet worden.

► Digital Legal Studies (DLS)

In het speerpunt 'Digital Legal Studies' zoeken onderzoekers naar vragen op antwoorden rondom digitalisering. Zo wil het speerpunt kennis ontwikkelen die nodig is om de juridische, ethische en maatschappelijke uitdagingen van onze tijd het hoofd te bieden en een bijdrage leveren aan de toepassing ervan. Tilburg University, Universiteit van Amsterdam, Radboud Universiteit en Maastricht University nemen deel aan dit speerpunt. In haar advies van 14 juni 2019 heeft de commissie zich positief uitgesproken over de vernieuwende methodologie in dit speerpunt die datagedreven onderzoek combineert met traditioneel-juridisch rechtsonderzoek. In de tussentijdse evaluatie heeft de commissie vastgesteld dat dit speerpunt op koers lag voor verwezenlijking van de afgesproken KPI's.

² De beschrijving van de speerpunten is ontleend aan <https://www.sectorplanrechtsgeleerdheid.nl/speerpunten>

► Empirical Legal Studies (ELS)

Empirisch onderzoek naar de (door)werking van het recht in de maatschappij levert fundamentele kennis op over (gedrags)veronderstellingen die ten grondslag liggen aan de verschillende rechtsregels. In dit speerpunt staat daarom het empirisch onderzoeken van juridische relevante vragen centraal. De ambitie van deelnemende instellingen Universiteit Leiden, Erasmus Universiteit Rotterdam, Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Utrecht en Vrije Universiteit Amsterdam Amsterdam is om meer onderzoekers aan de verschillende faculteiten in staat te stellen om empirische vragen te stellen en hen de methodologische gereedschapskist te bieden om die vragen te beantwoorden. In haar advies van 14 juni 2019 merkt de commissie op dat dit speerpunt een waardevolle innovatie binnen het rechtswetenschappelijk onderzoek is en dat dit mogelijkheden biedt voor verdere samenwerking met andere (SSH-)disciplines. Bij de tussentijdse evaluatie stelde de commissie vast dat bij dit speerpunt al veel resultaat is geboekt zowel als het gaat om de internationaal toonaangevende positie van Nederland als voor wat betreft de samenwerking binnen faculteiten (diverse rechtsgebieden met elkaar) en tussen faculteiten (diverse SSH-disciplines met elkaar). Zo is vanuit dit speerpunt een Europese vereniging van empirisch georiënteerde juristen gestart en is in dat verband een nieuw wetenschappelijk tijdschrift opgezet.

► Herijking van publieke belangen in private verhoudingen

In het speerpunt 'Herijking van publieke belangen in private verhoudingen' staat de vraag centraal in hoeverre in de 21e eeuw, tegen de achtergrond van de trend naar een compacte(re) overheid, publieke belangen en waarden via private verhoudingen effectief kunnen worden geborgd in een rechtssysteem, dat mede is gebaseerd op zelfregulering en autonomie van private partijen. Ook private partijen als (internationaal opererende) bedrijven kunnen juridisch aan publieke belangen worden gebonden. In haar advies van 14 juni 2019 heeft de commissie de invulling van het speerpunt door de deelnemende universiteiten Erasmus Universiteit en Rijksuniversiteit Groningen inhoudelijk positief gewaardeerd en aandacht gevraagd voor meer concretisering van de onderzoeksplannen. Bij de tussentijdse evaluatie heeft de commissie deze concretisering aangetroffen.

► Transformatieve werking van globalisering in het recht

Het speerpunt 'Transformatieve werking van globalisering in het recht' heeft als doel een internationaal leidende bijdrage te leveren aan de kennis over hoe het recht processen van globalisering kan vormen en sturen (en vice versa), waardoor belangen van individuen, groepen en samenlevingen beter beschermd kunnen worden. Ook gaat het in dit speerpunt om de implicaties van globalisering van de rechtsorde voor de nationale rechtsorde. In haar advies van 14 juni 2019 heeft de commissie zich positief uitgesproken over de plannen van deelnemende faculteiten Maastricht University, Open Universiteit, Tilburg University en Universiteit van Amsterdam. De tussentijdse evaluatie gaf de commissie aanleiding tot enkele kritische bemerkingen, vooral gericht op het te veel ontbreken van samenwerking tussen faculteiten en de noodzaak van een meer coherente onderzoeksgroep over de grenzen van faculteiten heen. Van samenwerking en een coherente onderzoeksgroep over de grenzen van universiteiten heen was volgens de commissie op dat moment nog te weinig sprake.

1.4 Keuze voor speerpunten

De commissie heeft met het veld gesproken over de keuze van de speerpunten. De decanen staan onverminderd achter de relevantie van de speerpunten die in 2018 zijn gekozen. Doordat de speerpunten breed zijn en gericht zijn op maatschappelijke thema's, kan er door nieuwe accenten te leggen binnen de speerpunten worden meebewogen met de actualiteit. De commissie constateert dat met het sectorplan als belangrijke impuls de sector rechtsgeleerdheid nu ook voldoende met elkaar in overleg is om dit goed te kunnen doen. Wel is er wat de commissie betreft ruimte voor doorontwikkeling van het speerpunt Transformatieve werking van globalisering in het recht. Binnen dit speerpunt is de blik nu naar buiten Nederland gericht op het internationaal recht. Daarmee zijn de deelnemende faculteiten succesvol, maar een goede volgende stap zou zijn om de blik in de komende jaren ook op Nederland te richten. Zo kan niet alleen onderzocht worden hoe de globalisering juridisch kan worden benaderd, maar ook wat de juridische gevolgen van globalisering voor Nederland zijn en hoe in een tijdperk van globalisering ook de nationale rechtsorde kan worden versterkt. De commissie ziet dit nieuwe perspectief als een logische volgende stap voor het speerpunt. In de gesprekken met de decanen is gebleken dat het nut van doorontwikkeling van dit speerpunt door de decanen wordt herkend.

Diverse speerpunten hebben aansluiting bij elkaar gezocht. Een aantal faculteiten heeft ervoor gekozen de speerpunten te verweven en in samenhang uit te voeren. Dat draagt bij aan de verdere profilering van de faculteit en versterkt de speerpunten. Op diverse faculteiten is bijvoorbeeld gekozen voor een gecombineerde benadering van de speerpunten: de speerpunten Conflictoplossende instituties en Digital Legal Studies richten zich in Nijmegen op digitale conflictoplossing en de mogelijkheden om online juridische conflicten tussen partijen te beslechten. In Utrecht zijn de twee speerpunten Conflictoplossende instituties en ELS nauw verweven in het onderzoekscluster Empirical Legal Research into Institutions for Conflict Resolution. Empirische inzichten over hoe conflictoplossing werkt kunnen op deze manier bijdragen aan vernieuwing van de rechtspraak in Nederland.

2. Key Performance Indicators

In het sectorplan heeft de Raad der Decanen Rechtsgeleerdheid (RDR) KPI's geformuleerd. Met de KPI's is afgesproken dat het sectorplan eraan bijdraagt dat 1) Nederland een toonaangevend land is/een leidinggevende rol heeft op het terrein van de speerpunten, dat 2) elk van de deelnemende faculteiten een coherente onderzoeksgroep van substantiële omvang inricht, 3) de deelnemende faculteiten voorop gaan lopen in het maatschappelijke debat over het speerpunt, 4) de deelnemende faculteiten een structurele interdisciplinaire samenwerking met nationale en internationale actoren ontwikkelen en 5) in het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht is voor de speerpunten. Hieronder deelt de commissie haar bevindingen per KPI.

2.1 KPI 1 – Nederland is toonaangevend op het terrein van de speerpunten

In de midtermrapportage concludeerde de commissie dat het gezamenlijk formuleren van speerpunten door de rechtenfaculteiten meer samenwerking tussen onderzoekers heeft opgeleverd, wat tot bundeling van onderzoeksgroepen én specialisatie leidt en waardoor de faculteiten en de discipline (op onderdelen) een internationaal leidende rol kunnen nemen. Deze lijn hebben de faculteiten doorgezet in het tweede deel van het sectorplan. Met een kleine financiële stimulans is een meer dan evenredige inhoudelijke impuls aan de speerpunten en daarmee de sector gegeven. Op alle fronten is een beweging te zien binnen de individuele faculteiten, maar juist ook over de faculteiten heen.

Onderzoekspartners

Om te beginnen hebben de faculteiten nieuwe partners gevonden om mee samen te werken in het onderzoek, nieuwe onderwerpen aangeboord, en nadrukkelijk aansluiting gezocht bij de internationale gemeenschap. Dit komt tot uiting door tal van publicaties in diverse peer-reviewed journals, deelname aan vooraanstaande internationale congressen en de toekenning van diverse nationale en internationale beurzen, zoals ERC-grants.³ Ook zijn er met internationale maatschappelijke en academische partners samenwerkingsverbanden gevormd (zie hiervoor ook KPI 3 en KPI 4). Een bijzonder voorbeeld hiervan is de oprichting en het succes van de European Society for Empirical Legal Studies (ELS) waarmee Nederland – mede door de keuze voor mixed methods (naast het door de onderzoekers uit de VS gedomineerd netwerk en tijdschrift met een overwegend kwantitatieve focus) – een voortrekkersrol kreeg in dit wetenschappelijke veld. Speerpunttrekkers merkten op dat buitenlandse rechtsgeleerden niet alleen Nederlandse onderzoeksgroepen bezoeken maar ook aan publicaties refereren, met name rondom DLS en ELS. Aan Nederlandse sectorplanonderzoekers wordt regelmatig gevraagd een bijdrage te leveren aan internationale bundels. Daarnaast is de kritische massa die is ontstaan binnen de rechtsgeleerdheid door het samenbrengen van onderzoekers uit het hele land op bepaalde thema's inspirerend voor buitenlandse onderzoekers.

"Feedback van mijn Sectorplan-collega's die werken aan klimaatverandering en mondiale productieketens was cruciaal bij de ontwikkeling van mijn ERC-aanvraag. Sinds ik financiering heb ontvangen, hebben we ook workshops gehouden en samen onderzoek gedaan als onderdeel van het project."

Prof. Phillip Paiement, hoogleraar Recht en bestuur in het Antropoceen en speerpunttrekker Transformatieve werking van globalisering in het recht

Tilburg University

De commissie neemt waar dat het sectorplan niet alleen heeft geleid tot activiteiten van de direct door het sectorplan gefinancierde onderzoekers, maar dat ook niet door het sectorplan gefinancierde onderzoekers uit de faculteiten bijdragen aan de speerpunten. In dit opzicht is er binnen en tussen faculteiten sprake van uitstraling voorbij de directe kring van sectorplanonderzoekers. Ook andere vakgroepen en departementen zijn zich naar het sectorplan gaan begeven. In het privaatrecht worden bijvoorbeeld meer empirische methoden in het onderzoek gebruikt. In sommige faculteiten zijn de speerpunten leidend (geworden) voor het onderzoeksprogramma en/of de facultaire organisatiestructuur (zoals het speerpunt Herijking van publieke en private belangen aan de EUR). Alle speerpunten hebben een structurele plek gekregen in de facultaire onderzoeksprogramma's en het facultair beleid. De sectorplanthematiek en dan met name hoe daar inhoudelijk vorm aan wordt gegeven door de faculteiten, slaat dus aan in het veld, bij maatschappelijke partners en bij de internationale gemeenschap. Dit geldt in het bijzonder voor DLS en ELS, maar ook voor COI en Herijking. Voor ELS geldt zelfs dat op elke faculteit en binnen elk speerpunt empirisch juridisch onderzoek inmiddels een vaste plaats heeft gekregen, dus ook bij de faculteiten die niet op dit speerpunt hebben 'ingetekend'. Tijdens de gesprekken met speerpunttrekkers en decanen kwam duidelijk naar voren dat het empirisch onderzoek het doctrinaire onderzoek binnen de rechtsgeleerdheid verrijkt. Het empirisch onderzoek zorgt voor aanscherping van de doctrinaire vragen, en doctrinair onderzoek stelt vragen die met empirisch onderzoek benaderd kunnen worden. Zo voeden de twee typen onderzoek elkaar.

³ In de zelfevaluatie van de faculteiten worden de concrete beurzen en een aantal van de sleutelpublicaties vermeld.

"Migranten oogsten, bereiden en bezorgen ons voedsel. Dignity-FIRM is een HorizonEurope onderzoeksproject met onderzoekers uit Italië, Spanje, Polen, Duitsland, België, Marokko en Oekraïne. We onderzoeken hoe de menselijke waardigheid van arbeidsmigranten in de internationaal opererende farm2fork-sectoren te verbeteren."

Prof. Tesseltje de Lange, hoogleraar Europees Migratierecht
Radboud Universiteit

2.2 KPI 2 – Een coherente onderzoeksgroep wordt ontwikkeld

In de midtermevaluatie merkte de commissie al op dat de wijze waarop het onderzoek in de faculteiten is georganiseerd zorgt voor coherente onderzoeksgroepen. Dat is doorgaans in een kleine kerngroep van onderzoekers met financiering vanuit het sectorplan, die samenwerkt met andere onderzoekers en onderzoeksgroepen in de faculteit en universiteit zonder directe financiering vanuit het sectorplan, maar bijvoorbeeld via matching of vanuit onderzoekgerichte motieven bij onderzoekers. De faculteiten hebben dit op diverse manieren gestimuleerd. Sommige faculteiten hebben gekozen voor speerpunten waar al sterke onderzoeksgroepen op waren en ingezet op nieuwe mogelijkheden voor samenwerking, bijvoorbeeld met andere faculteiten als sociale wetenschappen of bètafaculteiten. Andere faculteiten zijn nieuwe onderzoeksgroepen gestart en hebben daarbij vanuit diverse plekken binnen de faculteit onderzoekers betrokken, door collega's daar extra onderzoekstijd te geven op sectorplanthematiek. Ook worden in enkele faculteiten kleinschalige samenwerkingsinitiatieven binnen de faculteit financieel gestimuleerd. Matching vanuit de faculteiten heeft hier in belangrijke mate aan bijgedragen, omdat zo meer posities konden worden gecreëerd en meer onderzoekers (deels) konden worden vrijgemaakt voor de speerpunten. De commissie ziet dat de gekozen speerpunten in alle faculteiten zijn verankerd in de facultaire structuur door de oprichting van nieuwe onderzoeksgroepen, door de thema's op te nemen in de facultaire strategie en door deze te verweven met het onderwijs.

"Aan de Universiteit Leiden is binnen COL een mooie samenwerking tussen onderzoekers van verschillende afdelingen ontstaan. Het thema van vertrouwen in instituties in brede zin blijft onverminderd actueel. Zowel facultair als universitair vindt het thema doorgang in nieuwe, disciplineoverstijgende profileringsthema's."

**Prof. dr. Janine Ubink, hoogleraar Law, Governance and Development
en directeur Onderzoek**
Universiteit Leiden

Gezamenlijk commitment speerpuntthematiek

Alle betrokken faculteiten hebben een duidelijk commitment laten zien om samenwerking voort te zetten en in te blijven zetten op de speerpuntthematiek. Dat is niet alleen uitgesproken in de gesprekken met de commissie, maar blijkt vooral uit de verankering van de speerpunten in de facultaire onderzoeksprogrammering en in het facultair beleid (en in een enkel geval uit

herinrichting van de facultaire structuur). De speerpunttrekkers en onderzoekers benadrukken dat de in deze periode ontstane samenwerking niet had kunnen plaatsvinden zonder het sectorplan. Het gemeenschappelijke doel droeg eraan bij dat interfacultaire samenwerking in de plaats kwam van concurrentie. De speerpunttrekkers geven aan dat het sectorplan een veranderde instelling in het veld heeft teweeggebracht, waarin men urgentie en toewijding voelt om samen te werken – dat is niet meer ad hoc of afhankelijk van persoonlijke contacten. Door de opgezette samenwerkingsverbanden kan deze samenwerking ook na afloop van het sectorplan blijven voortbestaan. Ook binnen de RDR is afgesproken om te blijven samenwerken aan de speerpunten en waar relevant andere accenten aan te brengen. Vanuit de betrokken colleges van bestuur heeft de commissie bevestiging ontvangen dat zij, bij indaling van de sectorplangelden in de lumpsum, verantwoordelijkheid zullen nemen om het bedrag toe te blijven kennen aan de faculteiten.

Doorontwikkeling sector

Het sectorplan heeft een belangrijke rol gespeeld in het versterken van de rechtsgeleerdheid als onderzoekgerichte sector (discipline), juist een punt waarop de rechtsgeleerdheid achterliep op andere sociale en geesteswetenschappen (zoals bijvoorbeeld blijkt uit de minder dan evenredige toekenning van beurzen in het NWO-Talentprogramma). Samenwerking, die is uitgelokt en versterkt door het sectorplan, is hiervoor van cruciaal belang geweest. De RDR heeft zich verder ontwikkeld tot een platform waar overleg en afstemming plaatsvindt op strategisch niveau, bijvoorbeeld over speerpunten, maar ook over andere voor deze sector vernieuwende zaken als promoveren op artikelen. In de RDR is het inmiddels mogelijk om niet alleen de speerpunten door te ontwikkelen, maar ook de gevolgen van de bezuinigingen vanuit de sectorplanambities in gezamenlijkheid te vertalen naar de faculteiten. Ondertussen heeft ook de SSH-raad een nieuwe impuls gekregen met en door de in 2022 opgezette SSH-sectorplannen.

Samenwerking en netwerken

De faculteiten weten elkaar dus dankzij het sectorplan beter te vinden, zowel bestuurlijk als op het niveau van de onderzoeksgroepen. Op diverse plekken zijn netwerken rondom de speerpunten ontwikkeld om zo de samenwerking te institutionaliseren. Het voorbeeld dat hierbij in het oog springt is dat van ELS, waar een European Society for Empirical Legal Studies is opgericht. Door deze samenwerkingen structureel te maken, zorgen de faculteiten ervoor dat zij ook na afloop van het sectorplan elkaar zullen weten te vinden. De focus op methodologie biedt uitzicht op realisatie van de in het sectorplan rechtsgeleerdheid vastgelegde ambitie om tot een landelijke onderzoeksopleiding voor deze sector te komen. Een ander voorbeeld is de organisatie van jaarlijkse congressen als Digital Legal Talks, dat inmiddels een household name is geworden, of het speerpunt Conflictoplossende instituties waar landelijk wordt afgestemd over een complete dekking van het speerpunt op alle faculteiten en van waaruit (structureel) met de rechtspraak wordt samengewerkt. Zo draagt het sectorplan bij aan de verdere profilering van de faculteiten. De speerpunttrekkers en decanen benadrukken dat hoewel er een cultuur van samenwerking is ontstaan en dat enthousiasme ook na afloop van het sectorplan zal blijven, financiële middelen nodig zijn om vervolg te kunnen blijven geven aan de opgezette samenwerkingsverbanden.

Succesfactoren

In de ontwikkeling van een groep rondom een speerpunt, dan wel in een faculteit, dan wel over de faculteiten heen, herkent de commissie twee duidelijke succesfactoren.

- Allereerst is de rol van de speerpunttrekker cruciaal. Deze persoon is de aanjager, motivator en inspirator binnen de eigen faculteit en moet de visie en vaardigheden hebben om een onderzoeksgroep in een nieuwe richting te sturen of een onderzoeksgroep op te bouwen binnen de faculteit. Daarbij is het ook belangrijk dat de speerpunttrekker over de grenzen van de eigen faculteit heen kan kijken: waar kan synergie en aansluiting plaatsvinden, bij zowel andere rechtenfaculteiten als bij faculteiten van andere disciplines?

- De commissie ziet daarnaast dat 'community building' rondom het thema belangrijk is, ook om betrokken PhD-kandidaten te laten landen in een onderzoeksgemeenschap. Samenwerking op gebied van bijvoorbeeld gezamenlijke financieringsaanvragen of uitwisselingen op gebied van (PhD-)onderwijs dragen hieraan bij. Een ander concreet voorbeeld dat een belangrijke katalysator bleek was de mogelijkheid bij bijvoorbeeld DLS en ELS om kleine gezamenlijke aanvragen te doen in een materieel budget, dat door alle speerpuntfaculteiten gezamenlijk ter beschikking werd gesteld. De decanen hebben aangegeven dit voort te willen zetten na afloop van de sectorplanperiode.

Samenwerking tussen faculteiten

In de tussentijdse evaluatie heeft de commissie de faculteiten aangemoedigd verder in te zetten op de samenwerking tussen faculteiten. Bij de eindevaluatie hebben de faculteiten laten zien dat er voor alle speerpunten een solide samenwerkingsverband bestaat. Aan sommige speerpunten nemen alle Nederlandse faculteiten deel: zo heeft ELS bijvoorbeeld een landelijk uitstralingseffect gehad. Voor de andere speerpunten werken alleen de deelnemende faculteiten samen. Dit is grotendeels te verklaren door de keuzes in het sectorplan, omdat niet alle faculteiten zich hoeven in te zetten voor alle speerpunten en overigens de onderzoeksgroep in sommige gevallen binnen de kaders van het speerpunt andere prioriteiten ging leggen: zo verschoof men binnen speerpunt Conflictoplossende instituties van officiële rechtspraak naar het bredere begrip conflictbeslechting. De afgelopen jaren zijn nodig geweest om binnen de eigen faculteiten sterke onderzoeksgroepen neer te zetten en een goede samenwerking tussen de speerpuntfaculteiten op te bouwen. Nu moedigt de commissie deze faculteiten aan de samenwerking uit te breiden naar andere faculteiten.

Specifiek voor speerpunt DLS werden de speerpuntfaculteiten aangemoedigd andere faculteiten, die ook aan DLS-thematiek werken maar niet deelnemen aan het speerpunt, te betrekken in hun samenwerking. Ook hier is inmiddels een bredere samenwerking ontstaan, die zich bijvoorbeeld uit in bundels over DLS die door alle faculteiten samen zijn geschreven. Door deze samenwerking neemt het speerpunt ook toe in slagkracht en proberen de faculteiten nu bijvoorbeeld gezamenlijk voet aan de grond te krijgen binnen infrastructuren CLARIAH⁴ en ODISSEI⁵. Voor het speerpunt Herijking van publieke en private belangen ligt meer samenwerking met de 'business law'-onderzoeksgroepen voor de hand, en voor het speerpunt Transformatieve werking van globalisering zou samenwerking voor de hand liggen met bijvoorbeeld onderzoeksgroepen op het terrein van het nationale staats- en bestuursrecht.

Succesvolle onderzoeksgroepen

De commissie is een aantal zaken opgevallen rondom het vormen van succesvolle onderzoeksgroepen. Zo is het van belang dat er ten minste drie faculteiten deelnemen. Dit zorgt voor meer massa en daardoor kan het speerpunt beter van de grond komen. Daarnaast is het belangrijk om binnen een sectorplan ruimte te bieden aan verschillende snelheden van ontwikkeling. Op sommige faculteiten is gestart vanuit een bestaande traditie op een onderwerp en heeft het sectorplan deze versterkt, waardoor er al snel ruimte kwam om over grenzen, facultair dan wel landelijk, de samenwerking op te zoeken. Op andere faculteiten werd ingezet op nieuwe onderzoeksthema's. Daarbij lag de focus eerst meer op de interne opbouw, om van daaruit de samenwerking op te zoeken. In dit sectorplan zijn beide opties voorbijgekomen; ze hebben beide bewezen waardevolle resultaten op te leveren (zie ook KPI 4).

⁴ Common Lab Research Infrastructure for the Arts and Humanities (CLARIAH)

⁵ Open Data Infrastructure for Social Science and Economic Innovations (ODISSEI)

Jonge aanwas

Een sectorbrede KPI is het versterken van de jonge aanwas in de rechtswetenschap. De ervaringen van de faculteiten leren dat promovendi er wel bij varen om aan de slag te gaan met hun onderzoek binnen een gemeenschap die gefocust is op het onderwerp en die de faculteit overstijgt (zie ook KPI 5). In het algemeen zijn de doorlooptijden van promovendi teruggebracht door alle extra inspanningen op dit gebied, die mede dankzij het sectorplan mogelijk waren (zie ook de sectie over doorlooptijden promotietrajecten). Hoewel de commissie het niet onderzocht heeft, zouden de afspraken in RDR-verband over promoveren op artikelen daar ook aan kunnen hebben bijgedragen. Bovendien heeft het structureel maken van de posities effect op zowel het behoud van promovendi als het vormen van een stevige onderzoeksgroep: doordat de sectorplanpromovendi meteen in een onderzoeksgemeenschap landen, in sommige universiteiten meer dan reguliere promovendi werden vrijgesteld van onderwijs en de mogelijkheid hebben om door te stromen naar een UD-positie, is het aantrekkelijker geworden om binnen de academie werkzaam te blijven en dat doet een groot deel van de sectorplanpromovendi dan ook. Ook bij de postdocs die dankzij het sectorplan zijn aangesteld, zien we dat een flinke groep doorstroomt naar U(H)D-posities en voor de rechtsgeleerdheid behouden blijven. In rechtsgebieden waar het van oudsher moeilijk is om personeel aan te trekken en te behouden, ziet men dat dit ook nu moeilijk blijft. Toch is de ervaring met de benadering van promovendi en postdocs vanuit de doelen van het sectorplan zeer positief.

"Without the sectorplan we could not have built the research community that now enables collaboration and capacity building, especially for early career scholars. We achieved a lot in our research on the role of law in sustainable globalization. But we are far from done."

**Prof. dr. Ingo Venzke, hoogleraar International Law and Social Justice en
speerpunttrekker Transformatieve werking van globalisering in het recht**

Universiteit van Amsterdam

2.3 KPI 3 – De faculteiten lopen voorop in het maatschappelijk debat

Zowel in de tussen- als in de eindevaluatie heeft de commissie gekeken naar de manier waarop de verschillende speerpunten het maatschappelijk debat hebben beïnvloed, maatschappelijke partners en burgers hebben betrokken en maatschappelijke impact hebben gehad. In de tussentijdse evaluatie is geconstateerd dat bredere academische samenwerking (zie ook KPI 4), met name met verschillende relevante disciplines uit de sociale en geesteswetenschappen, bijdraagt aan het onderzoeken van belangrijke maatschappelijke vraagstukken. De commissie gaf de faculteiten als aanbeveling mee om maatschappelijke partners nog meer te betrekken bij de ontwikkeling van nieuwe onderzoeksvragen en -lijnen, waardoor het onderzoek nog beter zou aansluiten bij de praktijk. De commissie ziet dat deze aanbevelingen zijn opgepakt, waarbij er wel verschillen zijn in de mate waarin de verschillende speerpunten zich lenen voor maatschappelijk debat en invloed.

Zichtbaarheid

Over de gehele linie heeft het sectorplan ervoor gezorgd dat de rechtsgeleerdheid zichtbaarder en dichterbij burgers is gekomen, dat 'stakeholders' beter worden aangehaakt en dat onderzoeksresultaten beleid en praktijk verrijken. Onderzoekers uit meerdere speerpunten dragen bij aan verschillende WODC-onderzoeken en adviseren diverse overheden in Nederland en op Europees niveau. Ook worden onderzoekers uit alle speerpunten geïnterviewd door Nederlandse en internationale media en publiceren de onderzoekers zelf ook voor het grotere publiek via boeken, maar ook via podcasts en publieke presentaties.

"Zonder het sectorplan had ik waarschijnlijk nooit het netwerk, de middelen en de tijd gekregen om samen met de Open Universiteit, de Universiteit Leiden, het ministerie van Veiligheid en Justitie en diverse andere partners de opleiding Wetsanalyse en wendbare wetsuitvoering in de democratische rechtsstaat voor professionals op te zetten."

Prof. mr. Reijer Passchier, hoogleraar Digitalisering en de democratische rechtsstaat en universitair docent Staatsrecht

Open Universiteit en Universiteit Leiden

Maatschappelijke vragen

Drie van de vijf speerpunten zijn vanuit een maatschappelijke vraag ontwikkeld. Het speerpunt Conflictoplossende Instituten (COI) richt zich op het vergroten van de slagkracht en het probleemoplossend vermogen van rechtsprekende instituten en van het juridisch instrumentarium met als doel het gezag en de legitimiteit van de instituten in de samenleving te bestendigen en te versterken. Vanuit die achtergrond is er onderzoek gedaan met directe beleidsimplicaties, zoals onderzoek naar langlopende letselschade dat heeft geleid tot institutionalisering van De Letselschade Raad. Ook het speerpunt Herijking van publieke belangen in private verhoudingen is ontwikkeld vanuit de ervaring in de praktijk dat de interactie tussen publieke en private belangen steeds complexer wordt, waarbij de twee rechtsgebieden van privaat en publiek recht steeds meer overlappen. Te denken valt aan burgerinitiatieven, regulering van de energiesector, regulering van faillissementsprocedures, maar ook discussies rondom PFAS-uitstoot. Dit sectorplanonderzoek heeft rechtstreekse invloed gehad op de Corporate Sustainability Due Diligence Directive – de belangrijke Europese richtlijn die multinationale bedrijven verplichtingen oplegt met betrekking tot mensenrechten en milieu. Het speerpunt Transformatieve werking van globalisering in het recht, dat onderzoekt hoe globalisering het recht beïnvloedt en hoe het recht processen van globalisering kan vormen en sturen, is voortgekomen uit praktische behoeften zoals het wereldwijd reguleren van duurzaamheid om 'regulatory competition' te voorkomen. Daarbij laten onderzoekers vaak vanuit de juridische context hun licht schijnen over actuele maatschappelijke kwesties.

Vernieuwing discipline rechtsgeleerdheid

De twee speerpunten Empirical Legal Studies (ELS) en Digital Legal Studies (DLS) zijn gericht op een vernieuwing van de rechtsgeleerdheid, waarbij in de afgelopen jaren is gebleken dat deze vernieuwing zorgt voor een toegenomen maatschappelijke relevantie. Bij ELS ligt de nadruk daarbij op het beter verbinden van het juridisch onderzoek met de maatschappelijke realiteit, waarbij onderzoek veelal kijkt naar een maatschappelijke vraag en hoe rechtspraak daarin effectief kan zijn. Dit heeft onder meer geleid tot aanbevelingen met betrekking tot een uitbreiding van het spreekrecht van slachtoffers in het strafrecht. Ook DLS heeft als speerpunt gereageerd op actuele ontwikkelingen, zoals op het gebied van AI en de daaruit voortkomende groeiende behoefte aan betere regelgeving.

Maatschappelijke actualiteit

De commissie constateert dat de gekozen speerpunten nog steeds maatschappelijk actueel zijn. In sommige gevallen gaan de maatschappelijke ontwikkelingen zo snel dat de commissie verwacht dat een aantal speerpunten in de komende jaren doorontwikkelen. Zo ligt er bij DLS een kans om naast het onderzoek naar het recht van digitalisering ook te kijken naar digitalisering van rechtspleging en rechtspraak, mede in samenhang met het speerpunt Conflictoplossende instituties. Het speerpunt Transformatieve werking van globalisering in het recht zou zich nog meer kunnen richten naar wat globalisering betekent voor de Nederlandse rechtsorde en hoe ook de Nederlandse rechtsorde versterkt kan worden in een tijdperk van globalisering.

“Voor mijn onderzoek naar de rechten van dakloze EU-burgers geef ik workshops in verschillende Nederlandse steden. Doordat we gezamenlijk lokale casuïstiek met ambtenaren en hulpverleners bespreken, verkrijg ik belangrijke inzichten in de rol van het Europees recht in de praktijk.”

Mr. dr. Dion Kramer, universitair docent Europees recht

Vrije Universiteit Amsterdam

2.4 KPI 4 – Een structurele interdisciplinaire samenwerking met nationale en internationale actoren wordt ontwikkeld

Dankzij het sectorplan is er in de hele sector rechtsgelerdheid sprake van een toegenomen en structurele samenwerking. De commissie concludeert dat er over de gehele linie stappen gezet zijn om gezamenlijk te komen tot een heldere profilering en scherpe keuzes. In de tussenevaluatie constateerde de commissie al dat het gezamenlijk formuleren van de speerpunten resulteerde in meer samenwerking tussen onderzoekers. Tegelijkertijd had de commissie toen ook een aantal kritische opmerkingen ten aanzien van de samenwerking met andere disciplines en de internationale samenwerking. Bij het speerpunt Transformatieve werking van globalisering in het recht noteerde de commissie bijvoorbeeld dat de samenwerking tussen de deelnemende onderzoeksgroepen doelgerichter kon worden ingevuld om tot een faculteitsoverstijgende coherente onderzoeksgroep te komen. Op deze terreinen ziet de commissie nu dat er goede vooruitgang is geboekt.

“Het sectorplan gaf een enorme impuls aan samenwerkingen tussen wetenschappers vanuit verschillende wetenschapsdisciplines en met het maatschappelijk veld. Conflictoplossing gaat niet over het recht alleen, maar bijvoorbeeld ook over wat mensen nodig hebben. We leren nu van elkaar ten gunste van de samenleving.”

**Prof. mr. Rianka Rijnhout, hoogleraar Conflictoplossing, instituties en privaatrecht
en speerpunttrekker Conflictoplossende instituties**

Universiteit Utrecht

Methodologische en inhoudelijke vernieuwing

Het sectorplan heeft gezorgd voor een methodologische en inhoudelijke vernieuwing van de hele sector, die zich uit in succesvolle nationale en internationale samenwerkingen. Een aansprekend voorbeeld hiervan is het succes van het speerpunt Empirical Legal Studies (ELS). Dit speerpunt leent zich bij uitstek voor interdisciplinaire samenwerking omdat het bij dit speerpunt gaat om empirisch juridisch onderzoek (kwalitatief en kwantitatief) naar de assumpties die aan het recht ten grondslag liggen, de wijze waarop recht wordt toegepast en de effecten van het juridisch systeem en het recht in de praktijk. Daarmee is ELS inherent interdisciplinair omdat met methoden uit andere sociale en geesteswetenschappen wordt gewerkt. Vanuit dit speerpunt is de ELS Academy⁶ opgericht die functioneert als een nationale onderzoeksschool voor een nieuwe generatie empirisch opgeleide juristen. Terwijl het speerpunt ELS getrokken wordt door vijf faculteiten (EUR, RUG, VU, UL en UU), werkt het door in de andere faculteiten zodat overal onderzoekers actief zijn die vanuit een empirisch perspectief naar de werking van het recht kijken.

Waardevolle kruisbestuiving en doorontwikkeling

Ook bij de andere speerpunten is sprake van waardevolle kruisbestuiving tussen disciplines (zie ook KPI 2). Zo leidden in het speerpunt Conflictoplossende Instituten perspectieven vanuit de criminologie en de sociologie tot een beweging van rechtspraak en geschilbeslechting naar conflictoplossing. Het speerpunt Digital Legal Studies kan bogen op een vruchtbare samenwerking met IT-onderzoekers uit de sectoren Bèta en Techniek. Die samenwerking is nog verder geïntensiveerd doordat er ook vanuit IT-onderzoek een grote belangstelling is voor de juridische aspecten van de ontwikkelingen op dat terrein. De commissie ziet veel kansen voor doorontwikkeling van dit speerpunt, ook in relatie tot het dwarsdoorsnijdende thema van sectorplan 2: Welvaart, participatie en burgerschap in de digitale wereld.

"The 'Digital Technologies, Public Policy and Competition Law' conference, a collaboration between the focus areas Rebalancing Public and Private Interest and Digital Legal Studies, was a unique opportunity to bring different legal disciplines and methodologies together to explore competition law's limits in curbing the power of big tech."

Dr. Enrique Santamaría Echeverría, Assistant Professor Law and Technology

Erasmus School of Law

Impact en kennisdeling

Bij alle speerpunten zijn er consortia opgericht die gezamenlijk publiceren, congressen organiseren en aanvragen ontwikkelen. Hier zijn noemenswaardige successen behaald, zoals onder meer te zien is in de toegenomen tweede- en derdegeldstroommiddelen (zie ook de sectie over aansluiting tweede en derde geldstroom). Daarnaast valt de samenwerking bij de begeleiding van promovendi op. Verschillende speerpunten kennen jaarlijkse summer schools of winter schools en andere bijeenkomsten waarbij promovendi ervaringen en onderzoeksresultaten uitwisselen. Een instrument hierbij is de beschikbaarheid van een bescheiden gezamenlijk budget vanuit de RDR, waaruit een aanvraag gedaan kan worden voor bijvoorbeeld een congresbezoek of het maken van een podcast (zie ook KPI 2).

⁶ <https://elsacademy.nl/>

Kansen meerwaarde

Ten aanzien van twee speerpunten stelt de commissie vast dat de samenwerking in de komende jaren nog verder versterkt zou kunnen worden. Dit is het geval voor het speerpunt Herijking van publieke belangen in private verhoudingen dat met slechts twee deelnemende faculteiten is gestart. De commissie is van oordeel dat er een goede start is gemaakt om de twee terreinen van publiekrecht en privaatrecht nader tot elkaar te brengen, waardoor er nu een goede basis ligt om een volgende stap in samenwerking met andere faculteiten te zetten (bijvoorbeeld met onderzoeksgroepen 'business law'). Ook in algemene zin heeft de commissie geconstateerd dat een samenwerking van tenminste drie faculteiten nodig is om een speerpunt echt een krachtige impuls te geven (zie ook KPI 2). In de wetenschappelijke onderzoekspraktijk koersen het speerpunt Herijking van publieke belangen in private verhoudingen en het speerpunt Transformatieve werking van globalisering in het recht de kant op van 'duurzaamheids-onderzoek' en zijn daar de samenwerking aangegaan. Overigens wordt op het speerpunt Herijking van publieke belangen in private verhoudingen ook samengewerkt met het speerpunt DLS. Het speerpunt Transformatieve werking van globalisering in het recht heeft eveneens goede stappen gezet naar meer synergie tussen de betrokken onderzoeksgroepen. Toch ziet de commissie dat er meer interactie mogelijk is tussen de verschillende thematische specialisaties die in het speerpunt verenigd zijn, waardoor er meerwaarde kan worden gecreëerd.

Samenwerking bestendigen

Al met al heeft de commissie bij de decanen en de speerpunttrekkers veel enthousiasme en inzet waargenomen om voort te bouwen op de ontstane samenwerkingsverbanden. Tegelijkertijd is er ook zorg geuit. Het sectorplan heeft ervoor gezorgd dat de focus is verlegd van competitie naar samenwerking, maar om dit te bestendigen is een blijvende investering nodig.

2.5 KPI 5 – In het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten is zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht voor de speerpunten

De commissie constateert dat de faculteiten geïnvesteerd hebben in het onderwijzen en begeleiden van bachelor- en masterstudenten, PhD-studenten en andere jonge academici in de sectorplanthematiek. Doordat zij interdisciplinariteit vanaf het begin van de academische opleiding meekrijgen, wordt interdisciplinariteit binnen het onderzoek bij de nieuwe lichting juristen en juridische promovendi een vanzelfsprekendheid.

Bachelor- en masteronderwijs

De commissie merkt op dat de speerpunten over de gehele linie een plek hebben gekregen in het onderwijs. Bij alle faculteiten hebben de sectorplanthema's geleid tot herbezinning op de inhoud van het curriculum voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. De vertaling naar het curriculum, zo constateert de commissie, is in uiteenlopende vormen gebeurd: soms door het opnemen van 'nieuwe' vakken (bijvoorbeeld een methodologisch vak, al in het eerste bachelorjaar), soms door het ontwikkelen van minoren en vrijwel overal naar profilering op het masterniveau (bij uitstek het niveau voor profilering van onderzoekspeerpunten in het onderwijs). Bij het speerpunt Conflictoplossende instituties hebben de faculteiten ervoor gekozen een gezamenlijke visie vorm te geven over de kennis en vaardigheden die de jurist van de toekomst tot de beschikking moet hebben. Die kennis en vaardigheden zijn in kaart gebracht en ondergebracht in het onderwijscurriculum. De samenwerking in het onderwijs is sterk verankerd binnen het speerpunt Digital Legal Studies. Er is ingezet op onderlinge kennisuitwisseling via gastcolleges in de bachelor- en mastervakken en het opzetten van interdisciplinaire vakken

als AI & Recht en Recht voor Technologie/Technologie voor Recht. Bij Herijking van publieke belangen in private verhoudingen is er in bachelor- en masterscripties aandacht voor de herijkingsthematiek. Het speerpunt Empirical Legal Studies heeft gewerkt aan een nationale onderwijsvisie en daarvoor in kaart gebracht welke empirische vaardigheden op welk niveau moeten worden onderwezen. Deze samenwerking heeft vorm gekregen in de landelijke ELS Academy. Transformatieve werking van globalisering in het recht heeft de gezamenlijke Business and Human Rights Online Lecture Series opgezet die ingebed is in het bachelor- en masteronderwijs. Ieder speerpunt zorgt zodoende voor inhoudelijke inbedding van de thematiek in het onderwijs op een wijze die aansluit bij de aard van het speerpunt.

"With our expertise and that of our Digital Legal Studies partners, exploring the intersection between law and AI offers students practical, hands-on experience with emerging technologies such as AI while developing their understanding of the ethical and regulatory challenges involved."

Dr. Hannes Westermann, Assistant Professor at the Maastricht Law & Tech Lab

Maastricht University

Gezamenlijke Research Master

Het is een organisatorische uitdaging om een interfacultair vak of mastertraject op te zetten. De commissie constateert dat er duurzame initiatieven zijn ontstaan die het waard zijn om verder inhoudelijk uit te bouwen en institutioneel in te bedden. Binnen het speerpunt Herijking van publieke belangen in private verhoudingen hebben Rotterdam en Groningen een gezamenlijke research master opgezet waar jaarlijks 15-20 studenten aan deelnemen. Dit programma heeft meerdere afgestudeerden klaargestoomd voor een PhD-positie. Het Academic Excellence Traject (AcET) aan de UvA is een vergelijkbaar initiatief waarin jaarlijks 30 talentvolle studenten een extra programma volgen dat is gericht op rechtswetenschappelijk onderzoek, inclusief methodenonderwijs en een inbedding bij een onderzoeksgroep. Bij Conflictoplossende instituties wordt onderzocht of een interfacultaire minor, als logische vervolgstap, tot de mogelijkheden behoort. De ELS Academy heeft naast gezamenlijk onderwijs geleid tot een boekenreeks die wordt gebruikt in het onderwijs. Ook ander materiaal wordt uitgewisseld. Momenteel wordt nagedacht over institutionalisering van deze structurele uitwisseling, waarbij in ieder geval voor wat betreft het methodologisch scholen van onderzoekers uitzicht bestaat op een landelijke opleiding. De decanen en speerpunttrekkers van alle speerpunten geven aan dat de uitdaging voor het gezamenlijk opzetten van mastertrajecten en minoren vooral in de inbedding van dergelijke initiatieven in bestaande curricula zit.

Sectorplanpromovendi

De begeleiding van de sectorplanpromovendi is per speerpunt vormgegeven. De commissie stelt vast dat de sectorplanpromovendi in het algemeen op schema liggen, met een aantal verlengingen als gevolg van de covid-19-pandemie (zie ook de sectie over doorlooptijden promotietrajecten). De commissie ziet meerdere succesfactoren. De promovendi zijn intensief begeleid en geholpen bij de thematische afbakening van de onderzoeksvraag. Er zijn momenteel meerdere promovendi die promoveren op artikelen, een novum in de rechtsgeleerdheid waar het promoveren op een monografie tot voor kort de norm was. Deze manier van promoveren bevordert aanscherping van de vraagstelling en focus en sluit goed aan bij de interdisciplinaire sectorplanthematieken. De sectorplanpromovendi hebben bovendien minder onderwijstaken gekregen dan andere promovendi binnen de faculteit. De sectorplanpromovendi zijn integraal opgenomen in de teams die werkten aan de speerpunten. Doordat de promovendi per speerpunt zijn geclusterd,

konden ze zich aan elkaar optrekken. Ieder speerpunt kent een eigen PhD-gemeenschap die met betrekking tot overkoepelende vraagstukken kennis heeft uitgewisseld. Voorbeelden hiervan zijn de al eerder genoemde graduate winter school van DLS en de summer school van Transformatieve werking van globalisering in het recht. Daarnaast is de ELS Academy een toonbeeld van hoe de uitwisseling binnen het eigen speerpunt kan doorwerken in de gehele sector.

“Via de ELS Academy hebben we als Universiteit Leiden met het ELS Atelier, workshops en het openstellen van PhD-cursussen bijgedragen aan landelijk onderwijs. Promovendi vinden er een stimulerende gemeenschap en starten soms zelfs projecten met collega-promovendi van andere universiteiten.”

Dr. Helen Pluut, universitair hoofddocent en speerpunttrekker Empirical Legal Studies

Universiteit Leiden

Samenwerking op het gebied van onderwijs

De commissie onderschrijft het belang van de samenwerking en afstemming van de faculteiten op het gebied van onderwijs. Uit de gesprekken met de faculteiten komt naar voren dat de sectorplanthema's verankerd zijn in de strategische plannen van de faculteit, ook wat het onderwijs betreft. Hiermee is meer dan voldaan aan de KPI om in het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht voor de speerpunten te hebben. Het sectorplan heeft meer teweeggebracht dan van tevoren was bedacht en ingeschat. De commissie deelt de conclusie die de speerpunttrekkers zelf trokken dat het sectorplan nodig was om thematische samenwerking op het gebied van onderwijs tussen de faculteiten op te zetten waarbij de organisatorische en financiële steun vanuit de faculteiten een vereiste was om deze inhoudelijke samenwerking vorm te geven. Daarin zit ook de kwetsbaarheid bij een eventueel wegvallen van die steun. Zoals eerder genoemd, is de commissie dan ook verheugd te kunnen constateren dat bij zowel de colleges van bestuur als bij de decanen veel commitment is om op de ingezette weg verder te gaan.

3. Kengetallen en sectorbrede KPI's

3.1 Uitgaven

Van het toegekende budget voor de sectorplannen is in de periode 2019-2024 € 37.790.227 tot besteding gekomen, zoals te zien in figuur 1. In totaal besteedde de sector met inzet van de sectormiddelen € 15.318.511 aan vaste posities en € 19.841.330 aan tijdelijke posities. De faculteiten hebben er gezien de krappe arbeidsmarkt voor rechtswetenschappers bewust voor gekozen om aan het begin van het sectorplan in te zetten op het realiseren van nieuwe aanwas met tijdelijke posities die kunnen doorstromen naar vaste posities. De nieuwe aanwas van rechtswetenschappers, waaronder PhD's en mensen op UD-posities, is inderdaad doorgestroomd naar vaste posities. Dit is benoemd in de gesprekken met de faculteiten en is waar te nemen in de cijfers. Die laten zien dat door de jaren heen de uitgaven van de tijdelijke posities teruglopen met 10% en de uitgaven van de vaste posities oplopen met ditzelfde percentage. Over de periode 2019-2021 is het percentage uitgaven aan vaste posities 33% en de uitgaven aan tijdelijke posities 59%. In de periode 2022-2024 is het percentage uitgaven aan vaste posities gestegen naar 44% en het percentage uitgaven aan tijdelijke posities gedaald naar 50%.

Figuur 1: Specifieke totale uitgaven 2019-2024 per universiteit

	Vaste posities	Tijdelijke posities	Trekker speerpunt	Totaal besteed exclusief matching
EUR	€ 1.941.174	€ 1.495.414	€ 195.535	€ 3.632.123
OU	€ 1.611.517	€ 214.974	€ 291.644	€ 2.118.135
RU	€ 1.281.455	€ 1.971.176	€ 244.308	€ 3.496.939
RUG	€ 1.998.345	€ 1.302.575	€ 475.125	€ 3.776.045
TiU	€ 695.406	€ 4.127.027	€ 446.444	€ 5.268.877
UL	€ 1.198.573	€ 2.689.091	€ 322.086	€ 4.209.750
UM	€ 1.684.294	€ 1.948.545	€ 380.081	€ 4.012.920
UU	€ 1.737.519	€ 2.183.586	€ -	€ 3.921.105
UvA	€ 2.018.637	€ 1.812.945	€ 275.163	€ 4.106.745
VU	€ 1.151.590	€ 2.095.997	€ -	€ 3.247.587
Totaal	€ 15.318.511	€ 19.841.330	€ 2.630.386	€ 37.790.227

Het toegekende budget over de periode 2019-2024 bedraagt € 38.850.000. Er is een verschil tussen deze totale som van toegekende middelen en de uitgaven door de faculteiten, vooral veroorzaakt door een vertraging in de bestedingen tijdens de covid-19-pandemie (met name in 2020). Het verschil van ca. € 1 miljoen wordt, zoals destijds is afgesproken, nog ingelopen in het overgangsjaar 2025.

3.2 Matching

Naast de activiteiten die gefinancierd worden door de sectorplanmiddelen, bekostigen de faculteiten zelf € 24 miljoen aan aanvullende activiteiten. Met matching, in de praktijk vooral op de speerpunten gerichte inzet van onderzoekstijd bij de facultaire staf, geven de faculteiten expliciet aan strategisch en duurzaam te willen investeren in de speerpunten. De faculteiten kiezen ervoor om via matching verscheidene posities of uitbreiding van posities te realiseren. Dit betreft onder meer verruiming van onderzoekstijd van senior posities als aanvulling op de sectorplanmiddelen (en daarmee ook als aanvulling op de inzet op het sectorplan), het aanstellen van niet-wetenschappelijk personeel of het beschikbaar stellen van materieel budget. Er is sprake van significante matching van ruim 52% van de sectorgelden (zie figuur 2). Dit illustreert het gezamenlijke commitment van de faculteiten aan de sectorplannen. In de periode 2019-2024 realiseerden de faculteiten gezamenlijk € 20.495.290 aan matching. De prognose is dat het resterende bedrag van € 3.504.710 om aan de eigen matchingswens van € 24 miljoen te voldoen, wordt ingelopen in het overgangsjaar 2025.

Figuur 2: Matching 2019-2024 per universiteit

	Matching	% matching	Toegewezen tranches	Totaal besteed exclusief matching
EUR	€ 1.759.273	42,43%	€ 4.146.000	€ 3.632.123
OU	€ 2.713.279	143,56%	€ 1.890.000	€ 2.118.135
RU	€ 1.980.637	47,36%	€ 4.182.000	€ 3.496.939
RUG	€ 935.555	24,36%	€ 3.840.000	€ 3.776.045
TiU	€ 3.823.666	85,03%	€ 4.512.000	€ 5.268.877
UL	€ 1.544.136	39,11%	€ 3.948.000	€ 4.209.750
UM	€ 1.547.954	37,39%	€ 4.140.000	€ 4.012.920
UU	€ 1.248.713	32,52%	€ 3.840.000	€ 3.921.105
UvA	€ 1.971.098	46,80%	€ 4.212.000	€ 4.106.745
VU	€ 2.970.979	71,76%	€ 4.140.000	€ 3.247.587
Totaal	€ 20.495.290	52,75%	€ 38.850.000	€ 37.790.227

3.3 Aansluiting tweede en derde geldstroom

Bij de midtermevaluatie hebben speerpunttrekkers aangegeven dat het sectorplan onderzoekers heeft geholpen om nieuwe onderzoeksvoorstellen in te dienen. Als belangrijkste reden werd aangedragen dat er een sterkere samenwerking is ontstaan tussen faculteiten en disciplines vanwege de speerpunten in het sectorplan en de inzet op vernieuwende methoden. Dat heeft ertoe geleid dat vanaf 2019 een duidelijke stijging waarneembaar is in de toekenning van ingediende onderzoeksvoorstellen. Met name 2022 was een succesvol jaar voor de competitieve beurzen en geldstromen. Hieruit blijkt een nadrukkelijke bijdrage van het sectorplan aan een van de onderliggende doelstellingen van het sectorplan, het versterken van de gerichtheid op onderzoek in de sector (discipline).

In de interviews voor de eindevaluatie hebben de speerpunttrekkers aangegeven dat, naast dat er aandacht bleef voor disciplinaire en interdisciplinaire onderzoeksvoorstellen, er samen-gewerkt is aan het vormgeven van verschillende multidisciplinaire aanvragen. Door het succes van de interdisciplinaire aanvragen kreeg het onderzoek van de sectorplangemeenschap meer aandacht van buitenaf en bleek deze een interessante partij voor samenwerking voor multidisciplinair onderzoek. Zodoende zijn meerdere multidisciplinaire onderzoeksvoorstellen tot stand gekomen. De samenwerking aan verschillende soorten onderzoeksvoorstellen bestendigt het sectorplanonderzoek.

Competitieve beurzen

Vanaf 2019 is er bij de competitieve beurzen een stijgende lijn waarneembaar. Vanaf 2022 stagneert de groei en stabiliseert deze lijn. De periode van 2019-2024 laat een gemiddelde zien van ruim € 9,6 miljoen.

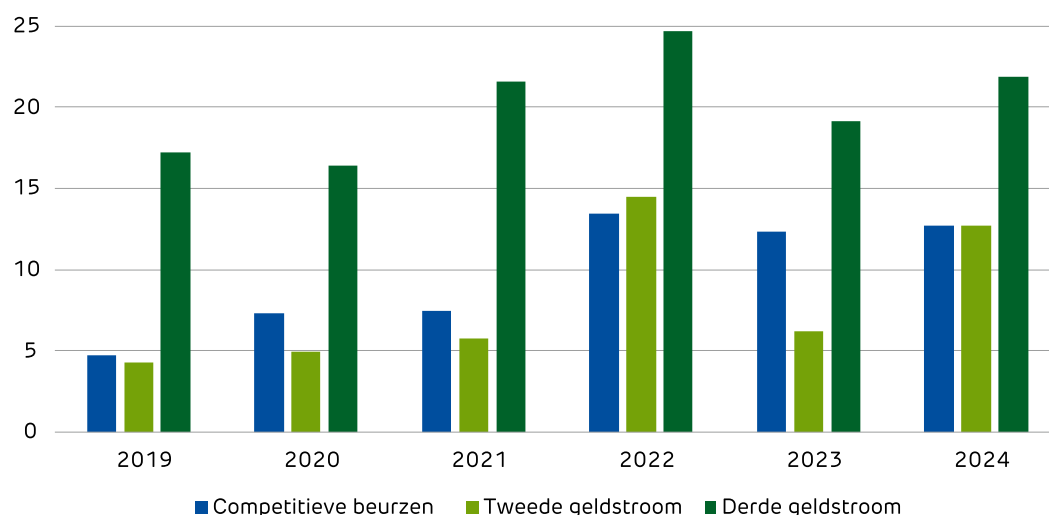
Tweede geldstroom

De inkomsten uit de tweede geldstroom zijn in de periode van 2019-2021 gestaag gegroeid. In 2022 ontstaat een flinke uitschieter naar € 14.479.000. Daarna fluctueert deze geldstroom per jaar. In 2023 komt de tweede geldstroom uit op € 6.207.000 en in 2024 stijgt deze weer naar uiteindelijk € 12.675.000. Het gemiddelde van de periode 2019-2024 is € 8 miljoen per jaar.

Derde geldstroom

Ook in de inkomsten uit de derde geldstroom is er in de eerste periode van 2019-2021 een groei waar te nemen. Deze groei heeft zich gecontinueerd in 2022, een financieel exceptioneel goed jaar, naar € 24.675.000. De periode van 2019-2024 laat een gemiddelde zien van ruim € 20,1 miljoen.

Figuur 3: Binnengehaalde beurzen in de gehele sector rechtsgeleerdheid in miljoenen €

3.4 Doorlooptijden promotietrajecten

Alle faculteiten hebben maatregelen genomen om de duur van de promotietrajecten terug te brengen. De gemiddelde doorlooptijd van promotietrajecten was relatief hoog net als de uitval. Dat kwam onder meer doordat promoveren op monografieën met een brede vraagstelling de norm was binnen de discipline Rechtsgeleerdheid. Er is sectorbreed gewerkt aan het implementeren van promoveren op artikelen. Daarnaast is er meer interne aandacht gekomen voor de begeleiding door promotoren. Zo worden er trainingen georganiseerd voor de promotoren, is een maximum gesteld aan het aantal promovendi dat een promotor mag begeleiden en zijn er duidelijkere afspraken gemaakt over de begeleiding van promovendi. Deze maatregelen dragen bij aan een kwalitatief betere PhD-opleiding. De sector heeft afgesproken om de mediane verblijfsduur per eerste geldstroom promotietraject terug te dringen van thans 68 maanden naar 62 maanden na 3 jaar en 56 maanden na 6 jaar. De doorlooptijd is verminderd, ook al is niet bij iedere faculteit deze ambitieuze doelstelling gehaald. Het gemiddelde van de netto mediaan over de jaren 2019-2024 komt uit op 57,1 maanden.

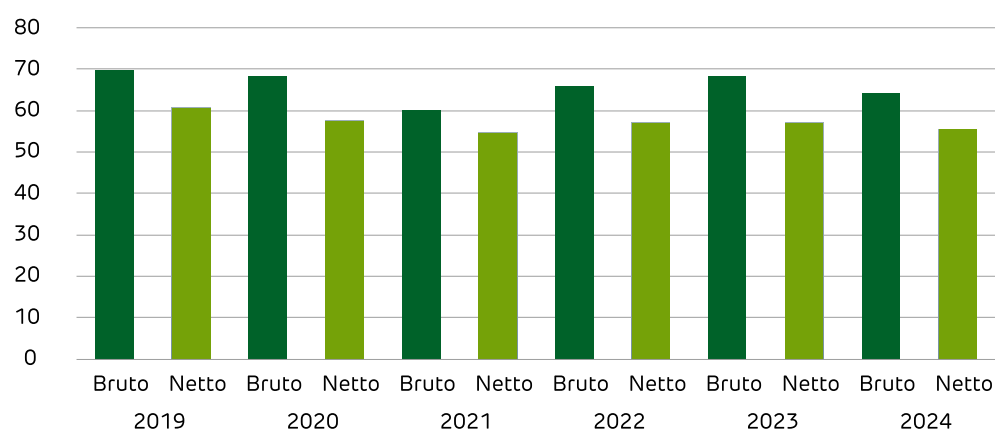
De commissie heeft vastgesteld dat de covid-19-pandemie de promotieduur nadelig heeft beïnvloed. Deze pandemie was een uitdagende tijd voor promovendi. Door de covid-19-pandemie raakten promovendi meer geïsoleerd omdat onderwijstaken wegvielen of anders werden vormgegeven. Het digitale onderwijs werd geïntroduceerd, waar andere vereisten gelden voor de lesvoorbereiding en het onderwijs geven. Het kostte tijd om deze andere manier van onderwijs in de vingers te krijgen en het contact met de begeleiding en collega-promovendi raakte meer op afstand. Een aantal projecten startte tijdens de pandemie. Daarnaast werd het verzamelen van onderzoeksdata in deze periode bemoeilijkt. De covid-19-pandemie heeft zodoende geleid tot verlenging van promotietrajecten.

Deze cijfers van de doorlooptijden van de promotietrajecten hebben betrekking op alle promovendi van de faculteiten. De sectorplanpromovendi maken hier deel van uit. De cijfers van de doorlooptijden van sectorplanpromovendi zijn niet apart bijgehouden; ook moet een aantal promovendi dat met sectorplanmiddelen is bekostigd nog promoveren. De speerpunt-trekkers hebben aangegeven dat de sectorplanpromovendi intensief worden begeleid waardoor de meeste sectorplanpromovendi op schema liggen. De sectorplanpromovendi maken meer onderdeel uit van een team dan andere promovendi. Deze promovendi zijn per speerpunt geclusterd en kunnen zich optrekken aan elkaar, wat veel kansen bood tot kruisbestuiving. Ook geven de speerpunttrekkers aan dat de promovendi relatief veel onderzoekstijd krijgen om gericht te werken aan hun onderzoek en is er voorzien in (thematische) netwerkvorming door bijvoorbeeld een podium te creëren om de voortgang van het onderzoek te bespreken. Doordat de promovendi en de onderzoekers elkaar vaak tegenkomen, ontstaan er mogelijkheden om samenwerkingen aan te gaan. Voorbeelden hiervan zijn de graduate winter school van DLS, de summer school van Transformatieve werking van globalisering in het recht en de ELS Academy.

De commissie heeft kennisgenomen van verschillende initiatieven die genomen zijn om de doorlooptijd van promotietrajecten te verminderen, waaronder de betere begeleiding door promotoren en mogelijkheden tot netwerkvorming, en heeft er vertrouwen in dat met de sectorplanpromovendi er een nieuwe generatie geschoolde juristen klaarstaat die enthousiast verder wil bouwen aan een carrière in de academie.

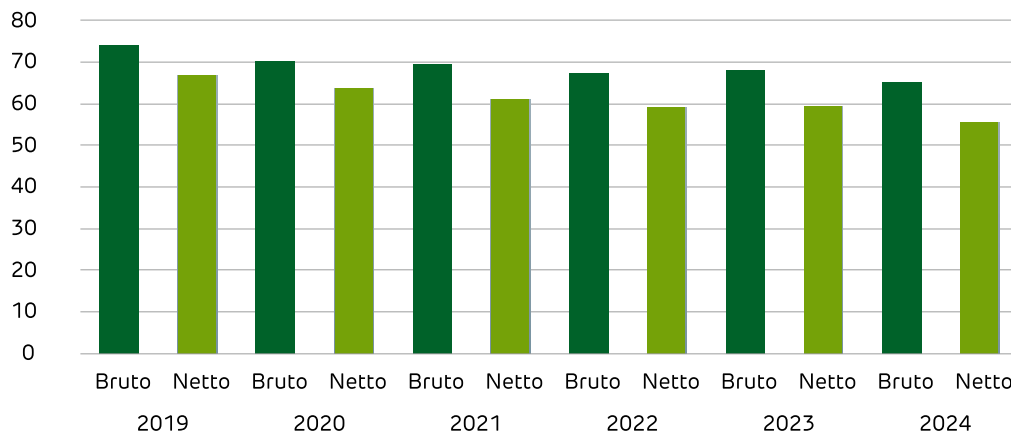
Het gemiddelde van de bruto mediaan van de doorlooptijden over de jaren 2019-2024 is 66,1; het gemiddelde van de netto mediaan over de jaren 2019-2024 is 57,1.

Figuur 4: Mediaan doorlooptijden promotietrajecten sector in maanden

Het gemiddelde van de bruto gemiddelden over de jaren 2019-2024 is 69,0; het gemiddelde van het netto gemiddelden over de jaren 2019-2024 is 60,8.

Figuur 5: Gemiddelde doorlooptijden promotietrajecten sector in maanden

► **Toelichting op figuur 4 en 5**

Bruto doorlooptijd: van start promotietraject tot aan promotiedatum volgens SAP
 Netto doorlooptijd: langdurige uitval door ziekte, zwangerschap en ouderschapsverlof verdisconteerd. Ook is bij de netto doorlooptijd de datum goedkeuring manuscript uitgangspunt in plaats van de promotiedatum.

3.5 Sectorbrede KPI: aanwas jonge onderzoekers/vaste contracten

De aanwas van jonge onderzoekers is een van de twee sectorbrede HR-speerpunten waar alle faculteiten zich aan hebben gecommitteerd. De sector heeft gezamenlijk een inspanning geleverd en heeft met de sectorgelden 43,41 fte (zie figuur 6) aan vaste posities gecreëerd. Dat is 13,86 fte meer dan gemeten bij de tussentijdse evaluatie. Hiermee wordt invulling gegeven aan het HR-speerpunt.

Alle faculteiten hebben aangegeven dat er bewust is gekozen voor de strategie om in het eerste deel van het sectorplan met name nieuwe aanwas te genereren. Deze aanwas bestaat vooral uit de sectorplanpromovendi. Deze keuze is gemaakt omdat er een tekort was aan potentiële UD's, als gevolg van een tekort aan promotieplaatsen en een te grote uitstroom naar functies buiten de wetenschap. Met het programma Erkennen & Waarderen is er op de faculteiten aandacht voor loopbaanpaden die naast elkaar kunnen bestaan en door elkaar kunnen lopen. Het bieden van vaste aanstellingen voor middenkader posities heeft in de tweede periode van het sectorplan geleid tot het doorstromen van meerdere postdocs naar een vaste UD-aanstelling en PhD's naar een (postdoc)aanstelling. Het rekruteren en behouden van jong talent blijft een uitdaging in deze sector. Het bieden van perspectief door de faculteiten is van belang om jong talent te behouden en de aanwas op peil te houden. De faculteiten stemmen hierin samen af, wat waarschijnlijk ook in de toekomst noodzakelijk zal blijven.

"Our Sectorplan PhDs greatly enjoy working in a team and expanding their networks. They are highly motivated to complete their thesis within four years to qualify for a permanent Sectorplan assistant professorship."

**Prof. dr. Aurelia Colombi Ciacchi, hoogleraar Law and Governance en
speerpunttrekker Herijking van publieke belangen in private verhoudingen**

Rijksuniversiteit Groningen

Met sectorplanmiddelen zijn nieuwe onderzoekers (vast) aangesteld. Ook is een deel van het sectorplangeld gebruikt voor het vrijmaken van bestaand personeel voor onderzoek om zo meer publicaties en onderzoeksvoorstellen te kunnen genereren. Door de hoge werkdruk stond de balans tussen onderwijs- en onderzoekstijd al onder druk en die komt verder onder druk te staan met de bezuinigingen op het hoger onderwijs. Daarom is het bewaken van de onderzoekstijd voor sectorplanthematiek een punt van aandacht voor de speerpunttrekkers en decanen.

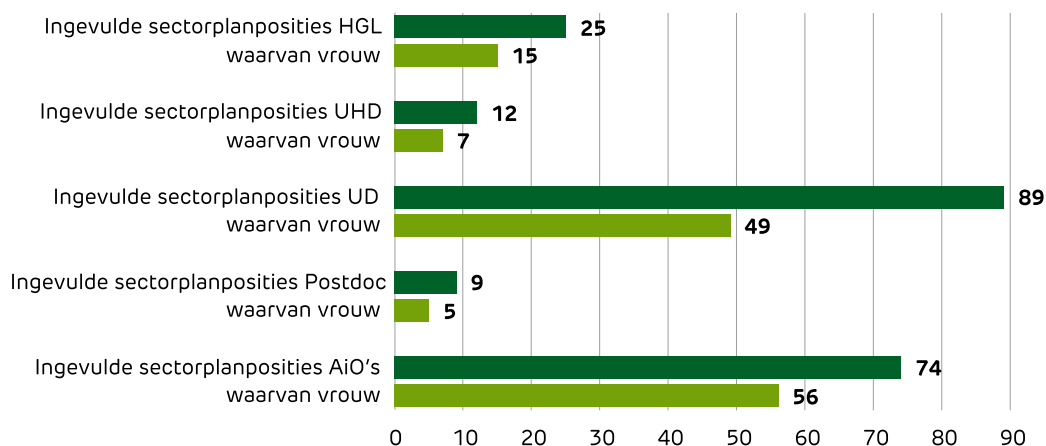
Figuur 6: Vaste aanstellingen in fte, gemeten op 31-12-2024. Er wordt hier alleen gekeken naar de vaste aanstellingen die volledig met sectorplangelden zijn betaald.

Instelling	Totaal fte vaste aanstellingen
EUR	9,30
OU	2,70
RU	6,60
RUG	4,25
TiU	3,04
UL	2,70
UM	4,35
UU	3,10
UvA	5,07
VU	2,30
Totaal	43,41

3.6 Sectorbrede KPI: diversiteit

De faculteiten hebben in het sectorplan de ambitie uitgesproken een meer divers personeelsbestand te hebben, op alle fronten van diversiteit. De doorstroming van vrouwelijke wetenschappers naar de hoogste functiecategorieën is gedurende de periode 2019-2024 gemonitord om in kaart te brengen of tijdens het sectorplan tenminste 50% van de nieuw aan te stellen hoogleraren vrouw waren, zoals de ambitie is geformuleerd. De sector heeft gezamenlijk bijgedragen aan deze KPI door nieuwe vaste aanstellingen in te vullen met vrouwelijk personeel (zie figuur 7). In totaal zijn er 25 sectorplanposities van hoogleraren ingevuld, waarvan 15 met een vrouw. Daarmee is 60% van de nieuw aan te stellen hoogleraren vrouw en is het streefpercentage van 50% behaald.

Figuur 7: Aantal posities die volledig zijn betaald met de gelden vanuit het sectorplan en aantallen vrouwen op deze aanstellingen, gemeten op 31-12-2024.

Binnen de faculteiten wordt ook aandacht besteed aan culturele diversiteit en inclusiviteit. Anders dan met betrekking tot de genderratio bij de sectorplanaanstellingen, zijn met betrekking tot de culturele diversiteit – onder meer als gevolg van de AVG – geen cijfers voorhanden. Er is in de eerste periode van het sectorplan met name ingezet op het organiseren van momenten waarbij collega's met elkaar in gesprek zijn gaan over diversiteit en inclusie en het bieden van ruimte om verschillende perspectieven te delen. Zodoende had het jaarlijkse Diversity and Inclusion Symposium in Leiden in 2022 het thema 'Met Recht Inclusief: wat houdt het in om vanuit het recht naar diversiteit en inclusie te kijken?' Onder meer hoogleraar Rechtssociologie Ashley Terlouw verzorgde een lezing. Daarnaast waren er panelgesprekken, lezingen en workshops over verschillende onderwerpen binnen dit thema. Dit symposium gaf de faculteiten handvatten om de realisatie van deze KPI op verschillende manieren na te streven. Zo is er bij de Open Universiteit een prikkelarme werkomgeving gecreëerd voor mensen met een functiebeperking. Andere faculteiten zetten in op taalvaardigheid van de stafleden met buitenlandse afkomst. De faculteiten leren van elkaar door deze diverse invullingen uit te wisselen.

4. Conclusies en aanbevelingen

Het sectorplan Rechtsgeleerdheid had als doel om de strategische samenwerking tussen rechtenfaculteiten te versterken, waarbij een verbinding wordt gelegd tussen onderwijs, onderzoek en maatschappelijke doelen. Daarnaast moest het sectorplan een krachtige impuls aan het rechtswetenschappelijk onderzoek in Nederland geven en bijdragen aan de versterking van de aansluiting tussen hoger onderwijs en onderzoek. Ook had het als doel om de basis van de sector te verstevigen door profilering van universiteiten en een gebalanceerde onderlinge afstemming van deze profilering. De sectorplancommissie concludeert dat deze doelen ruimschoots zijn gehaald. Hieronder treft u de belangrijkste conclusies van de commissie aan, de lessen die zij getrokken heeft met betrekking tot de werking van het instrument sectorplan en tot slot de aanbevelingen aan de minister en de sector.

4.1 Conclusies

Voor het sectorplan was slechts € 8,6 miljoen beschikbaar voor het SSH-domein. De keuze van de SSH-decanen, KNAW en NWO om deze in te zetten voor één sector, aangevuld met een bescheiden investering in de digitale infrastructuur voor SSH, heeft zeer goed uitpakkt om geconcentreerd aan effectiviteit van het sectorplan te werken. De sector rechtsgeleerdheid leende zich voor landelijke afstemming en concentratie en had bovendien bij de start van het sectorplan te maken met uitdagingen die exemplarisch zijn voor het hele domein.

De commissie constateert dat met een beperkte investering een meer dan evenredige meerwaarde is gecreëerd. In het bijzonder is de strategische samenwerking tussen de rechten-faculteiten versterkt waarbij de Raad van Decanen Rechtsgeleerdheid (RDR) zich heeft ontwikkeld tot een platform waar overleg en afstemming plaatsvinden op strategisch niveau. In de gesprekken met speerpunttrekkers en decanen heeft de commissie ervaren dat er een cultuur van samenwerking is ontstaan in plaats van competitie. De commissie was onder de indruk van het enthousiasme en de bevologenheid van de gesprekspartners, zowel de speerpunttrekkers als de decanen. Het sectorplan heeft veel losgemaakt binnen en tussen rechtenfaculteiten. De commissie gaat ervan uit dat het succesvolle voorbeeld van de rechtsgeleerdheid het hele domein van sociale en geesteswetenschappen zal inspireren, hetgeen overigens ook al te zien is in sectorplan II.

“De sectorplannen hebben gezorgd voor intensievere inter-facultaire contacten waardoor onze onderzoekers hebben kunnen bouwen aan een waardevol onderzoeksnetwerk. In de RDR bestaat veel steun om deze interfacultaire samenwerking verder te laten bloeien en daarmee het rechtswetenschappelijk onderzoek nog beter nationaal en internationaal te positioneren.”

Prof. mr. Stéphanie van Gulijk, decaan

Tilburg Law School

Het sectorplan heeft met relatief beperkte middelen geleid tot een krachtige impuls aan het rechtswetenschappelijk onderzoek, getuige ook de nationale en internationale successen die er op ieder van de vijf speerpunten zijn behaald. Ook wat betreft de verbinding die tot stand is gekomen tussen onderwijs, onderzoek en maatschappelijke doelen concludeert de commissie dat scherpe en relevante keuzes zijn gemaakt, met kansen zijn voor doorontwikkeling. Zo kan de landelijke samenwerking in het onderwijs op bachelor en masterniveau nog doorgroeien, en liggen er, met name voor de speerpunten DLS en Transformatieve werking van globalisering in het recht, kansen om de maatschappelijke relevantie te vergroten door aan te sluiten bij actuele ontwikkelingen.

Lessen met betrekking tot de werking van het instrument sectorplan

De sectorplancommissie constateert dat het sectorplan enige aanlooptijd nodig heeft gehad. Dat is deels veroorzaakt door de uitbraak van de covid-epidemie vlak na de start van het sectorplan en deels ook doordat de sector met dit sectorplan voor het eerst ervaring heeft opgedaan met dit instrument. Zoals beschreven heeft het sectorplan dan ook een belangrijke impuls gegeven aan de zelforganisatie van het veld. De commissie ziet daarnaast ook dat een zekere aanlooptijd inherent is aan het instrument.

Na de werving van de sectorplanonderzoekers hebben zij nog de samenwerking moeten vinden over de grenzen van de faculteiten heen, waar dergelijke samenwerking voorheen niet gebruikelijk was. Aangezien samenwerking cruciaal is voor het slagen van een sectorplan, is het van belang dat hiervoor ook de tijd genomen wordt. De benodigde aanlooptijd verklaart waarom de sectorplancommissie in de tussentijdse evaluatie nog vrij kritisch was op de samenwerking en ziet dat dit in de tweede helft van de sectorplanperiode goed tot bloei is gekomen.

De Raad der Decanen Rechtsgeleerdheid is de plek geworden waar afstemming en strategievorming over het onderzoek en onderwijs van de rechtsgeleerdheid plaatsvindt. Dit laat zien dat sectorplannen niet alleen een gerichte investering in een bepaald onderzoeksterrein zijn, maar ook een breder doel dienen, te weten de organisatie van de sector om gezamenlijke keuzes te maken vanuit de inhoud op basis van een sectorbeeld. Sectorplannen kunnen daarbij zowel gericht zijn op het benutten van kansen als op het aanpakken van knelpunten. In het sectorplan rechtsgeleerdheid zijn beide succesvol gebleken. Gezien dit bredere doel, beveelt de commissie de minister aan om met een bepaalde regelmaat nieuwe sectorbeelden op te vragen, zowel wanneer er ruimte is voor een investering als wanneer dat niet zo is. In het advies van de Nationale Commissie Sectorplannen werd hiervoor een termijn van vier jaar aanbevolen. Gezien de looptijd van de sectorplannen, zou een termijn van zes jaar wellicht meer voor de hand liggen. Sectorbeelden kunnen dus zowel naar aanleiding van groei als naar aanleiding van krimp worden opgesteld, omdat het in beide situaties gaat om een 'transitie' van de sector.

Daarnaast constateert de commissie dat succesvolle samenwerking voldoende massa nodig heeft om samenwerkingen vanaf de start beter van de grond te laten komen. Voor een goede start van een speerpunt moeten tenminste drie faculteiten meedoen. Daarnaast is het belangrijk om binnen een sectorplan ruimte te bieden aan verschillende tempi van ontwikkeling. Op sommige faculteiten is gestart vanuit een bestaande traditie op een onderwerp en heeft het sectorplan deze versterkt, waardoor er al snel ruimte kwam om over grenzen, facultair dan wel landelijk, de samenwerking op te zoeken. Op andere faculteiten werd ingezet op nieuwe onderzoeksthematiek. Daarbij lag de focus eerst meer op de interne opbouw, om van daaruit de samenwerking op te zoeken. In dit sectorplan zijn beide opties voorbijgekomen en hebben ze beide bewezen waardevolle resultaten op te leveren.

Een van de succesfactoren van het sectorplan als instrument is de intentie van structurele indaling van de middelen bij een positieve beoordeling, in combinatie met een sectorplancommissie die de uitvoering van de sectorplannen als 'kritische vriend' volgt en daarover de minister adviseert. Het vertrouwen in de blijvende beschikbaarheid van de investering gaf een impuls aan de innovatiekracht van de sector en maakte dat het belang van de sector prevaleerde boven dat van de individuele instellingen. De lerende evaluatie van de commissie gedurende de looptijd van het sectorplan heeft bovendien geholpen om de samenwerking en het maken van scherpe keuzes nog meer centraal te stellen.

De sectorplannen staan uiteraard niet op zichzelf. De context waarin de sectorplannen worden uitgevoerd en de samenhang met andere instrumenten dragen ook bij aan het slagen van de sectorplannen. Met een blik naar de toekomst merkt de commissie daarin op dat sectorplannen ten goede komen aan de doelen van rust en ruimte, ook wanneer rust en ruimte door andere factoren onder druk komen staan. De sectorplannen werken dan nog altijd mitigerend door het stimuleren van meer samenwerking en gezamenlijke strategievorming. Het opgebouwde vertrouwen in elkaar en in de gemaakte afspraken is daarin cruciaal. De sectorplancommissie heeft daarom verheugd vastgesteld dat de betrokken CvB's blijkens hun brieven, en de verdiepende gesprekken met enkele rectoren, het belang van het sectorplan onderschrijven.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van bovengenoemde conclusies en lessen, beveelt de sectorplancommissie SSH het volgende aan:

Aan de minister van OCW:

- ▶ Laat, conform de afspraken van het sectorplan, de sectorplanmiddelen structureel in de eerste geldstroom indalen volgens de huidige verdeling over de universiteiten.
- ▶ Zorg voor een continue vernieuwing van de sector door periodiek (bijvoorbeeld iedere zes jaar) een update van de domein- en sectorbeelden op te vragen. De domein- en sectorbeelden kunnen vervolgens de basis vormen voor nieuwe sectorplannen, al dan niet met een financiële impuls.

Aan de SSH Raad in het algemeen, en de Raad der Decanen Rechtsgeleerdheid in het bijzonder:

- ▶ Continueer de goede samenwerking en blijf gezamenlijke keuzes maken over de doorontwikkeling van de sectorplannen, ook en zelfs bij uitstek in tijden van bezuiniging en krimp.
- ▶ Blijf de samenwerking tussen disciplines en speerpunten aanjagen, zoals nu ook gebeurt in het kader van sectorplan 2.
- ▶ Overweeg bij toekomstige sectorplannen om in de samenwerking tenminste drie faculteiten te betrekken die voor voldoende massa zorgen om de samenwerking nog beter van de grond te laten komen en blijf daarbij voldoende ruimte bieden aan verschillende tempi van ontwikkelingen.
- ▶ Een belangrijk succes van de sectorplannen is het terugbrengen van de looptijd van promotietrajecten en het behoud van talent. Ten aanzien hiervan beveelt de commissie aan om de succesfactoren die hun nut hebben bewezen in het sectorplan te implementeren over de gehele sector, zoals het stimuleren van community building via summer schools of winter schools, het investeren in de begeleiding van promovendi, promovendi laten promoveren op artikelen en hen voldoende vrij te stellen van onderwijs- en administratieve taken.

Bijlagen

Bijlage 1 – Samenstelling Commissie sectorplan SSH

Werkgroep Rechtsgeleerdheid

Prof. mr. dr. Anja Oskamp (voorzitter werkgroep Rechtsgeleerdheid)
 Prof. mr. dr. Hans de Bruijn (tot 1 juni 2023)
 Prof. dr. Ybo Buruma (per 1 juni 2023)
 Dr. Dory Reiling (per 1 juni 2023)
 Prof. dr. Monika Smit
 Prof. mr. dr. Taru Spronken (tot 1 oktober 2022)
 Prof. dr. ir. Peter-Paul Verbeek (tot 1 oktober 2022)
 Prof. mr. dr. Stavros Zouridis (voorzitter sectorplancommissie)

Secretariaat

Dr. Lydia Langerwerf
 Lieke Nijland MA
 Ninja Rijns-Kleikamp MA

Bijlage 2 – Overzicht gesprekspartners eindevaluatie

Speerpunttrekkers

Erasmus Universiteit Rotterdam	Speerpunt
Prof. dr. Lieselot Bisschop	Herijking van publieke belangen in private verhoudingen
Prof. dr. Pieter Desmet	Empirical Legal Studies
Prof. dr. Elena Kantorowicz-Reznichenko	Empirical Legal Studies
Prof. dr. René Repasi	Herijking van publieke belangen in private verhoudingen
Dr. Enrique Santamaria Echeverria	Rijksuniversiteit Groningen
Prof. dr. Koen Swinnen	Herijking van publieke belangen in private verhoudingen

Maastricht University	Speerpunt
Prof. dr. Gijs van Dijck	Digital Legal Studies
Prof. dr. Mariolina Elia Antonio	Transformerende werking van globalisering in het recht

Open Universiteit	Speerpunt
Prof. dr. Göran Sluiter	Transformerende werking van globalisering in het recht

Radboud Universiteit	Speerpunt
Prof. dr. Marieke Dubelaar	Conflictoplossende instituties
Prof. mr. André Janssen	Digital Legal Studies
Dr. Pietro Ortolani	Digital Legal Studies
Mr. dr. Pieter Wolters	Digital Legal Studies

Rijksuniversiteit Groningen	Speerpunt
Prof. dr. Aurelia Colombi Ciacchi	Herijking van publieke belangen in private verhoudingen
Prof. dr. Marc Hertogh	Empirical Legal Studies

Tilburg University	Speerpunt
Prof. dr. Rob van Gestel	Transformerende werking van globalisering in het recht
Dr. Inge Graef	Digital Legal Studies
Prof. dr. Phillip Paiement	Transformerende werking van globalisering in het recht

Speerpunt	Speerpunt
Prof. dr. Natali Helberger	Digital Legal Studies
Prof. dr. Joris van Hoboken	Digital Legal Studies
Prof. dr. Ingo Venzke	Transformerende werking van globalisering in het recht

Universiteit Leiden	Speerpunt
Prof. dr. Miranda Boone	Conflictoplossende instituties
Prof. dr. Rogier Hartendorp	Conflictoplossende instituties
Dr. Heleen Pluut	Empirical Legal Studies
Dr. Jessie Pool	Empirical Legal Studies

Universiteit Utrecht	Speerpunt
Prof. dr. Sonja Bekker	Empirical Legal Studies
Prof. dr. Rianka Rijnhout	Conflictoplossende instituties

Vrije Universiteit Amsterdam	Speerpunt
Prof. mr. Arno Akkermans	Empirical Legal Studies
Prof. dr. Lieneke Slingenberg	Empirical Legal Studies

Decanen

Naam	Universiteit
Prof. mr. Harriët Schelhaas	Erasmus Universiteit Rotterdam
Prof. mr. Jan Smits	Maastricht University
Prof. dr. mr. Ronald Janse	Open Universiteit
Prof. mr. Roel Schutgens	Radboud Universiteit
Prof. mr. Wilbert Kolkman	Rijksuniversiteit Groningen
Prof. mr. Stéphanie van Gulijk (per 1 april 2025)	Tilburg University
Prof. mr. dr. Elies van Sliedregt (vice-decaan onderzoek tot 1 maart 2025)	Tilburg University
Prof. mr. Mireille van Eechoud	Universiteit van Amsterdam
Prof. mr. dr. Suzan Stoter	Universiteit Leiden
Prof. mr. dr. Elaine Mak	Universiteit Utrecht
Prof. mr. Frank van Ommeren	Vrije Universiteit Amsterdam

Bijlage 3 – format zelfevaluaties

Ter voorbereiding op de gesprekken tussen de commissie Sectorplan SSH en de speerpunt-trekkers en decanen heeft de commissie, per faculteit en per speerpunt, een korte zelfevaluatie opgevraagd aan de hand van onderstaande vragen.

KPI 1: Nederland is een toonaangevend land en/of heeft een leiding-gevende rol op het terrein van de speerpunten.

- ▶ Wat is de bijdrage van uw faculteit aan dat Nederland zowel wetenschappelijk als maatschappelijk toonaangevend is geworden op de gekozen speerpunten? Wat heeft het onderzoek binnen dit speerpunt hieraan bijgedragen? Graag illustreren met twee à drie concrete voorbeelden.

KPI 2: Een coherente onderzoeksgroep wordt ontwikkeld

- ▶ In hoeverre en hoe is ervoor gezorgd dat de vakgebieden/thema's uit het sectorplan na afloop van de sectorplannen duurzaam verankerd blijven binnen de faculteit? Waaruit blijkt deze verankering?
- ▶ Is er een vast onderzoeksprogramma ontwikkeld? En waaruit blijkt dit? Hoe zijn de onderzoeksgroepen verdeeld over de speerpunten en zijn deze groepen goed bemenst? Klopt de zwaarte van de bestaffing, gezien het aantal betrokken faculteiten per speerpunt?

KPI 3: De faculteiten lopen voorop in het maatschappelijke debat

- ▶ Hoe heeft de sector/het speerpunt het maatschappelijke debat gestimuleerd? Denk daarbij aan de media, maar ook het politieke domein, voor rechtspraak of advocatuur, het bedrijfsleven of in het sociale domein. Op welke wijze is de sector hier zichtbaar geweest? Graag illustreren met twee à drie concrete voorbeelden.
- ▶ Vindt u de bereikte maatschappelijke impact van uw faculteit op de speerpuntthema's geslaagd? Waarom wel of waarom niet?
- ▶ Op welke wijze vindt de kennisoverdracht naar 'het brede publiek' plaats? Kunt u voorbeelden geven van succesvolle kennisoverdracht binnen het kader van de sectorplannen?

KPI 4: Een structurele (interdisciplinaire) samenwerking met nationale en internationale actoren wordt ontwikkeld

- ▶ In hoeverre heeft het sectorplan ervoor gezorgd dat er structurele (interdisciplinaire) samenwerking met nationale en internationale actoren is ontwikkeld?
- ▶ Welke (interdisciplinaire) samenwerking is met (inter)nationale actoren tot stand gekomen? Benoem puntsgewijs drie voorbeelden.
- ▶ In hoeverre en op welke wijze zijn de sociale en geesteswetenschappen bij de vraagstukken/onderzoeksthema's in het speerpunt betrokken?
- ▶ Welke nieuwe samenwerkingsverbanden met onderzoekers, onderzoeksgroepen, wetenschappelijke infrastructuren in het SSH-domein of andere wetenschappelijke domeinen zijn ontstaan? Graag illustreren met twee à drie concrete voorbeelden.

KPI 5: In het onderwijscurriculum van de betrokken faculteiten is zowel in de bachelor- als in de masterprogramma's wezenlijk aandacht voor alle speerpunten

- ▶ Hoe zijn de thematische speerpunten operationeel verankerd in het facultair onderwijsbeleid? Graag illustreren met twee à drie concrete voorbeelden.
- ▶ In hoeverre bekijken de verschillende cursussen de vraagstukken vanuit een interdisciplinair perspectief? Welke maatregelen hebben de faculteiten genomen om deze vraagstukken ook in een bredere context te bestuderen?

Beschrijf in maximaal 600 woorden:

- ▶ waar u het meest trots op bent (max. 3 sectorplanonderdelen/-activiteiten);
- ▶ in hoeverre de concentratie op speerpunten heeft geleid tot meer focus binnen uw faculteit en gekoppeld wat uw faculteiten heeft afgebouwd of minder is gaan doen;
- ▶ waar u kansen ziet voor de toekomst die bijdragen aan de structurele inbedding van de doelstellingen van het sectorplan;
- ▶ waar u bedreigingen ziet voor deze structurele inbedding.

Domeinplan Digitale SSH

Deel 2

1. Inleiding

Het domeinplan Digitale SSH is opgesteld als onderdeel van het sectorplan SSH (2018). Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft in 2018 structureel € 70 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor het versterken van het onderzoek aan de Nederlandse universiteiten. Slechts een klein deel daarvan, € 10 miljoen, kwam ten goede aan het SSH domein, waarvan uiteindelijk € 1,4 miljoen via de tweede geldstroom en € 8,6 miljoen via de eerste geldstroom. De SSH decanen, in overleg met de KNAW en NWO, hebben besloten om deze relatief bescheiden investering gericht in te zetten voor een versterking van de sector rechtsgeleerdheid (€ 6 miljoen jaarlijks) en daarnaast (€ 4 miljoen jaarlijks via zowel de tweede als de eerste geldstroom) het vergroten en versterken van de samenwerking en organisatiegraad tussen de sociale en de geesteswetenschappen door een versterking van de digitale infrastructuur voor het domein en door het bevorderen van interdisciplinair SSH-onderzoek naar digitaliseringsvraagstukken.

Voor de monitoring van de sectorplannen is de sectorplancommissie SSH in het leven geroepen. Na de tekenning van het tweede sectorplan in 2023 (sectorplan 2), is deze commissie uitgebreid om ook te voorzien in de monitoring van dit tweede sectorplan. Daarnaast zijn er sinds de start van de sectorplancommissie in 2019 wat wisselingen in de bezetting geweest. Voor de actuele samenstelling van de commissie verwijzen we u naar bijlage 1.

Met betrekking tot het eerste sectorplan (sectorplan 1) had de sectorplancommissie onder meer als taak om het domeinplan digitale SSH te beoordelen, de minister te adviseren over de verdeling van middelen vanuit de eerste geldstroom en daarbij te betrekken de mate van aansluiting van de tweede geldstroom competitie op de met de eerste geldstroom gefinancierde activiteiten. De sectorplancommissie had voorts als taak om na drie jaar, vóór 1 april 2022, een tussentijdse evaluatie uit te voeren van de door de minister gefinancierde activiteiten vanuit de sectorbeelden en de minister hierover te adviseren vóór 1 juni 2022. De commissie adviseert de minister daarbij ook over de mate van aansluiting van de tweede geldstroom competitie op de met de eerste geldstroom gefinancierde activiteiten. Tenslotte heeft de commissie als taak om vóór 1 april 2025 een eindevaluatie uit te voeren en hierover vóór 1 juni 2025 een advies aan de minister uit te brengen. Bij deze eindevaluatie dient de commissie te betrekken:

- ▶ of het structureel indalen van de middelen in de rijksbijdrage gerechtvaardigd is. Hiervoor zullen de commissies eerst bepalen welke investeringen van faculteiten gezien worden als vaste aanstellingen en/of structurele investeringen en welke niet.
- ▶ in hoeverre de calls die met tweede geldstroom middelen zijn uitgezet aansluiten op de zwaartepunten waar via de rijksbijdrage in geïnvesteerd wordt.
- ▶ op welke wijze de eerste geldstroom middelen worden ingezet voor de betreffende sectoren.
- ▶ de wijze waarop 50 procent van de tweede geldstroom middelen – het deel dat niet standaard indaalt bij NWO – via NWO beschikbaar zal blijven.

Voor de versterking van de digitale infrastructuur voor het domein is er € 15,3M in eerste geldstroommiddelen beschikbaar gesteld via het Platform Digitale Infrastructuur-SSH (PDI-SSH). Daarnaast is er voor extra middelen voor vrij onderzoek een open competitie-call uitgezet bij NWO met een budget van € 6M. Voor het domeinplan Digitale SSH vond een tussentijdse wijziging plaats als gevolg van het adviesrapport van de commissie-Van Rijn. Concreet leidde dit tot een vergroting van het budget van PDI-SSH tot € 15,3M, waarbij de middelen in de tweede geldstroom werden afgeschaald. De projecten binnen de NWO-call en de aansluiting van de eerste en tweede geldstroommiddelen vallen daarom inmiddels buiten de scope van de midterm- en eindevaluatie van het domeinplan Digitale SSH door de Commissie sectorplan SSH.⁷

2. Doelen domeinplan Digitale SSH

2.1 Domeinplan Digitale SSH

Het hoofddoel van het domeinplan is het versterken van de samenwerking en organisatiegraad tussen de sociale- en geesteswetenschappen (SSH), zowel door de versterking van de digitale infrastructuur voor het domein, als door de bevordering van interdisciplinair SSH-onderzoek naar digitaliseringsvraagstukken. Hiervoor zijn de volgende deeldoelstellingen opgesteld:

- ▶ Vergroten en versterken van interdisciplinair SSH-onderzoek naar digitalisering en de relevante maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied.
- ▶ Versterken van digitale infrastructurele voorzieningen binnen de SSH, inclusief de regie hierop.
- ▶ Vergroten van interdisciplinaire samenwerking tussen de sociale wetenschappen en geesteswetenschappen op het gebied van digitaliseringsonderzoek- en infrastructuur.
- ▶ Waarborgen van continuïteit van lopende initiatieven binnen de SSH op het gebied van digitaliseringsonderzoek- en infrastructuur.
- ▶ Vergroten van het strategisch vermogen en de organisatiegraad van de SSH op het gebied van digitalisering.
- ▶ Aantrekken en behouden van onderzoektalent binnen de SSH met (interdisciplinaire) expertise op het gebied van digitalisering, inclusief het bieden van kansen voor interdisciplinaire onderzoekers.

Een van de doelen van het domeinplan Digitale SSH is het oprichten van een landelijk platform. Het platform moet zich richten op het opzetten, versterken en coördineren van digitale infrastructurele voorzieningen binnen het SSH-domein, inclusief het stimuleren en faciliteren van samenwerking op nationaal niveau. De governance van het platform heeft de vorm gekregen van een stichting, Platform Digitale Infrastructuur SSH (PDI-SSH). De samenstelling van het PDI-SSH vindt u in bijlage 2.

⁷ NWO heeft uiteindelijk slechts één call Open Competitie voor Digitalisering uitgevoerd. De 9 projecten gefinancierd in deze call worden beheerd door NWO-SGW conform de procedures van de Open Competitie SGW.

Het platform heeft drie taken:

- a** Ontwikkelen van een korte- (voor het eerste jaar) en een langetermijnstrategie (voor de eerste drie jaar), waarbij rekening wordt gehouden met ideeën en wensen betreffende bestaande en nieuwe digitale infrastructurele voorzieningen binnen het SSH-domein. In de langetermijnstrategie wordt ook de toekomstige governance van het platform uitgewerkt.
- b** Middelen toekennen aan digitale infrastructurele voorzieningen binnen het SSH-veld. Het kan hierbij zowel gaan om de versterking en opschaling van bestaande initiatieven als het opzetten van nieuwe initiatieven.
- c** Zorgdragen voor samenwerking en afstemming binnen het SSH-veld op het gebied van digitale infrastructurele voorzieningen, zowel bij bestaande als bij nieuwe initiatieven. Het gaat hierbij ook om afstemming met onder andere DANS, Netherlands eScience Center en SURF.

Voor het domeinplan Digitale SSH vond een tussentijdse wijziging plaats als gevolg van het adviesrapport van de commissie-Van Rijn. Concreet leidde dit tot een vergroting van het budget van PDI-SSH tot € 15,3M. PDI-SSH zette met deze middelen voor digitale infrastructurele voorzieningen twee calls uit. De toekenning van de eerste call vond plaats in 2020, de toekenning van de projecten in de tweede call vond eind 2021 plaats. Voordat het PDI-SSH deze calls uitzette heeft de SSH Raad, in gezamenlijkheid, besloten om structureel 400k per jaar toe te kennen aan het online LISS panel vanwege de breed erkende en gewaardeerde functie binnen het SSH veld (zie ook blz 4, 6, en 14 in de zelfevaluatie, bijlage 3). Dit bedrag van 400k per jaar dient nu ook structureel in te dalen als onderdeel van Sectorplan 1.

2.2 Toekenning middelen door PDI-SSH

PDI-SSH zette zoals eerder vermeld twee calls uit. In de eerste ronde (2020) is € 8,44M toegekend en zijn twaalf projecten gehonoreerd, in de tweede ronde (2022) is € 6,44M toegekend en zijn tien projecten gehonoreerd. De projecten uit beide rondes richten zich op digitale infrastructuur. Digitale infrastructuur, zo blijkt uit de projecten, kan verwijzen naar nieuwe digitale voorzieningen voor het verzamelen van data, het bijeenbrengen van databronnen, het analyseren van data, het opslaan van data, het ontsluiten van data en het verspreiden van data. Daarnaast vereisen deze infrastructuren professionele ondersteuning, bijvoorbeeld van databeheerders en infrastructuurspecialisten. Ook daarop richten de gehonoreerde projecten zich. Voor een volledig overzicht van alle projecten verwijzen we naar bijlage 3.

PDI-SSH ontwikkelde een format voor de call voor de selectie van de projecten. Voorwaarden voor toekenning waren in de Call for Proposals opgenomen en zijn in beide calls grotendeels gelijk gebleven met als belangrijkste verschil dat in ronde 1 voor zowel tijdelijke als structurele initiatieven middelen konden worden aangevraagd en in ronde 2 alleen structurele initiatieven. Van de in totaal 22 toegekende projecten zijn er 7 uit ronde 1 van tijdelijke aard, en de overige 15 van structurele.

In de call en in het beoordelingsproces heeft PDI-SSH het voorbeeld van NWO gevolgd, waardoor deze rondes het karakter kregen van een Open Competitie voor digitale infrastructuur. Daarbij werden de volgende selectiecriteria gehanteerd, gebaseerd op de doelstellingen van het domeinplan Digitale SSH:

- ▶ Nationaal belang: initiatieven moeten toegankelijk en relevant zijn voor meerdere disciplines en universiteiten.
- ▶ Strategisch: initiatieven moeten aansluiten bij de langetermijnstrategie die opgesteld wordt door het landelijk platform.
- ▶ Lange termijn: initiatieven dienen voor langere termijn opgezet te worden. Het hoeft echter niet per definitie te gaan om structurele initiatieven.
- ▶ Samenwerking SS en H: voorkeur wordt gegeven aan initiatieven waarbij zowel de sociale wetenschappen als geesteswetenschappen betrokken zijn.

Daarbij is de projecten gevraagd zelf KPI's op te stellen aan de hand waarvan de voortgang gevolgd kan worden. Het PDI-SSH heeft de projecten gedurende de looptijd beheerd en besluiten genomen over eventuele wijzigingsvoorstellen langs de lijnen van de selectiecriteria in de call en de door het project zelf geformuleerde KPI's.

3. Aanbevelingen midtermevaluatie

In oktober 2022 heeft de sectorplancommissie SSH een midtermevaluatie afgerond voor het domeinplan Digitale SSH als onderdeel van het sectorplan SSH. De midtermevaluatie is in overleg met het ministerie van OCW een paar maanden later uitgevoerd dan oorspronkelijk gepland omdat de projecten in ronde 2 pas eind 2021 werden toegekend. De commissie heeft in de midtermevaluatie niet de individuele projecten beoordeeld, maar de bijdrage van de projecten en het PDI-SSH aan de doelen van het domeinplan Digitale SSH.

De commissie concludeerde op basis van de midtermevaluatie dat er kansen lagen om de bijdrage van de individuele projecten groter te laten zijn dan de som der delen door een overkoepelende visie op te stellen over de bijdragen van de verschillende initiatieven aan de doelstellingen van het domeinplan Digitale SSH en daarmee aan de Nederlandse digitale infrastructuur voor SSH, en door het PDI-SSH een sterkere rol te laten spelen bij het verstevigen van het reeds bestaande landschap. De commissie kwam daarbij tot de aanbeveling: om een inhoudelijk bestuur voor PDI-SSH in te richten, dat de taken kan uitvoeren die in de tweede fase van het domeinplan voorliggen. Hieronder worden deze taken benoemd:

- ▶ Het ontwikkelen van een langetermijnstrategie, waarin meer duidelijkheid wordt gegeven over de gewenste langetermijnpact van het domeinplan Digitale SSH. Ook wordt daarin ingegaan op de gewenste situatie na afloop van het domeinplan Digitale SSH, het aangrijpen van daarbij horende kansen en de eventuele mitigatie van bijbehorende risico's. De volgende punten zouden in de langetermijnstrategie moeten terugkomen:
 - Een beschrijving van hoe de projecten onderling meer kunnen samenwerken en uitwisselen;
 - Een beschrijving hoe de samenwerking tussen de sociale en geesteswetenschappen binnen en tussen de projecten kan worden gestimuleerd;
 - Een beschrijving van hoe de projecten verder kunnen aansluiten bij de reeds bestaande infrastructuren;
 - Een beschrijving van hoe de impact en resultaten van de verschillende projecten na afloop kan worden voortgezet en mogelijk worden opgeschaald;
 - Een beschrijving hoe de verschillende projecten een bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van de doelstellingen van het domeinplan Digitale SSH, die groter is dan de som der delen.

- ▶ Het opzetten van het proces voor de eindevaluatie van de projecten op basis van de langetermijnstrategie.
- ▶ Het ontwikkelen van KPI's om het platform te kunnen evalueren tegen de achtergrond van het domeinplan Digitale SSH.

Het PDI-SSH heeft deze aanbevelingen ter hand genomen en bood de sectorplancommissie in april 2024 een zelf-evaluatie van zowel de projecten als het Platform Digitale Infrastructuur-SSH en een strategie in hoofdlijnen voor de verdere ontwikkeling van digitale infrastructuur in het SSH-domein aan (zie bijlage 3). De commissie is vervolgens naar aanleiding van de zelf-evaluatie met het PDI-SSH in gesprek gegaan in augustus 2024 en heeft daarbij nog aanvullende vragen gesteld.

4. Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur

De aanbeveling om een inhoudelijk bestuur voor PDI-SSH in te richten is nagevolgd door de oprichting van het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur SSH (LBDI-SSH) dat de rol van PDI-SSH overneemt, met als taak om een brede en gecoördineerde landelijke visie en strategie op het gebied van digitale infrastructuur voor de SSH-gebieden te ontwikkelen, om lijnen en prioriteringen uit te zetten voor de toekomst, en bij lopende en nieuwe infrastructurele initiatieven te zorgen voor maximale afstemming, synergie en efficiëntie, mede in relatie tot ontwikkelingen bij NWO. Het LBDI draagt daarmee niet alleen de verantwoordelijkheid voor de duurzame inbedding van de met sectorplan 1 gefinancierde projecten en het behalen van de doelstellingen van het domeinplan Digitale SSH, maar adviseert ook over nieuwe technisch-digitale ontwikkelingen.

De sectorplancommissie heeft verheugd kennisgenomen van de oprichting van het LBDI als adviesraad aan de SSH-Raad en ziet met tevredenheid dat leden vanuit verschillende voor de SSH infrastructuur relevante organisaties en netwerken in het LBDI vertegenwoordigd zijn, waardoor het LBDI goed in staat zal zijn de regie te houden op de digitale infrastructuur voor de SSH en interdisciplinaire samenwerking te bevorderen (voor de samenstelling van het LBDI, zie bijlage 5).

De sectorplancommissie heeft er bovendien vertrouwen in dat het LBDI door deze brede vertegenwoordiging een open blik zal hebben voor nieuwe ontwikkelingen, waarbij de commissie het LBDI adviseert om dit ook in de verdere uitwerking van de governance mee te nemen, bijvoorbeeld door ook een verbinding te leggen met NWO (i.h.b. de PC-GWI). De sectorplancommissie beveelt het LBDI aan om hierbij aandacht te hebben voor subdisciplines binnen de sociale en geesteswetenschappen die nu nog niet in beeld zijn, zoals onder meer archeologie, kunstgeschiedenis, religiestudies. De commissie beveelt het LBDI tevens aan om aandacht te hebben voor mogelijke domeinoverstijgende samenwerkingen met de SSH. Gezien de snelheid van de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering beveelt de commissie het LBDI aan om de samenstelling regelmatig, bijvoorbeeld om de twee jaar, te herijken.

De sectorplancommissie oordeelt dat door de oprichting van het LBDI het strategische vermogen en organisatiegraad van de SSH op het gebied van digitalisering duurzaam is versterkt.

5. Eindevaluatie projecten

Om de continuïteit van de structurele projecten te borgen is het PDI-SSH al in het voorjaar van 2024 begonnen met het verzamelen van informatie ten behoeve van de eindevaluatie van de toegekende projecten. Als gevolg van uitloop door de COVID-19 lockdowns is de looptijd van de meeste projecten verlengd tot eind 2024 en in een aantal gevallen begin 2025. Op basis van de verzamelde informatie zijn het PDI-SSH en het LBDI tot een gezamenlijk advies over afronding van de tijdelijke projecten en voortzetting van de structurele projecten gekomen.

De sectorplancommissie heeft de adviezen met het PDI-SSH besproken en deelt de conclusie dat alle tijdelijke projecten succesvol zullen worden afgerond en alle structurele projecten met inachtneming van de aanbevelingen door het PDI-SSH dienen te worden voortgezet.

De sectorplancommissie concludeert dat zowel de tijdelijke als de structurele projecten een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan (1) het vergroten en versterken van interdisciplinair SSH-onderzoek naar digitalisering en de relevante maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied, (2) het vergroten van de interdisciplinaire samenwerking tussen de sociale wetenschappen en geesteswetenschappen op het gebied van digitaliserings-onderzoek- en infrastructuur en (3) het aantrekken en behouden van onderzoektalent binnen de SSH met (interdisciplinaire) expertise op het gebied van digitalisering, inclusief het bieden van kansen voor interdisciplinaire onderzoekers. De sectorplancommissie is verheugd dit terug te zien in het tweede SSH sectorplan dat met het dwarsdoorsnijdend thema 'Welvaart, participatie en burgerschap in een digitale wereld' hierop voortborduurde.

De sectorplancommissie heeft naar aanleiding van de eindevaluatie aanvullende vragen gesteld over het gebruik van de infrastructuren. Het PDI-SSH heeft de projecten verzocht te rapporteren op de toegankelijkheid, relevantie en gebruik van de projecten voor verschillende disciplines en onderzoeksgroepen. De aansluiting van de meeste infrastructuren op Clariah en ODISEI draagt daar ook aan bij. Desalniettemin beschouwt de sectorplancommissie het als een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst om de zichtbaarheid en bruikbaarheid van de infrastructuren in het hele SSH-veld nog verder te vergroten.

Uit de adviezen van het PDI-SSH blijkt dat de projecten goed zijn aangesloten op bestaande infrastructuur, in het bijzonder Clariah en ODISEI, aangezien het in bijna alle gevallen, op basis van de wensen van de individuele projecten, adviseert om de middelen structureel te laten indalen via deze netwerken. Twee uitzonderingen vormen het project Diversity & Dynamics (Kok) aan de Radboud Universiteit en het project MUSCLE (Honing) aan de Universiteit van Amsterdam. Ten aanzien van deze twee projecten beveelt de commissie aan om te onderzoeken of er niet alsnog een aansluiting mogelijk is. Een extra zorg daarbij is de integratie en aansluiting op bestaande infrastructuur van het project MUSCLE. De commissie sluit hierbij aan bij het conditionele advies van het PDI-SSH.

De sectorplancommissie neemt het advies tot voortzetting van de projecten over en adviseert de daarvoor gereserveerde middelen structureel te laten indalen via de SSH Raad en de SSH Raad de regie te geven over het beleggen van de middelen bij de projecten via, in de meeste gevallen, Clariah en ODISEI. Daarbij beveelt de sectorplancommissie aan dat de SSH Raad zich hierover laat adviseren door het LBDI.

6. Strategie in hoofdlijnen

voor verdere ontwikkeling van digitale infrastructuur in het SSH-domein

In de basisstrategie (bijlage 4) heeft het LBDI de bouwstenen geïdentificeerd voor een Strategie Digitale Infrastructuur SSH in Nederland 2024-28. Deze zijn:

- ▶ Een streven naar duurzaamheid.
- ▶ Het belang van samenwerking tussen sociale wetenschappen en geesteswetenschappen, en meer in den brede: tussen de verschillende sectoren binnen het SSH-domein, en daarbuiten, zoals de gezondheid-, klimaat en informatiewetenschappen.
- ▶ Het belang van synergie en uitwisseling door inbedding in bredere infrastructuur-netwerken als Clariah en ODISSEI.
- ▶ Het belang van landelijke coördinatie en afstemming op het gebied van digitale infrastructuur.
- ▶ Voor het SSH-gebied, met ketenpartners als ODISSEI, Clariah, DANS, Netherlands.
- ▶ eScience Center, SURF en NWO.
- ▶ Het behartigen van de belangen van de digitale infrastructuur SSH richting NWO, de Nederlandse overheid en Europese programma's in wording (zoals het nieuwe Kaderprogramma).
- ▶ Het investeren in communicatie en in grotere bekendheid van het SSH veld met de mogelijkheden rondom digitale infrastructuur.
- ▶ Het bijdragen aan kennisontwikkeling rondom nieuwe Europese mogelijkheden voor digitale dataverzameling, -opslag en -analyse, en voor de innovatie, kwaliteitsbewaking en verduurzaming van onderzoekssoftware.

De sectorplancommissie is van oordeel dat het LBDI met deze bouwstenen het fundament voor een effectieve strategie voor de verdere ontwikkeling van digitale infrastructuur in het SSH-domein heeft gelegd en moedigt het LBDI aan om vanuit deze bouwstenen de strategie verder te ontwikkelen.

Het LBDI heeft daarnaast enkele strategische thema's benoemd die in de komende periode geagendeerd moeten worden. Deze thema's zijn:

- ▶ DI-SSH perspectief op de implicaties van AI voor het SSH-veld.
- ▶ DI-SSH perspectief op nieuwe technologieën.
- ▶ DI-SSH perspectief op publieke waarden.
- ▶ DI-SSH perspectief op grote uitdagingen zoals klimaat en gezondheid.
- ▶ DI-SSH perspectief op benodigde kennis en skills.

De sectorplancommissie herkent dat deze thema's raken aan belangrijke technologische, maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen waar SSH-onderzoekers een belangrijke bijdrage aan leveren en waar het SSH-onderzoeksveld zich toe moet verhouden, waarbij het zowel kan gaan om het benutten van kansen voor verdere digitalisering in het SSH-domein, als om het SSH-perspectief op wat digitalisering betekent voor zowel de wetenschap als de maatschappij. De sectorplancommissie ziet dan ook uit naar de verdere agendering en uitwerking van deze thema's. De sectorplancommissie merkt daarbij wel op dat de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en digitale infrastructuur zo snel gaan en zo veelomvattend zijn dat het LBDI in zijn agendering ruimte zal moeten houden voor nieuwe, opkomende thema's. De commissie beveelt de SSH Raad en het LBDI dan ook aan om de visie en de strategie voortdurend te herijken en waar nodig aan te passen aan de dynamiek op dit gebied. De commissie constateert bovendien dat het onderzoek naar én van digitalisering groeit en in de toekomst mogelijk nog meer financiering behoeft.

7. Conclusies en aanbevelingen

De commissie concludeert dat het domeinplan Digitale SSH de basis van de Nederlandse digitale infrastructuur voor SSH-onderzoek duurzaam heeft verstevigd. Volgend op onze aanbevelingen in de midtermevaluatie is er een goede start gemaakt met de duurzame inbedding van de via het sectorplan gefinancierde projecten en de ontwikkeling van een langetermijnstrategie en -visie door de oprichting van het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur.

De commissie constateert dat sinds de start van het domeinplan Digitale SSH, de digitalisering van zowel het onderzoeksveld als de maatschappij zich sterk heeft ontwikkeld en dat dit het belang van digitale infrastructuur nog verder heeft versterkt. De commissie is dan ook verheugd dat de SSH Raad hier sterk op inzet zowel via de oprichting van het LBDI als via de investeringen die in het kader van sectorplan 2 worden gedaan. Tegelijkertijd observeert de commissie dat de ontwikkelingen op dit gebied zo snel gaan dat de behoefte aan digitale infrastructuur alleen maar verder zal toenemen.

De commissie adviseert dan ook:

- ▶ De 7 projecten van tijdelijke aard te beschouwen als succesvol afgerond.
- ▶ De 15 projecten van structurele aard voort te zetten en de daarvoor gereserveerde middelen structureel te laten indalen via de SSH Raad en het LBDI daarbij de regie te geven over het beleggen van de middelen bij de projecten via, in de meeste gevallen, Clariah en ODISSEI.
- ▶ Gezien de snelle ontwikkelingen op het gebied van digitale infrastructuur en groeiende behoefte aan infrastructuur bij de SSH, om ook in de toekomst voldoende financiering beschikbaar te stellen.

De commissie heeft met instemming kennisgenomen van de oprichting van het LBDI als inhoudelijke adviesraad aan de SSH-Raad op het gebied van digitale infrastructuur. De commissie ziet het LBDI als dé plek om, in overleg met de Permanente Commissie Grootschalige Wetenschappelijke Infrastructuren (PC GWI) de afstemming te laten plaatsvinden over welke infrastructuren het SSH-veld nu behoefte aan heeft. De commissie heeft bovendien met instemming kennisgenomen van de eerste aanzetten van de strategie van het LBDI ('basis-strategie'). De commissie is van oordeel dat het LBDI hierin de basiselementen voor een brede en gecoördineerde landelijke SSH-strategie op het terrein van digitale infrastructuur goed heeft beschreven en daarbij een aantal relevante thema's heeft benoemd die in de komende jaren in het bijzonder aandacht verdienen.

De commissie beveelt de SSH Raad om die reden aan:

- ▶ om in de uitwerking van de strategie en governance van het LBDI extra aandacht te hebben voor de breedte van het hele SSH-veld, inclusief sub-disciplines die mogelijk nog niet goed in beeld zijn.
- ▶ passend bij de taakstelling van het LBDI, een open blik te houden voor nieuwe, opkomende thema's.
- ▶ de visie en strategie ten aanzien van digitale infrastructuur, alsmede de samenstelling van het LBDI, regelmatig te herijken aan de snelle ontwikkelingen op het gebied van digitale infrastructuur.
- ▶ in de ontwikkeling van zowel bestaande als nieuwe infrastructuren het gebruik van de infrastructuren en het oordeel van de gebruikers actief te laten monitoren. Gezien de inbedding van de meeste projecten in de structurele infrastructuren Clariah en ODISSEI, beveelt de commissie aan om Clariah en ODISSEI daartoe een opdracht mee te geven.

Bijlagen

Bijlage 1 – Samenstelling commissie sectorplan SSH

Werkgroep dwarsdoorsnijdend:

Prof. mr. dr. Hans de Bruijn
Prof. dr. Franciska de Jong
Dr. Martijn Kleppe
Prof. mr. dr. Anja Oskamp
Prof. dr. Ale Smidts
Prof. mr. dr. Stavros Zouridis (voorzitter)

Secretariaat

Dr. Lydia Langerwerf

Bijlage 2 – Samenstelling PDI SSH

Het PDI-SSH is samengesteld uit:

Prof. dr. Claes de Vreese (voorzitter)
Prof. dr. Mark Bovens (secretaris)
Prof. dr. Keimpe Algra (penningmeester)

Secretariaat

Dr. Kasia Karpinski

Bijlage 3 – Samenstelling LBDI-SSH

Het LBDI-SSH is samengesteld uit vertegenwoordigers vanuit voor de SSH infrastructuur relevante organisaties en netwerken in Nederland – CLARIAH, ODISSEI, eScience Centre, DANS, SURF – en leden van het PDI-SSH bestuur:

Prof. dr. Pearl Dykstra, wetenschappelijk directeur, ODISSEI
Prof. dr. Joris van Eijnatten, algemeen directeur, Netherlands eScience Center
Dr. Annette Langedijk, Research Partnership Lead, SURF
Dr. Roeland Ordeman, Technisch Coördinator (CTO), CLARIAH
Drs. Anja Smit, Directeur, DANS
Prof. dr. Keimpe Algra, lid SSH-Raad, lid bestuur PDI-SSH
Prof. dr. Claes de Vreese, voorzitter LBDI-SSH, voorzitter bestuur PDI-SSH

Bijlage 4 – Zelfevaluatie PDI-SSH, inclusief lijst van projecten

Platform Digitale
Infrastructuur
Social Sciences
& Humanities

Eindevaluatie projecten Platform Digitale Infrastructuur-SSH & Strategie in hoofdlijnen voor de verdere ontwikkeling van digitale infrastructuur in het SSH-domein

Op voorstel van het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur SSH
vastgesteld door de SSH-Raad

April 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
0. Inleiding en leeswijzer	4
1. Totstandkoming en doelen PDI-SSH	5
2. Oprichting Stichting PDI-SSH	7
3. Monitoring projecten	9
4. Aanleiding voor oprichting van het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur	10
5. LBDI-SSH en SSH-Raad	11
6. Eindevaluatie PDI-SSH projecten	12
7. Eindevaluatie doelen Domeinbreed Plan Digitale SSH	14
8. Werkwijze en bevindingen LBDI-SSH	16
9. Bouwstenen voor een Strategie Digitale Infrastructuur SSH in Nederland 2024-28	20
10. Vijf strategische thema's 2024-2028	23
Appendix A	25
Appendix B	34
Appendix C	37
Contactgegevens	41

April 2024

Dit rapport is begin 2024 door het LBDI geschreven en in de SSH-Raad van 15 april 2024 geagendeerd.

Het rapport wordt via de SSH Raad aangeboden aan de Commissie Sectorplan SSH.

Samenvatting

- Dit rapport bevat de eindevaluatie van de in het kader van het Domeinbreed Plan Digitale SSH (onderdeel van het Domeinbeeld **Samen Sterker** uit 2019) door het ministerie van OCW gefinancierde PDI-SSH projecten en een daaraan gekoppelde strategisch advies van het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur SSH (LBDI-SSH) aan de SSH-Raad en het veld.
- Het LBDI-SSH concludeert dat er een zeer waardevolle aftrap is genomen voor een versterking van de digitale infrastructuur SSH in Nederland met het domeinbeeld **Samen Sterker**, het Domeinbreed Plan Digitale SSH daarbinnen, de oprichting van PDI-SSH in 2019 en de rijke portefeuille aan gehonoreerde projecten.
- De projecten zijn positief geëvalueerd en kunnen, met de voorgenomen structurele indaling, een stevige en duurzame bijdrage leveren aan de digitale infrastructuur voor het SSH-domein in Nederland.
- De SSH sectorplannen 2022/2023 en andere (inter)nationale ontwikkelingen bieden een vruchtbare bodem voor verdere versterking van een duurzame digitale infrastructuur SSH in Nederland.
- Gekoppeld aan dit alles identificeert het LBDI de basiselementen voor een brede en gecoördineerde landelijke SSH-strategie op het terrein van digitale infrastructuur en een aantal thema's die in dat verband in de komende jaren in het bijzonder aandacht verdienen.

0. Inleiding en leeswijzer

Het SSH Domeinbeeld *Samen Sterker*, goedgekeurd door de minister van OCW in 2019, omvatte drie onderdelen:

Het Domeinbeeld in engere zin (deel A)
Het Domeinbreed Plan Digitale Infrastructuur (deel B)
Het sectorplan Rechtsgeleerdheid (deel C)

Dit rapport ziet terug op het Domeinbreed Plan Digitale Infrastructuur (deel B). Dat omvatte op zijn beurt drie componenten:

- De besteding van onderzoeksmiddelen die ter beschikking werden gesteld via de Tweede Geldstroom. De distributie van deze middelen verliep onder eindverantwoordelijkheid van NWO, en maakt daarom geen onderdeel uit van de huidige rapportage.
- De besteding van middelen voor digitale infrastructuur via de Eerste Geldstroom. Voor de toekenning en distributie van deze middelen werd door de landelijke SSH-Raad (de landelijke domeinraad, waarin de voorzitters van de vier landelijke decanenoverleggen voor het SSH-gebied zitting hebben, alsmede vertegenwoordigers van KNAW en NWO) het Platform Digitale Infrastructuur SSH (PDI-SSH) opgericht. In overleg en met steun van het volledige SSH-veld is een deel van deze middelen separaat toegekend voor de continuering van de longitudinale dataverzameling van het LISS panel (Langlopende Internet Studies voor de Sociale Wetenschappen). De resterende middelen werden verdeeld via twee calls, onder regie van PDI-SSH.
- De conceptie van een strategie in hoofdlijnen voor digitale infrastructuur voor het SSH-domein. Deze rol werd gaande de looptijd van het Domeinbreed Plan Digitale SSH door de SSH-Raad belegd bij een platform van experts: het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur SSH (LBDI-SSH).

De hier voorliggende rapportage beschrijft en analyseert de totstandkoming en het functioneren van PDI-SSH (hfdst. 1 t/m 3) en van het LBDI-SSH (hfdst. 4, 5, en 8), het presenteert een eindevaluatie van de PDI-SSH calls (hfdst. 6) en van het Domeinbreed Plan Digitale SSH in den brede (hfdst. 7). De hoofdstukken 9 en 10, ten slotte, presenteren een strategie in hoofdlijnen voor het SSH-domein op het gebied van digitale infrastructuur.

Voor de uitvoering van het Domeinbreed Plan Digitale Infrastructuur was aanvankelijk 2 miljoen euro beschikbaar. Dat bedrag is later verhoogd doordat de minister van OCW, mede in reactie op het rapport van de commissie Van Rijn, de genoemde NWO-middelen, na de eerste NWO call, uiteindelijk heeft overgeheveld naar het budget voor Digitale Infrastructuur (dus van de tweede naar de eerste geldstroom). Van de beschikbare som werd 50k voor beheer en 400k voor het LISS panel gereserveerd en de rest verdeeld in 2 open calls (zie hoofdstuk 2).

Als vervolg op het Domeinbeeld *Samen Sterker* verschenen in 2022 (goedgekeurd door de minister van OCW in 2023) onder de titel *Samen Verder* sectorplannen voor de sociale wetenschappen en voor de geesteswetenschappen, met daaraan gekoppeld een sectoroverkoepelend 'dwarsdoorsnijdend thema' onder de titel 'Welvaart, participatie en burgerschap in een digitale wereld'. Deze sectorplannen maken strikt genomen geen deel uit van de voorliggende rapportage, maar zij worden, waar relevant, wel incidenteel genoemd, als 'sectorplannen 2022/2023'.

1. Totstandkoming en doelen PDI-SSH

In het Domeinbeeld Samen Sterker (2019) werd een analyse van het SSH domein in Nederland gepresenteerd. De digitale samenleving werd geïdentificeerd als een belangrijk thema. Er werd het volgende geconcludeerd: "Er zijn twee essentiële randvoorwaarden voor het SSH-domein om excellent onderzoek te kunnen doen naar de maatschappelijke en wetenschappelijke vraagstukken van de digitale samenleving: *samenwerking en adequate digitale infrastructurele voorzieningen*."

Het plan constateerde ook dat er meer samenwerking gewenst is tussen sociale wetenschappers en geesteswetenschappers. Om digitale en technologische ontwikkelingen te duiden en adequaat in te passen in de samenleving is expertise nodig in elk vakgebied van de wetenschap, maar vooral ook nauwere samenwerking tussen disciplines. Gezamenlijke ontwikkeling en uitwisseling van kennis is een eerste voorwaarde voor het bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke en wetenschappelijke vraagstukken. De tweede essentiële randvoorwaarde voor excellent SSH-digitaliseringsonderzoek is de beschikbaarheid van toegankelijke, hoogwaardige digitale infrastructurele voorzieningen.

Digitale infrastructuur speelt een steeds belangrijker rol en vormt in veel gevallen het fundament voor vooraanstaand onderzoek. Dit betreft niet alleen infrastructuur voor het verzamelen van data (inclusief software), maar ook veilige infrastructuur voor het opslaan, toegankelijk maken, analyseren en koppelen van data. Daarnaast vereisen deze infrastructuren professionele ondersteuning, bijvoorbeeld van databeheerders en computationele technici.

Met het Domeinbrede Plan Digitale SSH werd het SSH-domein de mogelijkheid geboden om een aantal van deze uitdagingen te adresseren. Daarbij werden, op basis van een SWOT analyse, de volgende doelstellingen geformuleerd.

Doelstellingen

De hoofddoelen van het plan rond digitale SSH waren het versterken van (1) het onderzoek naar digitalisering en van (2) de digitale infrastructuur voor onderzoek in het gehele SSH-domein

Hiertoe werden de volgende meer specifieke doelstellingen geformuleerd:

- Vergroten en versterken van interdisciplinair SSH-onderzoek naar digitalisering en de relevante maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied.
- Versterken van digitale infrastructurele voorzieningen binnen de SSH, inclusief de regie hierop.
- Vergroten van interdisciplinaire samenwerking tussen de sociale wetenschappen en geesteswetenschappen op het gebied van digitaliseringsonderzoek- en infrastructuur.
- Waarborgen van continuïteit van lopende initiatieven binnen de SSH op het gebied van digitaliseringsonderzoek- en infrastructuur.
- Vergroten van het strategisch vermogen en de organisatiegraad van de SSH op het gebied van digitalisering.
- Aantrekken en behouden van onderzoekstalent binnen de SSH met (interdisciplinaire) expertise op het gebied van digitalisering, inclusief het bieden van kansen voor interdisciplinaire onderzoekers.

Maatregelen

Om het hoofddoel en de meer specifieke doelstellingen te realiseren, werden de volgende twee maatregelen voorgesteld:

- Oprichten van een landelijk platform dat gericht is op het opzetten, versterken en coördineren van digitale infrastructurele voorzieningen binnen het SSH-domein, inclusief het stimuleren en faciliteren van samenwerking op nationaal niveau.
- Opzetten van een NWO-call voor excellent, vrij, nieuwsgierigheidsgedreven en interdisciplinair SSH-onderzoek naar maatschappelijke en wetenschappelijke digitaliseringsvraagstukken.

De Minister van OCW heeft het advies 'middelenverdeling Sectorplan SSH' van de Commissie Sectorplan SSH (juni 2019) overgenomen. De verdeling van de middelen uit de eerste geldstroom voor dit onderdeel van het breedbeeld was gebaseerd op de eerdere toetsing van het concept-plan Digitale SSH en volgde de daarin voorgestelde allocatie. In overleg en met steun van het volledige SSH-veld is vervolgens een deel van deze middelen separaat toegekend voor de continuering van de longitudinale dataverzameling van het LISS panel (Langlopende Internet Studies voor de Sociale Wetenschappen). De middelen uit de tweede geldstroom voor vrij, interdisciplinair SSH-onderzoek naar digitaliseringsvraagstukken (20% van de middelen voor het Domeinbeeld als geheel) zouden via twee NWO-SGW calls worden bestemd, maar dat is uiteindelijk bij één call gebleven, waarna de rest van de middelen werd overgeheveld naar het budget voor digitale infrastructuur (dus naar de eerste geldstroom; zie ook hierboven het inleidende hfdst. 0). Afgesproken werd dat de resultaten van het Domeinbreed Plan Digitale SSH in evaluaties na 3 en 6 jaar getoetst zouden worden door de Commissie Sectorplan SSH.

2. Oprichting Stichting PDI-SSH

De Stichting Platform Digitale Infrastructuur SSH (PDI-SSH) is in november 2019 opgericht. Het platform kreeg de verantwoordelijkheid voor het toekennen van eerste geldstroom middelen aan digitale infrastructurele voorzieningen binnen het SSH-domein. Het bestuur van de Stichting PDI-SSH bestaat uit een voorzitter, secretaris en penningmeester, die door de SSH-Raad benoemd zijn. Het bestuur wordt door een secretaris ondersteund die de dagelijkse taken van de stichting overziet en uitvoert.

Op verzoek van de SSH-Raad (destijds 'SSH-beraad') heeft de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) zich bereid verklaard het PDI-SSH te huisvesten en te ondersteunen bij het uitvoeren van de taken.

Selectieproces projecten

Het toekennen van de eerste geldstroom middelen binnen het Domeinbreed Plan Digitale SSH is via twee open competitierondes uitgevoerd. De concept-versies van de 'Call for Proposals' zijn met OCW, de Commissie Sectorplan SSH (eerst commissie Prins, daarna Commissie Zouridis) en het SSH-beraad besproken. De eindversie is door het SSH-beraad vastgesteld. In overleg met OCW is de deadline voor de Call vastgesteld. Er waren twee rondes voor het indienen van aanvragen, in 2020 (toekenning in 2020) en in 2021 (toekenning in 2022). De procedures bij de verdeling van de middelen volgden zo veel mogelijk de procedures die worden gehanteerd door NWO. De ingediende projecten zijn door een onafhankelijke selectiecommissie beoordeeld. Er zijn twee Calls for Proposals uitgezet:

- Ronde 1 in januari 2020 (deadline 6 maart 2020, toekenningsbesluit 30 juni 2020)
- Ronde 2 in april 2021 (deadline 30 juni 2021, toekenningsbesluit 15 november 2021)

Voorwaarden voor toekenning waren in de Call for Proposals opgenomen en zijn in beide Calls grotendeels gelijk gebleven. In ronde 2 waren alleen structurele initiatieven toegestaan, terwijl het in ronde 1 ook toegestaan was om middelen aan te vragen voor tijdelijke infrastructurele voorzieningen. Een andere wijziging betreft de beoordelingscriteria (zie onder). De tekst van de Call for Proposals is openbaar gemaakt op de website van het Platform PDI-SSH (www.pdi-ssh.nl) en is verder verspreid naar de decanen (met het verzoek om het te distribueren in de faculteiten) en degenen die hun interesse eerder kenbaar hadden gemaakt aan het Secretariaat PDI-SSH. De Call is verder ook verspreid via sociale media kanalen en nieuwsbrieven van partners.

De gelden werden jaarlijks uitgekeerd door het secretariaat van PDI-SSH, gevestigd aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. In totaal zijn er **80 onderzoeksvoorstellen** ingediend waaruit **22 projecten zijn toegekend**. In de **eerste ronde** zijn **12** van 33 ingediende aanvragen gehonoreerd. De tweede ronde vond plaats in 2021 met de sluitingsdatum van 30 juni 2021. In de **tweede ronde zijn 10** van 47 aanvragen gehonoreerd.

Selectieprocedure: Het PDI-SSH secretariaat heeft telkens eerst getoetst of een voorstel aan de voorwaarden zoals beschreven in de Call for Proposals voldeed (bijvoorbeeld: controle van affiliaties en positie van de aanvragers, volledigheid van een voorstel, aanwezigheid van de intentieverklaring, focus op digitalisering). Bij onduidelijkheden is er contact gezocht met de aanvragers met een verzoek tot verheldering. Het secretariaat adviseerde vervolgens het Bestuur van PDI-SSH over de ontvankelijkheid van de ontvangen aanvragen. Het Bestuur stelde hierop de ontvankelijkheid vast. Niet-ontvankelijke aanvragen zouden van een verdere beoordeling worden uitgesloten. Dat is gebeurd met één voorstel in ronde 1; in ronde 2 zijn alle voorstellen ontvankelijk verklaard.

Selectiecommissie: Voor de beoordeling van de aanvragen is er door PDI-SSH een beoordelingscommissie (BOC) ingesteld per disciplineoverleg. Elke BOC bestond uit drie personen en werd samengesteld op advies van het betreffende disciplineoverleg: landelijk Disciplineoverleg Sociale Wetenschappen (DSW), landelijk Disciplineoverleg Rechtsgeleerdheid (RDR), landelijk Disciplineoverlegorgaan Economie en Bedrijfskunde (DEB) en het landelijk Disciplineoverleg Letteren en Geesteswetenschappen (DLG). DLG zorgde voor betrokkenheid van de kleinere disciplineoverleggen Wijsbegeerte (DWB) en Godgeleerdheid (DGO).

ODISSEI, CLARIAH en Health RI hadden een adviserende rol, met als voornaamste taak om overlap en duplicatie te voorkomen en om inzicht te geven in de eventuele aanwezigheid van vergelijkbare initiatieven.

Een overzicht van alle toegekende projecten kan in Appendix A gevonden worden.

3. Monitoring projecten

Aan alle 22 goedgekeurde PDI-SSH projecten is jaarlijks gevraagd om een inhoudelijke en financiële rapportage in te dienen bij het PDI-SSH secretariaat. Deze rapportage werd telkens aan het begin van het kalenderjaar opgevraagd en de projecten hadden vervolgens een maand de tijd voor de indiening van hun rapportage. In de **inhoudelijke rapportage** werd projecten gevraagd informatie te leveren over:

- de in het betreffende jaar uitgevoerde activiteiten;
- de bereikte doelen;
- vooruitgang en samenwerking met de projectpartners;
- eventuele afwijkingen van het oorspronkelijke plan, en flankerende maatregelen daarbij;
- status van de huidige infrastructuur en KPI's;
- doelen en planning voor het aankomende jaar;
- activiteiten op het gebied van disseminatie en communicatie.

In de **financiële rapportage** werd een overzicht van het budget van het projectjaar opgevraagd. De projecten konden in de loop van het jaar het budget van hun project aanpassen als zij bijvoorbeeld tussen materiaal en personeelskosten wilden schuiven. Voor dit soort aanpassingen dienden zij een beredeneerd verzoek in te dienen, met een nieuw budget, bij het PDI-SSH secretariaat. Aanpassingen van het budget tot een bedrag van € 50.000 werden door het secretariaat beoordeeld en goedgekeurd. Verzoeken om aanpassingen vanaf € 50.000 werden door het secretariaat op volledigheid beoordeeld en aan het PDI-SSH bestuur voorgelegd ter beoordeling en accordering. Budgetaanpassingen in de loop van een projectjaar dienden vermeld te worden in de jaarlijkse inhoudelijke en financiële rapportage.

De jaarlijkse rapportage werd door het PDI-SSH secretariaat op volledigheid gecontroleerd. Bij afwijkingen of ontbrekende informatie werd er met de projectleiders contact opgenomen. Na afsluiting van de jaarlijkse rapportage werd het stichtingsbestuur over bijzonderheden geïnformeerd.

Ter voorbereiding op de midterm evaluatie van de Commissie Sectorplan SSH is in 2022 door het bestuur van PDI-SSH bestuur een portfolio analyse van alle projecten uitgevoerd. Deze portfolio analyse geeft informatie over de verdeling van de projecten over disciplines en universiteiten, de verhouding tot bestaande infrastructuren, en vormen van samenwerking binnen het SSH-veld. De portfolio analyse is te vinden in Appendix B.

4. Aanleiding voor oprichting van het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur

In de midterm-evaluatie van het Domeinbreed Plan Digitale SSH (21 oktober 2022) heeft de Commissie Sectorplan SSH, onder leiding van Prof. Zouridis, een reeks adviezen aan de SSH-Raad uitgebracht. De commissie adviseerde onder meer om een inhoudelijk gremium voor digitale infrastructuur SSH in te richten, dat de meer strategische taken zou kunnen uitvoeren die in de tweede fase van het Domeinbreed Plan voorlagen, en waarvoor het zittende bestuur van de Stichting PDI-SSH, dat vooral een organisatorische rol had toebedeeld gekregen, onvoldoende was geëquipeerd. Deze taken werden als volgt benoemd.

Taakstelling

1. Het ontwikkelen van een brede en gecoördineerde landelijke visie en strategie op het gebied van digitale infrastructuur voor de SSH-gebieden, die lijnen en prioriteringen uitzet voor de toekomst, en bij lopende en nieuwe infrastructurele initiatieven zorgt voor maximale afstemming, synergie en efficiëntie, mede in relatie tot ontwikkelingen bij NWO.
2. Het monitoren en toetsen van nieuwe technisch-digitale ontwikkelingen en het adviseren over de wijze waarop het onderzoeksveld in de SSH hierop kan inspelen.
3. Het namens de SSH-Raad monitoren van de uitvoering van de relevante delen van de SSH sectorplannen 2022/2023 en adviseren over afstemming en coördinatie.
4. Het namens de SSH-Raad toezien op de verdere afwikkeling, vanuit het Platform Digitale Infrastructuur SSH (PDI-SSH), van de in het kader van het Domeinbreed Plan Digitale Infrastructuur SSH toegekende projecten.
5. Reflectie over de follow-up van deze projecten en over de gewenste situatie na afloop van de looptijd van dit Plan, en het doen van suggesties voor het aangrijpen van daarbij horende kansen en de eventuele mitigatie van bijbehorende risico's. Deze reflectie integreert de lopende projecten in een lange-termijn perspectief en kent de volgende elementen:
 - Een beschrijving van hoe de projecten onderling meer kunnen samenwerken en uitwisselen;
 - Een beschrijving van hoe de samenwerking tussen de sociale en geesteswetenschappen binnen en tussen de projecten kan worden gestimuleerd;
 - Een beschrijving van hoe de projecten verder kunnen aansluiten bij de reeds bestaande infrastructuren;
 - Een beschrijving van hoe de impact en resultaten van de verschillende projecten na afloop kunnen worden voortgezet en mogelijk worden opgeschaald;
 - Een beschrijving van hoe de verschillende projecten een bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van de doelstellingen van het Domeinbreed Plan Digitale Infrastructuur SSH die groter is dan de som der delen.
6. Het ontwikkelen van KPI's om het PDI-SSH te kunnen evalueren tegen de achtergrond van het Domeinbreed Plan Digitale SSH.
7. Het op korte termijn opzetten van een procedure voor de eindevaluatie van de projecten op basis van de lange-termijn strategie.

5. LBDI-SSH en SSH-Raad

Om deze taken uit te voeren werd in 2023 het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur SSH (LBDI-SSH) ingesteld door de SSH-Raad.

Het LBDI functioneert als inhoudelijke adviesraad aan de SSH-Raad en de eindverantwoordelijkheid voor taakstelling en bemensing ligt dan ook bij de SSH-Raad. De adviezen kunnen via de SSH-Raad bestuurlijk vervolg krijgen via de contacten met de landelijke decanenoverleggen, de (adviesraden van de) KNAW, en NWO. De advisering betreft, gevraagd en ongevraagd, zowel de landelijke strategie in den brede op het gebied van digitale infrastructuur voor de SSH-gebieden (punten 1 t/m 3 uit het vorige hoofdstuk), als ook meer specifiek de uitvoering en evaluatie van het lopende Domeinbreed Plan Digitale Infrastructuur SSH (deel B van het Domeinbeeld *Samen Sterker*) als uitgevoerd door het Platform Digitale Infrastructuur SSH (PDI-SSH; punten 4 t/m 7 uit het vorige hoofdstuk).

Het LBDI-SSH is samengesteld uit vertegenwoordigers vanuit voor de SSH infrastructuur relevante organisaties en netwerken in Nederland – CLARIAH, ODISSEI, eScience Centre, DANS, SURF – en leden van het PDI-SSH bestuur:

- Prof. dr. Pearl Dykstra, wetenschappelijk directeur, ODISSEI
- Prof. dr. Joris van Eijnatten, algemeen directeur, Netherlands eScience Center
- Dr. Annette Langedijk, Research Partnership Lead, SURF
- Dr. Roeland Ordelman, Technisch Coördinator (CTO), CLARIAH
- Drs. Anja Smit, Directeur, DANS
- Prof. dr. Keimpe Algra, lid SSH-Raad, lid bestuur PDI-SSH
- Prof. dr. Claes de Vreese, voorzitter LBDI-SSH, voorzitter bestuur PDI-SSH

Het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur (LBDI-SSH) is hiermee een breed landelijk platform van experts en vertegenwoordigers van bestaande netwerken als ODISSEI en CLARIAH, dat inzet op de coördinatie van initiatieven op het gebied van digitale infrastructuur in het SSH domein, en op landelijke strategieontwikkeling. Met een dergelijke regiegroep, ingesteld via de SSH-Raad, zal het SSH-domein beter in staat zijn om infrastructuur gecoördineerd en met maximale synergie uit te bouwen en nieuwe ontwikkelingen doorlopend te toetsen aan de (digitale) vereisten voor gedegen SSH-onderzoek. Nieuwe investeringen in infrastructuur vanuit de sectorplannen GW en SW van 2022/2023, en vanuit het ‘sectoroverschrijdend thema’ dat aan die sectorplannen is toegevoegd, zullen door LBDI-SSH worden gemonitord binnen het kader van de strategie die hieronder in hoofdstuk 9 is geformuleerd.

6. Eindevaluatie PDI-SSH projecten

Op basis van de individuele eindevaluatie van de toegekende projecten (februari 2024) heeft eerst de secretaris en daarna het bestuur PDI-SSH getoetst of er aan de inhoudelijke en financiële voorwaarden en doelen van de verschillende projecten is voldaan. De resultaten van deze toetsing zijn als concept-adviezen voorgelegd aan aan het LBDI-SSH. De concept-adviezen zijn op een vergadering op 8 maart 2024 door het LBDI-SSH besproken en definitief vastgesteld.

Een volledige eindevaluatie door de Commissie Sectorplan SSH moet binnen zes jaar worden uitgevoerd en de minister van OCW moet worden voorzien van advies. Omdat de meeste projecten eind 2024 en begin 2025 (uitloop vanwege nasleep COVID-19) eindigen is PDI-SSH, in overleg met de Commissie Sectorplan SSH, in het voorjaar van 2024 al begonnen met het verzamelen van informatie voor de eindevaluatie. De eindevaluatie wordt daarmee vroegtijdig uitgevoerd om de continuïteit van de indaling van projecten te faciliteren. De jaarlijkse rapportage van 2023 is daarom aangepast en uitgebreid om gegevens te verzamelen voor de eindevaluatie.

Voor de projecten die **tijdelijke financiering** hebben ontvangen is gekeken naar de jaarlijkse rapportages en naar de eindrapportage. Er is in alle gevallen geconcludeerd dat de projecten meer dan voldoende 'on track' zijn wat betreft de oorspronkelijke doelstellingen en daarmee voldoen aan de voorwaarden om het laatste deel van de tijdelijke financiering (5%) toegekend te krijgen. Dit advies van PDI-SSH is door het LBDI-SSH overgenomen.

Voor de projecten die een aanvraag hebben gedaan voor **structurele financiering** (financiering die in principe indaalt na de projectperiode) is eveneens gekeken naar de jaarlijkse rapportages en naar de eindrapportage. Op basis hiervan is een concept-advies geformuleerd aan het LBDI-SSH, dat telkens voorzag in 3 opties:

- *positief advies*; het project heeft aan de voorwaarden voldaan en de doelen gerealiseerd, zodat het aanspraak kan maken op het deel in te dalen financiering;
- *conditioneel positief advies*; het project heeft in beginsel aan de voorwaarden voldaan en de doelen gerealiseerd, zodat het aanspraak kan maken op het deel in te dalen financiering, mits de voortgang in 2024/25 op peil blijft;
- *negatief advies*; het project heeft onvoldoende aan de voorwaarden voldaan en de doelen niet in die mate gerealiseerd dat het in aanmerking kan komen voor het deel in te dalen financiering.

In het overleg van 8 maart 2024 heeft het LBDI-SSH de adviezen per project besproken.

In *algemene* zin concludeert het LBDI-SSH dat de projecten een zeer goede impuls voor de digitale infrastructuur SSH in Nederland hebben gevormd. Het LBDI constateert dat er waardevolle nieuwe infrastructuren zijn ontstaan, dat er veel samenwerking is tussen sociale- en geesteswetenschappen en dat er duidelijke plannen zijn voor de inbedding van de projecten in de universitaire of andere reeds bestaande infrastructuren. Op deze punten wordt in hoofdstuk 9 nader ingegaan met meer details en voorbeelden.

Specifiek adviseert het LBDI-SSH, via de SSH-Raad, aan de Commissie Sectorplan SSH het volgende, onder verwijzing naar het overzicht van de projecten in Appendix C:

- de **projecten met tijdelijke financiering als succesvol en afgerond** te beschouwen. Deze projecten hebben hun inhoudelijke doelstellingen gerealiseerd en aan de financiële voorwaarden voldaan. De Minister van OCW hoeft hier geen advies over te ontvangen omdat het om tijdelijke financiering ging.

-
- de projecten die in aanmerking komen voor structurele financiering én al (bijna) afgerond zijn **aan te bevelen voor structurele indaling** in het advies aan OCW. In het overzicht in Appendix C is per project aangegeven welk bedrag de indaling zou betreffen, en is tevens aangegeven welk type indaling vanuit het project de voorkeur zou verdienen: indaling bij de penvoerende universiteit of indaling bij één van de reeds bestaande infrastructuren in Nederland (zoals ODISSEI of CLARIAH). *Het LBDI-SSH adviseert de Commissie Sectorplan SSH om de voorgestelde structurele financiering en de vanuit het veld geformuleerde voorkeuren voor de wijze van indaling te steunen richting OCW.*
 - de projecten die in aanmerking komen voor structurele financiering én in de loop van 2024 / begin 2025 eindigen **conditioneel aan te bevelen voor structurele indaling** bij OCW. Ook hier is in het overzicht in Appendix C per project aangegeven welk bedrag de indaling zou betreffen, en tevens welk type indaling vanuit het project de voorkeur zou verdienen: indaling bij de penvoerende universiteit of indaling bij één van de reeds bestaande infrastructuren in Nederland (zoals ODISSEI of CLARIAH). Daarnaast is per project aangegeven welke stappen in 2024 nog ondernomen moeten worden. Het LBDI is van mening dat een administratieve toetsing van dit laatste aan het eind van ieder project volstaat. *Het LBDI adviseert de Commissie Sectorplan SSH dan ook nu alvast een conditionele toezegging vanuit OCW te vragen en de voorgestelde structurele financiering en de vanuit het veld geformuleerde voorkeuren voor de wijze van indaling richting OCW te steunen.*

Aan het ministerie van OCW zou het LBDI-SSH, via de SSH-Raad, het volgende willen adviseren:

1. volg de door de projecten na zorgvuldige afweging aangegeven voorkeuren van de plek van indaling (in een universiteit dan wel in bestaande SSH infrastructuur);
2. geef via een toekenningsbesluit aan welk bedrag structureel wordt toegekend, zodat de projecten en de penvoerende instituties dit makkelijk kunnen identificeren in de lump sum of andere brede middelentoekenningen;
3. geef bij de toekenning aan hoe de projecten worden verwacht om te gaan met jaarlijkse indexatie van kosten.

Na deze informatie over de evaluatie per project en over de modaliteiten van toekomstige indaling van de middelen, volgt nu een reflectie op (a) de algemene doelen van het domeinbeeld *Samen Sterker* (Hoofdstuk 7) en (b) de taakstelling en bevindingen van het LBDI-SSH (Hoofdstuk 8).

7. Eindevaluatie doelen Domeinbreed Plan Digitale SSH

In dit hoofdstuk wordt geëvalueerd of de doelen uit het Domeinbreed Plan Digitale SSH, als onderdeel van het Domeinbeeld *Samen Sterker* (2019), gerealiseerd zijn.

Het hoofddoel van het domeinbrede plan rond digitale SSH was het versterken van (a) het onderzoek en van (b) de infrastructuur op het gebied van digitalisering binnen het gehele SSH-domein. In dit verband werden de volgende concrete doelstellingen geformuleerd (de evaluatieve reflectie hierop volgt per doelstelling na de horizontale pijlen):

1. Uitbreiden en versterken van interdisciplinair SSH-onderzoek naar digitalisering en naar de relevante maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied.

Dit doel is bereikt via de NWO Call voor onderzoek die conform het Domeinbreed Plan is opgezet. In de afgelopen periode (2019-2024) is SSH-onderzoek naar digitalisering en relevante maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied overigens zeer sterk gegroeid. Het onderzoek is nu prominent aanwezig in o.a. de profielen van de universiteiten (zie ook hfdst. 9 over strategie, hieronder). De maatschappelijke effecten van digitalisering staan daarnaast centraal in het sectoroverschrijdende 'dwarsdoorsnijdend thema' in de sectorplannen van 2022/2023.

2. Versterken van digitale infrastructurele voorzieningen binnen de SSH, inclusief de regie hierop.

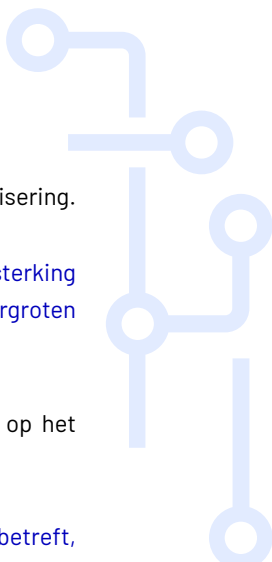
Dit doel is bereikt via het opzetten van PDI-SSH, leidend tot twee succesvolle calls voor projecten, die in het vorige hoofdstuk beschreven en geëvalueerd werden; in de selectieprocedure werd regie gevoerd via overleg met bestaande SSH infrastructuren, zoals CLARIAH, ODISSEI en Health-RI. Een meer structurele regierol is vervolgens ook toegekend aan, en opgepakt door, het Landelijk Beraad Digitale Infrastructuur, in zijn rol van adviesplatform voor de SSH-Raad, die onder meer landelijke coördinatie voert over de diverse sectorplannen.

3. Vergroten van interdisciplinaire samenwerking tussen de sociale wetenschappen en geesteswetenschappen op het gebied van digitaliseringsonderzoek- en infrastructuur.

Dit doel is bereikt via samenwerking tussen meerdere PDI-SSH projecten (zie onder). In dezelfde periode zijn nieuwe SSH-brede samenwerkingen tot stand gekomen: SSHOC-NL (Social Sciences & Humanities Open Cloud for the Netherlands), met NWO financiering voor Grootschalige Wetenschappelijke Investerings, is hier een mooi voorbeeld van.

4. Waarborgen van continuïteit van lopende initiatieven binnen de SSH op het gebied van digitaliseringsonderzoek- en infrastructuur.

Dit doel is al in belangrijke mate bereikt door de gezamenlijke keuze om het LISS panel structureel te financieren (zie ook hoofdstuk 1, blz 4). Daarnaast zal de voorziene indaling van de financiering van de PDI-SSH projecten voor verdere broodnodige infrastructurele continuïteit zorgen.

-
5. Vergroten van het strategisch vermogen en de organisatiegraad van de SSH op het gebied van digitalisering.

Dit doel is bereikt door het opzetten van het LBDI-SSH, zie hoofdstuk 4, 9 en 10 van dit rapport. De versterking van de SSH-Raad, zoals beoogd in de sectorplannen 2022/2023, draagt daarnaast ook bij aan het vergroten van het strategisch vermogen en de organisatiegraad van het veld.

6. Aantrekken en behouden van onderzoekstalent binnen de SSH met (interdisciplinaire) expertise op het gebied van digitalisering, inclusief het bieden van kansen voor interdisciplinaire onderzoekers.

De projecten die nu geëvalueerd worden hebben, in elk geval waar het de structurele projecten betreft, vaste aanstellingen gecreëerd. Dit draagt bij aan de continuïteit en behoud van talent/expertise.

Dit alles overziende acht het LBDI-SSH de conclusie gerechtvaardigd dat de doelstellingen van het Domeinbreed Plan Digitale SSH, zowel wat betreft de versterking van het onderzoek als wat betreft versterking van de digitale infrastructuur, zijn gehaald.

8. Werkwijze en bevindingen LBDI-SSH

In hoofdstuk 4 zijn de strategische taken benoemd die door de SSH-Raad bij het LBDI-SSH zijn neergelegd, in navolging van de aanbevelingen in de midterm review van het Domeinbreed Plan Digitale SSH uit het Domeinbeeld *Samen Sterker*. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het LBDI-SSH deze taakstelling heeft opgepakt, uitgesplitst per genummerde taak, en waar relevant, tot welke bevindingen het daarbij is gekomen.

1. Het ontwikkelen van een brede en gecoördineerde landelijke visie en strategie op het gebied van digitale infrastructuur voor de SSH-gebieden, die lijnen en prioriteringen uitzet voor de toekomst, en bij lopende en nieuwe infrastructurele initiatieven zorgt voor maximale afstemming, synergie en efficiëntie, mede in relatie tot ontwikkelingen bij NWO.

Het LBDI-SSH heeft deze taak opgepakt en in het volgende hoofdstuk wordt een strategie voor 2024-2028 beschreven, op basis van een analyse van de ontwikkelingen tussen 2019-2024. De basis van deze strategie betreft de elementen afstemming, synergie en efficiëntie, waarbij met name gekeken wordt naar inbedding van projecten in bredere infrastructuren zoals CLARIAH en ODISSEI. Het LBDI-SSH houdt daarbij uiteraard rekening met ontwikkelingen bij NWO. In de SSH-Raad, waaraan LBDI-SSH advies uitbrengt, zijn overigens naast de universiteiten ook de KNAW en NWO vertegenwoordigd, zodat ook langs die weg de ontwikkelingen binnen NWO duidelijk in het vizier blijven.

2. Het monitoren en toetsen van nieuwe technisch-digitale ontwikkelingen en het adviseren over de wijze waarop het onderzoeksveld in de SSH hierop kan inspelen.

Het LBDI-SSH heeft ook deze taak opgepakt; LBDI leden vertegenwoordigen verschillende relevante gremia en leveren input bij de discussies over onder andere Roadmaps bij NWO, SURF (Tech Trend reports), eScience Center (Technology Forecast), ODISSEI, CLARIAH en afstemming met andere Europese infrastructuren (bijv. European Social Science Infrastructure White Paper van ODISSEI). Deze ervaringen vormen op hun beurt input voor de advisering aan de SSH-Raad en voor de totstandkoming van de meer thematische aspecten van de strategische agenda, zoals beschreven in hoofdstuk 10.

3. Het namens de SSH-Raad monitoren van de uitvoering van de relevante delen van de nieuwe SSH sectorplannen en adviseren over afstemming en coördinatie.

Het LBDI-SSH heeft deze taak opgepakt en neemt dit mee in de analyse van huidige ontwikkelingen in de sectorplannen 2022/2023 en verder: waar de ingediende plannen van de individuele faculteiten vooral thematisch zijn bepaald door de in de sectorplannen beschreven onderzoekszwaartepunten – en daarmee dus indirect door het maatschappelijk belang van de geselecteerde thema's – zal LBDI-SSH (in lijn met de basis-strategie, zie hoofdstuk 9) vooral monitoren op mogelijkheden tot samenwerking en synergie, en op inbedding in brede digitale onderzoeksinfrastructuren.

4. Het namens de SSH-Raad toezien op de verdere afwikkeling, vanuit het Platform Digitale Infrastructuur SSH (PDI-SSH), van de in het kader van het Domeinbreed Plan Digitale SSH toegekende projecten.

Het LBDI-SSH heeft deze taak opgepakt in overleg met PDI-SSH. PDI-SSH heeft gezorgd voor een jaarlijkse monitoring en heeft overzichten aangeleverd per project en als geheel. In dit rapport is eerder beschreven hoe PDI-SSH jaarlijks heeft toegezien op de monitoring van de toegekende projecten. Deze informatie heeft

het LBDI-SSH gebruikt om advies te geven over de verdere afwikkeling van de toegekende projecten (zie hoofdstuk 6 hierboven).

Per project heeft een eindevaluatie plaatsgevonden in 2024. Ieder project is voorzien van een advies over financiering. In totaal wordt positief geadviseerd over 16 projecten en conditioneel positief (voortgangcheck volgt vlak voor de einddatum) over 6 projecten (zie hoofdstuk 7).

5. Reflectie over de follow-up van deze projecten en over de gewenste situatie na afloop van de looptijd van dit Plan, en het doen van suggesties voor het aangrijpen van daarbij behorende kansen en de eventuele mitigatie van bijbehorende risico's. Deze reflectie integreert de lopende projecten in een lange-termijn perspectief en kent de volgende elementen (met wederom onze evaluatieve reflectie na de horizontale pijlen):

- Een beschrijving van hoe de projecten onderling meer kunnen samenwerken en uitwisselen;

Alle projecten hebben zelf aangegeven, al bij de aanvraag, hoe de toekomst van het project beoogd is na de looptijd. In de eindbeoordeling is ook expliciet gevraagd naar de situatie na afloop, en zijn door LBDI-SSH additionele suggesties gedaan voor inbedding en samenwerking.

Gaandeweg de uitwerking van de projecten is verder al significante winst gemaakt in die zin dat meerdere projecten met elkaar zijn gaan samenwerken. Voorbeeld: de projecten WetSuite en LAWNOTATION. WetSuite zal een webportaal en een verzameling tools en hulpmiddelen opleveren om de toepassing van Natural Language Processing (NLP) methoden op Nederlandse en EU-gouvernementele juridische gegevens te versnellen. WetSuite zal zowel gegevenstoegang als tools bieden voor onderzoekers in de rechtsgeleerdheid met weinig of geen programmeerervaring, en voor onderzoekers in NLP met weinig of geen juridische achtergrond. Het WetSuite-project ontwikkelt NLP-tools die mogelijk bruikbare voorverwerkingstools kunnen bieden in het project LAWNOTATION. Bovendien produceert het datasets die ook beschikbaar kunnen worden gesteld voor annotatiedoeleinden in het project LAWNOTATION. Links naar gegevens en voorverwerkingstools zullen beschikbaar worden gesteld op de LAWNOTATION-website. De projectleider van het project LAWNOTATION, prof. Gijs van Dijck (Universiteit Maastricht), maakt deel uit van het WetSuite project en waar mogelijk is er samenwerking en uitwisseling. Doordat de projecten met bestaande infrastructuren als CLARIAH en ODISSEI werken, komen ze ook in aanraking met nog weer andere PDI-SSH projecten, zoals tijdens de CLARIAH tech days, wat de kans biedt tot verdere uitwisseling en samenwerking.

Met betrekking tot de situatie na afloop van de looptijd van PDI-SSH-projecten heeft ieder project een analyse gemaakt en aangegeven of het project bij voorkeur (a) indaalt in bestaande infrastructuren zoals ODISSEI of CLARIAH of (b) indaalt bij de penvoerder als structurele infrastructuur. Zie verder hoofdstuk 6 en Appendix C. Veruit de meeste projecten hebben de voorkeur uitgesproken voor inbedding bij bestaande structuren, hetgeen ook in de toekomst meer samenwerking en uitwisseling zal waarborgen, zowel tussen de PDI-SSH projecten als in relatie tot andere initiatieven.

- Een beschrijving hoe de samenwerking tussen de sociale en geesteswetenschappen binnen en tussen de projecten kan worden gestimuleerd;

De samenwerking tussen de sociale en geesteswetenschappen kan op verschillende manieren gestimuleerd worden en dat is de facto ook al gebeurd: (a) bij het indienen van de projectaanvraag is aan de projecten gevraagd hoe zij van plan zijn om met andere disciplines samen te werken, dit is in veel projecten positief opgepakt en een aantal projecten hebben vertegenwoordigers vanuit zowel sociale wetenschappen als geesteswetenschappen in hun projectgroep; (b) via de samenwerking met bestaande infrastructuren komen de projecten met andere disciplines in aanraking; en (c) in januari 2023 heeft PDI-SSH een bijeenkomst voor alle projectleiders georganiseerd om de samenwerking tussen de sociale en geesteswetenschappen verder te stimuleren. Aan de bijeenkomst hebben ook vertegenwoordigers van SURF, DANS, ODISSEI, CLARIAH en

eScience Center deelgenomen, en ook langs die weg is dus de uitwisseling en samenwerking met bestaande nationale infrastructuren gestimuleerd.

Er zijn meerdere concrete voorbeelden van reeds gerealiseerde samenwerking. Het project Twi-XL, bijvoorbeeld, bestaat uit teams van de sociale en geesteswetenschappen. Het project wordt gezamenlijk geleid, er worden SSH-brede workshops gegeven, er is een interdisciplinair SSH begeleidingsteam, samenwerking binnen het SANE project wordt actief onderzocht, en het project is gelieerd aan zowel CLARIAH als ODISSEI.

Richting de toekomst is het in dit verband ook relevant om te constateren dat CLARIAH en ODISSEI, naast in PDI-SSH projecten als SANE en Twi-XL, zelf ook in toenemende mate met elkaar samenwerken, zoals blijkt uit het gezamenlijke project SHHOC-NL, hetgeen een SSH brede interactie verder stimuleert.

- Een beschrijving van hoe de projecten verder kunnen aansluiten bij de reeds bestaande infrastructuren;

Alle projecten hebben tijdens het indienen van hun aanvraag zelf aangegeven hoe zij voorzien aan te sluiten bij bestaande infrastructuur. De meeste projecten hebben hierin ook actieve en concrete stappen gezet. Het PANL project van dr. Martin Tanis (VU), bijvoorbeeld, biedt nieuwe mogelijkheden voor zowel onderzoekers van ODISSEI als CLARIAH, die op zoek zijn naar toegang tot Nederlands sprekende studie-deelnemers uit een grote en diverse pool. Het platform is een ondersteunende dienst die in de bestaande infrastructuur opgenomen kan worden, waardoor hun portfolio van diensten wordt aangevuld en nieuwe mogelijkheden geboden worden voor onderzoekers in de sociale en geesteswetenschappen. ODISSEI heeft interesse getoond in het initiatief omdat de voordelen van het platform complementair zijn aan die van het LISS-panel. PANL kan ook gekoppeld worden aan onderzoekspraktijken van CLARIAH (bijv. FoLiA Linguistic Annotation Tool). De projecten Twi-XL, SANE en FAIR zijn ook direct betrokken bij het gezamenlijke project SHHOC-NL.

Zoals in hoofdstuk 6 aangegeven geeft een groot aantal projecten er de voorkeur aan om na indaling ingebed te zijn in de bestaande infrastructuur, hetgeen ook weer bevorderlijk is voor de continuïteit van de projecten.

- Een beschrijving van hoe de impact en resultaten van de verschillende projecten na afloop kunnen worden voortgezet en mogelijk worden opgeschaald;

Ieder project heeft bij de aanvraag een beschrijving van impact en latere indaling/ opschaling aangeleverd. Een voorbeeld hiervan is de BERT infrastructuur, voortkomende uit het PDI-SSH project MacBERTh. Die wordt al gebruikt door verschillende (interdisciplinaire) onderzoeksteams. De modellen zijn geïntegreerd en worden gebruikt in twee (succesvolle) NWO-projectvoorstellen (NWO Open Competitie: 'Poëtica van olfactorische vroegmoderniteit' - Jan van Dijkhuizen, Universiteit Leiden; NWO Vidi: 'Het ontdekken van Europa in de vroegmoderne periode: hoe literaire bestsellers een diverse gemeenschap hebben gevormd, 1517-1713' - Lieke Stelling, Universiteit Utrecht). Het KNAW Huygens Instituut heeft een grote subsidie toegekend gekregen om de mogelijkheid te verkennen om modellen zoals MacBERTh en GysBERT te gebruiken om Nederlandse historische documenten te verrijken en te bestuderen. In het promotieonderzoek van Lotte Schrijvers (EUR en WUR), uitgevoerd in het kader van het Pandemic & Disaster Preparedness Centre (PDPC), wordt een BERT-model toegepast om desinformatie in sociale media berichten te detecteren.

- Een beschrijving van hoe de verschillende projecten een bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van de doelstellingen van het Domeinbrede Plan Digitale SSH die groter is dan de som der delen.

De verschillende projecten leveren elk een specifieke bijdrage aan de ontwikkeling van de digitale infrastructuur en de doelstellingen in het Domeinbrede Plan Digitale SSH. De meerwaarde boven de 'som der delen' ligt voornamelijk in de versterking van interdisciplinariteit binnen het domein en in de versterking van samenwerking en synergie. Aan alle projecten is gevraagd hoe de indaling van het project plaats moet vinden, zodanig dat de doelstellingen ook duurzaam gezekerd zijn na afloop van het Domeinbrede Plan. Sommige

projecten kiezen daarbij, zoals gezegd, voor een aansluiting bij bestaande SSH infrastructuur, andere voor het structureel voortzetten bij de penvoerende instelling.

6. Het ontwikkelen van KPI's om het PDI-SSH te kunnen evalueren tegen de achtergrond van het Domeinbreed Plan Digitale SSH.

Het LBDI-SSH heeft in 2023, in aanloop op de evaluatie van 2024, de jaarlijkse monitoring aangepast en uitgebreid zodat er expliciet aandacht was voor prestatie-indicatoren rondom afronding, indaling en continuïteit in het licht van het Domeinbreed Plan Digitale SSH. Als prestatie-indicatoren werden de doelstellingen van het oorspronkelijke plan gehanteerd (zie hoofdstuk 1 van dit rapport).

7. Het op korte termijn opzetten van een procedure voor de eindevaluatie van de projecten op basis van de lange-termijn strategie.

Het LBDI-SSH heeft dit als eerste taak in 2023 opgepakt en heeft de procedure voor de eindevaluatie opgesteld. Daarnaast heeft het in hoofdlijnen een strategie geformuleerd, waarvan de basis in wezen al in een notendop aanwezig was in de oorspronkelijke doelstellingen van het Domeinbreed plan Digitale SSH, waardoor toetsing aan de inmiddels ontwikkelde strategie (die formeel ten tijde van de calls nog niet bestond) in feite materieel goeddeels samenvalt met toetsing aan de als KPI's beschouwde doelstellingen.

9. Bouwstenen voor een Strategie Digitale Infrastructuur SSH in Nederland 2024-28

Als vertrekpunt voor de analyse voor de komende jaren is het goed om terug te gaan naar het Domeinbeeld *Samen Sterker* (2019). De analyse van het SSH domein in Nederland was helder: er moet meer samenwerking komen en er moet gebouwd worden aan een adequate digitale infrastructuur voor het SSH gebied.

“Digitale infrastructuur speelt een steeds belangrijkere rol en vormt in veel gevallen het fundament voor vooraanstaand onderzoek. Dit betreft niet alleen infrastructuur voor het verzamelen van data, maar ook infrastructuur voor het opslaan, toegankelijk maken, analyseren en koppelen van data. Daarnaast vereisen deze infrastructuren ook professionele ondersteuning, bijvoorbeeld van databasebeheerders en infrastructuurspecialisten.”

Zoals in het voorgaande hoofdstuk al aangegeven werd, kunnen in de uitwerking van *Samen Sterker* (meer specifiek: het daarin vervatte Domeinbreed Plan Digitale SSH) reeds enkele belangrijke elementen worden aangetroffen van wat we de fundamentele, ofwel de basisstrategie, op het gebied van digitale infrastructuur voor het SSH gebied zouden kunnen noemen:

- (1) Een streven naar *duurzaamheid*. Om in de behoeften te voorzien zijn niet alleen eenmalige investeringen in digitale infrastructuur nodig maar ook *structurele* financiering om die infrastructuur te onderhouden en waar nodig aan te passen, en voor de mensen en talenten die deze ontwikkelen, bijhouden en verbeteren. Zolang de middelen beperkt zijn, zullen hier onvermijdelijk ook (strategische) keuzes moeten worden gemaakt: in welke gebieden investeren we vooral, en waarom?
- (2) Het belang van *samenwerking* tussen sociale wetenschappen en geesteswetenschappen, en meer in den brede: tussen de verschillende sectoren binnen het SSH-domein. Dit is niet alleen relevant vanwege de toenemende interdisciplinaire samenwerking bij het adresseren van belangrijke maatschappelijke vraagstukken, maar ook vanwege een gedeeltelijke convergentie in het type databestanden en onderzoekssoftware waarmee in beide sectoren wordt gewerkt.
- (3) Het belang van synergie en uitwisseling door *inbedding* in bredere infrastructuur-netwerken als CLARIAH en ODISSEI.

Bovenstaande observaties uit 2019 zijn nog zonder meer van toepassing. Digitale infrastructuur is alleen maar belangrijker geworden en het belang van continue dataverzameling, opslag, adequaat beheer, toegankelijkheid en portabiliteit is alleen maar toegenomen. De ontwikkelingen sinds 2019 onderstrepen bovendien het blijvend belang van de genoemde drie elementen van de basis-strategie:

Ad(1) Betrouwbare en duurzame infrastructuren zijn onverminderd van belang. In de sectorplannen 2022/2023 wordt opnieuw als kans signaleerd dat de technologische ontwikkelingen, mede op het gebied van onderzoekssoftware en de toenemende beschikbaarheid van omvangrijke dan wel steeds meer specifieke dataverzamelingen nieuwe wegen in het onderzoek openen, terwijl tegelijkertijd de financiering (lage bekostigingsfactor) van het SSH-gebied vanuit de eerste geldstroom met deze toenemende vraag naar infrastructuur geen of weinig rekening houdt. Daarom wordt op het aangevraagde totaalbedrag van 70 miljoen euro op jaarbasis, iets minder dan 7 miljoen euro gereserveerd voor zowel fysieke als digitale infrastructuur, dus globaal 10% van de aangevraagde middelen. Omdat deze

middelen in elk geval deels zullen indalen, levert dit een belangrijke bijdrage aan de gewenste duurzaamheid. Ook worden hier de noodzakelijke duidelijke keuzes gemaakt. In de per faculteit uitgewerkte plannen (zie het tweede deel *Toelichting, bestedingsplannen en bijlagen*, pp. 40-134; 157-243; en 261-340) wordt duidelijk gemaakt dat, en hoe, deze middelen worden gebruikt op de door de faculteiten geselecteerde subthema's binnen de landelijke thema's per sector (en binnen het zogenoemde 'dwarsdoorsnijdend thema') waarop de faculteiten zich, complementair aan elkaar, willen profileren.

Ad(2) Ook het belang van samenwerking, niet alleen meer binnen het SSH veld, maar ook juist met bijvoorbeeld gezondheid-, klimaat- en informatiewetenschappen, is toegenomen. Bij de beoordeling van de twee PDI-SSH calls is dan ook bijvoorbeeld gebruik gemaakt van expertise van Health RI.

Ad(3) Synergie door inbedding in grotere verbanden blijft eveneens van belang. In het voorjaar van 2024 zal LBDI-SSH de initiatieven vanuit de afzonderlijke faculteiten op het gebied van infrastructuur in het kader van de sectorplannen 2022/2023 monitoren op verdere mogelijkheden voor samenwerking en inbedding, zoals het dat ook heeft gedaan met de projecten uit de twee PDI-SSH calls. Inmiddels is via NWO financiering zowel ODISSEI (2020) als de samenwerking tussen ODISSEI en CLARIAH in SSHOC-NL (2022) versterkt, wat een aanzienlijke versteviging betekent van de digitale infrastructuur voor de SSH in Nederland, en de meerwaarde van inbedding van projecten binnen deze grote infrastructuren verder vergroot.

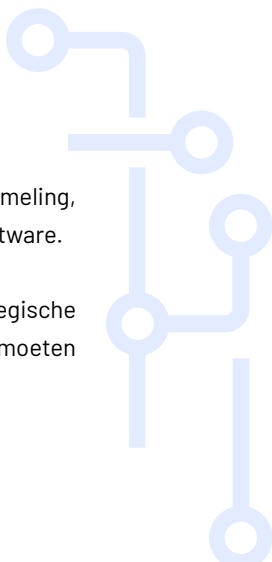
De drie genoemde elementen van de basisstrategie betreffen de opzet van en omgang met infrastructurele projecten als zodanig en regaderen in feite het veld als geheel. Daarnaast onderkent LBDI-SSH een aantal elementen die aan deze basis-strategie kunnen worden toegevoegd en die te maken hebben met communicatie, afstemming binnen het veld, belangenbehartiging en kennisdisseminatie over nieuwe ontwikkelingen. Bij de implementatie van deze elementen ziet LBDI-SSH in het bijzonder voor zichzelf en voor de SSH-Raad een belangrijke rol. Bij dit alles speelt ook de afstemming met wat er op Europees (en mondiaal) niveau gebeurt een rol. De Europese Unie heeft nieuwe kaders ontworpen en deels geïmplementeerd, die van belang zijn voor digitale infrastructuur, zoals de Digital Services Act. Ook is veel aandacht voor de AI Act en voor AI ontwikkelingen rondom Large Language Models (LLM), synthetische data, en computationele rekenkracht. Op de achtergrond spelen fundamentele discussies over het waarborgen van publieke waarden en bijvoorbeeld 'responsible AI'. Deze ontwikkelingen zijn van belang voor de discussies rond digitale infrastructuur voor het SSH-gebied in Nederland.

Een en ander leidt tot de toevoeging van de volgende elementen aan de basisstrategie (als additionele prioriteiten voor LBDI-SSH en de SSH-Raad):

(4) Zorgen voor verdere landelijke coördinatie en afstemming op het gebied van digitale infrastructuur voor het SSH-gebied. Naast ODISSEI en CLARIAH, de nationale infrastructuurpartijen DANS, Netherlands eScience Center en SURF, dienen hier ook de ontwikkelingen binnen NWO en plannen voor grootschalige wetenschappelijke infrastructuur meegenomen te worden.

(5) Behartigen van de belangen van de digitale infrastructuur SSH richting NWO, de Nederlandse overheid en Europese programma's in wording (zoals het nieuwe Kaderprogramma). Dit omvat onder andere het pro-actief input leveren en het bijdragen aan afstemming met bestaande infrastructuren om te komen tot gezamenlijke SSH-inbreng in Brussel voor toekomstige programma's

(6) Investeren in communicatie en in grotere bekendheid van het SSH veld met de mogelijkheden rondom digitale infrastructuur.

-
- (7) Bijdragen aan kennisontwikkeling rondom nieuwe Europese mogelijkheden voor digitale dataverzameling, -opslag en -analyse, en voor de innovatie, kwaliteitsbewaking en verduurzaming van onderzoekssoftware.

Naast de bovenvermelde elementen van een basisstrategie, identificeert het LBDI-SSH een vijftal strategische thema's die in de komende periode, via LBDI-SSH zelf en via de SSH-Raad, in het domein geagendeerd moeten worden. Deze thema's worden in hoofdstuk 10 besproken.

10. Vijf strategische thema's 2024-2028

Op basis van de evaluatie van de individuele projecten (hoofdstuk 6), de evaluatie van het Domeinbreed Plan Digitale SSH (hoofdstuk 7), de reflectie op de taken van het LBDI-SSH (hoofdstuk 8), de identificatie van een basisstrategie en nieuwe elementen in een strategie voor de digitale infrastructuur in het SSH-domein (hoofdstuk 9), heeft het LBDI-SSH ook een aantal thema's geïdentificeerd voor verdere uitwerking.

Deze thema's zijn gelieerd aan belangrijke technologische, maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen, waarmee het SSH-domein zich in toenemende mate engageert. Zij betreffen enerzijds het aangrijpen van de mogelijkheden van nieuwe technologische ontwikkelingen voor verdere digitalisering van het onderzoek binnen het SSH-domein zelf, maar anderzijds ook reflectie vanuit het SSH-domein op de mogelijkheden, grenzen en effecten van digitalisering in den brede. Meer concreet gaat het om de uitdagingen en mogelijkheden rondom AI en nieuwe digitale technologieën, het belang van publieke waarden ten aanzien van data en infrastructuur, het belang van digitale infrastructuur voor grote transitie rondom bijvoorbeeld klimaat en gezondheid, en het centraal stellen van het opbouwen, uitbreiden en behoud van nieuwe kennis en skills om Nederland een toonaangevend positie te kunnen laten innemen op het gebied van digitalisering binnen het SSH-domein..

Concreet agendeert het LBDI-SSH, voor zichzelf en de SSH-Raad, en daarmee voor het SSH veld als geheel, voor de komende periode specifiek de volgende, expliciet aan de digitale infrastructuur SSH gerelateerde thema's voor verdere uitwerking:

- 1. DI-SSH perspectief op de implicaties van AI** voor het SSH veld: de huidige ontwikkelingen rondom al dan niet generatieve AI hebben minstens drie belangrijke gevolgen voor DI-SSH. (1) AI is in staat verschillende datavormen, benaderingen en onderzoeksterreinen (meestal gegroepeerd rondom netwerken, GIS, tekst en beeld) binnen het SSH-domein te integreren, met implicaties voor (domein-overstijgende) interdisciplinariteit en innovatie. (2) AI vereist hernieuwde aandacht voor de rol van de Nederlandse taal en spraak, bijvoorbeeld rondom Nederlandstalige Large Language Models (LLMs) en Nederlands materiaal in (inter)nationale data training sets. (3) AI leidt naar verwachting tot een exponentiële groei aan interesse in het gebruik van SSH-data die alleen door adequate infrastructuren in goede banen geleid kan worden. Daarnaast roept AI vragen op die buiten de DI in strikte zin vallen, maar van nature tot het SSH-domein behoren, zoals de verdere 'dataficatie' van de maatschappij, privacy, ethische vraagstukken en het gebruik van AI in het detecteren van door AI gegenereerde data en desinformatie.
- 2. DI-SSH perspectief op nieuwe technologieën:** de ontwikkelingen rondom Internet of Things, robotics, Digital Twins, advanced- en high performance computing, en extended (VR/AR) realities bieden nieuwe mogelijkheden voor dataverzameling, onderzoekssoftware en onderzoek. Welke nieuwe kansen voor gezamenlijke dataverzameling zijn te detecteren? Welke nieuwe kansen en uitdagingen voor dataopslag, toegankelijkheid en interoperationaliteit zijn aanwezig? Welke mogelijkheden voor duurzame ontwikkeling en beheer van gedeelde onderzoekssoftware liggen in het verschiet? Het specificeren van de SSH-behoefte op deze gebieden en van de mogelijkheden voor samenwerking in dataverzameling en opslag is noodzakelijk.
- 3. DI-SSH perspectief op publieke waarden:** de digitale ontwikkelingen zorgen in toenemende mate voor een discussie rondom publieke waarden: welke waarden zijn in Nederland en Europa belangrijk, hoe worden die gewaarborgd in digitale infrastructuren en hoe dragen zich bij aan digitale soevereiniteit? Hoe worden privacy en human rights gegarandeerd en verenigd met goed onderzoek, volgens FAIR en open science

principes? Voor het LBDI-SSH is het van belang de vraag neer te leggen hoe de discussie over deze waarden van invloed is op de ontwikkeling en het gebruik van infrastructuren in het SSH-domein. Hoe verhoudt zich onze afhankelijkheid van internationale bedrijven in het bieden van zaken als cloudopslag en -verwerking en AI-infrastructuur voor onderzoek zich tot deze waarden? Welke positie kan en wil Nederland hierin innemen? Dit zijn tot op zeker hoogte algemene punten, die verder reiken dan het SSH veld, maar het zijn ook vragen waar een specifieke SSH-visie op noodzakelijk is.

4. DI-SSH perspectief op grote uitdagingen zoals klimaat en gezondheid: het gaat hier om verschillende typen vraagstukken. Enerzijds: wat zijn de behoeften aan digitale infrastructuur om grote uitdagingen op deze gebieden adequaat te kunnen onderzoeken? Anderzijds: digitale technologieën en AI zijn in toenemende mate grootverbruikers van elektriciteit en energie. Een prompt in ChatGPT kost meer energie dan een 5W LED lamp anderhalf uur laten branden. Dit stelt onderzoekers en bouwers van digitale infrastructuur voor nieuwe uitdagingen en overwegingen die meegenomen moeten worden. Op het gebied van gezondheid zijn steeds meer vormen van koppeling tussen digitale wearables, individuele gezondheidsgegevens en SSH onderzoeksvragen mogelijk. Welke uitdagingen worden hiermee gecreëerd op het gebied van digitale infrastructuur? Een SSH visie, als onderdeel van een bredere discussie in alle wetenschapsvelden, hierop is noodzakelijk.

5. DI-SSH perspectief op benodigde kennis en skills: de snelle ontwikkelingen in digitale technologieën en AI leidt tot nieuwe behoeften aan kennis en skills, niet alleen voor medewerkers die de infrastructuur voor SSH-onderzoek ontwikkelen en implementeren, maar ook voor (zittende en toekomstige) SSH-onderzoekers. Hoe wordt het SSH-domein in Nederland ook op dit gebied internationaal toonaangevend? Welke 'educational programmes' zijn nodig in het domein? Hoe wordt onderzoek bouwend op DI-SSH efficiënt georganiseerd, compliant met veranderende juridische kaders, en voldoende gewaardeerd (ook in relatie tot ontwikkelingen rond Erkennen en Waarderen). Een SSH visie hierop is noodzakelijk.

In de komende periode zal op deze thema's vanuit LBDI-SSH in gezamenlijkheid met de SSH-Raad reflectie, coördinatie en actie ondernomen worden, waarbij LBDI-SSH als een klankbordgroep functioneert die op basis van de aanwezige inhoudelijke expertise en kennis van nationale en internationale ontwikkelingen zaken agendeert en de SSH-Raad adviseert, terwijl de SSH-Raad zelf, met zijn connectie met alle 52 SSH-faculteiten alsmede met NWO en KNAW desgewenst kan zorgen voor verdere landelijke coördinatie en actie. Daarbij kan gedacht worden aan het (mede-)organiseren van seminars en conferenties, het agenderen van de hier genoemde thema's in het kader van nieuwe sectorplannen, het stimuleren van vormen van landelijke onderzoekssamenwerking, en de formulering van landelijke onderzoekszwaartepunten. Voor de organisatie van één en ander zal een budget worden gereserveerd op de begroting van de SSH-Raad.

Appendix A

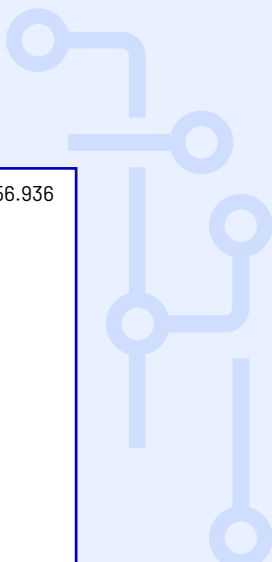
Projectbeschrijvingen PDI-SSH-projecten

PI	Project	Project description	Grant
Funded projects 2020 call (12)			
Dr. Lauren Fonteyn (Leiden University)	MacBERTh – Bidirectional Encoder-Representations from Transformers of historical English and Dutch	The aim of this infrastructure project is to create the first set of deep neural language models pre-trained on historical textual material (Dutch and English) from different time periods. This semantic encoding infrastructure, or 'MacBERTh', will serve as an invaluable SSH research tool that enables new ways of analysing historical text: by making the underlying meaning of words, phrases and abstract sentence patterns accessible, searchable, and analysable in a bottom-up, data-driven way, the offered infrastructure will allow researchers from the present to uncover and draw connections between concepts and ideas from the past. The technology underlying this infrastructure is based on a crucial insight from distributional semantics, which states that the linguistic context in which words and phrases appear provides a good approximation of their meaning. Based on this idea, a number of powerful computational models have been developed to create detailed, compressed linguistic representations when trained on large bodies of text. These representations have already proven to be crucial in addressing various challenges in computational linguistics (NLP/NLU) and related disciplines. Yet, these models have not yet been exploited to study meaning representation in historical language. This gap will be filled by 'MacBERTh'.	€437.945
Prof.dr. Wolter Hassink (Utrecht University)	FIRMBACKBONE: digital data collection infrastructure on Dutch companies	The digitalization of the economy has enabled novel methods of data collection of companies. Such digital economic data are both detailed (wide) and broad in scope (long). However, applied researchers in economics and adjacent fields currently lack access to a comprehensive and longitudinal data source about Dutch companies. The purpose of this project is to build an organically growing longitudinal data-infrastructure of information on Dutch companies. A backbone will be created that contains a list of company names that are publicly accessible and that can be used for web scraping. We will enrich the data by public information of annual reports and other data, such as financial reports. Researchers making use of the backbone will enrich it with data they have collected, for example using surveys or tailor-made indicators. Quality control will be performed in collaboration with CBS. The data will be accessible to academic researchers under an access protocol within the secure high-performance ODISSEI Data Facility hosted at Surf. Collaboration with the existing research-infrastructure ODISSEI will ensure adequate data protection, governance, and long-term sustainability. Collaboration with ODISSEI, a social science infrastructure that currently lacks economic information, opens up new avenues for cross-disciplinary research linking individual-level (micro) data with firm-level information.	€997.475

Dr. Elke M. Heemskerk (University of Amsterdam)	Population Scale Network Analysis for Social Sciences and Humanities (POPNET-SSH)-A Digital Infrastructure and Research Community	This proposal embarks on an ambitious yet highly necessary and timely endeavour: the setting up of a novel open digital infrastructure and research community that unlocks longitudinal social network data on the entire population of the Netherlands. POPNET-SSH enables new exciting research on unique data consisting of demographic information and time-stamped family, work, school and neighborhood network relations in an anonymized as well as ethically and legally responsible manner. The outcome is a research community centered around a first-of-a-kind research infrastructure tailored in terms of hard- and software for large-scale social network analysis. It for the first time allows scholars in the SSH domain (and beyond) without specialised technical computing skills to derive population-scale network statistics. Rich methods from social network analysis and network science can then be applied to obtain unique insights that may unveil new and previously unknown knowledge about the complexity of the Dutch population. From this, scholars and policymakers alike can derive actionable insights into key issues in the SSH domain, including (but not limited to), stratification, segregation, substantive social change, and UN sustainable development goals such as reducing inequality.	€998.443
Dr. Henk van den Heuvel (Radboud University)	Homo Medicinalis. Recognising the voices of patients to retrace the opinions about medicines (HoMed)	HoMed will implement a SSH research infrastructure with an enormous potential for automatic transcription of sensitive audio-visual (AV) recordings. Its use case will focus on AV-recordings of medical consultations on the use of pharmaceuticals (henceforth 'MedPharm'). MedPharm in practice shows situations where patients often appear not to be able to understand proper medicine use. To overcome unintentional medicine use we need to better understand the attribution of meaning to medicines. Therefore, recordings and transcriptions of patient consultations are needed. In HoMed a standard automatic speech recogniser (ASR) for Dutch will be adapted to MedPharm discourses, since essential jargon is not part of the vocabulary of the current generic ASR. The ASR will be retrained on existing radio and tv data and on highly sensitive AV-recordings of patient consultations at Nivel. The resulting infrastructure will be made available (i) as component of the ASR-service in CLARIAH's Infrastructure (accessible via the Media Suite) and (ii) via Stichting OpenSpraketechnologie to be used as a service tool in similar projects. In addition, a standalone version of the infrastructure developed for Nivel can be employed for sensitive data analysis under intramural conditions. The application will fully comply with the GDPR.	€446.764
Prof. dr. Herman de Jong (University of Groningen)	Gauging Past Performance. Creating Financial Metadata for Economics, Finance, and Economic History in the Netherlands	Finance teaching and research in the Netherlands relies entirely on US data, easily available but not very relevant for the country. To remedy this, we build NEDHISFIRM, a comprehensive information system holding Dutch corporate and stock exchange data for the period 1796-1980. Historians and economists collaborate closely to provide new and vital data for understanding the long-term evolution of Dutch financial markets, firms and public finance in their societal context. Modelled closely on proven systems in Belgium and France, NEDHISFIRM supplies innovative standards of documentation bringing together metadata formats and an architecture facilitating the next generation of data-extraction and enrichment systems from historical sources. We need this system because comprehensive Dutch data add significantly to current European efforts to provide a necessary corrective to dominant, US-derived, assumptions about modern finance and financial market evolution. Moreover, systems connecting long-term corporate and financial data facilitating in-depth analyses of a country's financial system have been or are being made everywhere, so Dutch universities need urgently to catch up. NEDHISFIRM fills the rapidly growing demand for digital corporate information from economists and economic historians and thus tallies with a sister project (main applicant Dr. Wolter Hassink) providing such information for the period from 2021.	€739.930

Prof. dr. Chantal Kemner (Utrecht University)	Connecting Data in Child Development (CD2)	The NWO gravitation funded Consortium on Individual Development (CID) unites Dutch developmental research in social sciences and humanities. As part of CID, six longitudinal youth cohorts currently collaborate (YOUth, L-CID, RADAR, NTR, TRAILS, and Generation R) across studies and disciplines. Over the past fifty years, these studies have collected a wealth of data on social, psychological, and biomedical developments during childhood, adolescence and beyond. To use these multidisciplinary data to their full potential and enable cross-study integration, it is crucial to highlight the connections and commonalities between these cohorts. To do this, the information about the data (metadata) needs to be harmonised and easily findable. The current initiative aims to develop a digital infrastructure that encompasses harmonized metadata of all CID cohorts. This digital infrastructure will enable users to locate and explore study variables and materials, and thereby identify opportunities for integration, replication, and collaboration. CD2 will develop this infrastructure according to the excellent standards employed by ODISSEI and HEALTH-RI, complementing these initiatives. The infrastructure will be built in such a way that the approaches and pipelines will be freely available, and adaptable to other longitudinal youth cohorts.	€639.426
Prof. dr. Jan Kok (Radboud University)	Legacies of bondage: towards a database of Surinamese life courses in a multigenerational perspective (1830-1950)	This proposal aims to construct a consolidated database of the population of Suriname between 1830 and 1950. The rich archival sources of Suriname offer the opportunity to combine records on the individual lives of enslaved, bonded labourers and free inhabitants over five or six generations. This makes it possible to study social processes and diversity in a colonial society as well as the repercussions of slavery over multiple generations. This makes this project truly unique. This digital infrastructure facility will have a major impact on research, because it can be used to answer a wide range of questions from scholars in the humanities, social sciences, and life sciences. To make the database accessible for different types of questions we will publish the data in two different formats; 1) transcribed datasets of each individual archival source, which will be useful for genealogists, school projects and qualitative historians, and 2) a database with reconstructed life courses including links to family members, spanning several generations. This project starts from a proven concept, developed for the Surinamese slave registers database which was published in 2018/2019, and will include citizen science.	€739.930
Prof. dr. Julia Noordegraaf (University of Amsterdam)	TwixL: An infrastructure for cross-media research on public debates	TwixL develops an infrastructure that enables SSH researchers to systematically examine current and emerging public debates on crucial societal issues in the Netherlands. The proposed infrastructure will be developed along the following three axes: 1. Deep – continuing and making accessible the TwiNL collection, containing 50% of all Dutch language tweets (2011-), allowing for a systematic exploration of the Dutch Twitter sphere on any societal topic. 2. Broad – curating and making accessible Dutch language collections of social media and web data, as well as newspaper reports, radio and television broadcasts on prominent societal issues (2020-2025), enabling innovative cross-media research. 3. Live – facilitating real-time streaming data processing and analysis of Twitter-data, allowing for live monitoring of online public discourse. Access to all three collections will be provided through a user-friendly web interface and Jupyter Notebooks for more advanced analyses. To develop the new infrastructure and demonstrate its value for research, a team of developers at SURF, KB, and NISV and two postdocs—at UvA and RUG—will closely work together with SSH researchers in proof-of-concept research projects. The infrastructure will be embedded in the CLARIAH Media Suite and the planned ODISSEI Media Content Analysis Laboratory.	€977.873

Dr. Costas Papadopoulos (Maastricht University)	PURE3D. An Infrastructure for the Publication and Preservation of 3D Scholarship	Three-dimensional models and reconstructions have been used in the last thirty years across many fields in the humanities and social sciences to bridge time and space; to become immersed in the past through virtual worlds; to explore physical artefacts from multiple angles; to allow interactive close-ups and see features not visible with the naked eye; and to analyse sociocultural phenomena and simulate the experience and perception of objects and spaces. Despite this plethora of research, 3D digitisation initiatives by cultural institutions, and a growing number of higher education institutions teaching 3D skills, methods, and theories, no stable infrastructure exists to support this form of knowledge production. PURE3D will fill this gap through four key deliverables: 1) the development of an accessible infrastructure for viewing interactive 3D models (from single objects to virtual worlds) within the context of a scholarly publication format (3D Scholarly Editions); 2) a preservation repository to deposit raw files, which, due to their size, format, lack of standards etc., are typically inaccessible to researchers beyond the original creators; 3) a conceptual and methodological framework for valorising and evaluating 3D scholarship; and, 4) a centre of excellence for researchers embarking on 3D scholarship.	€998.920
Dr. David Peeters (Tilburg University)	A digital catalogue of digital literature	This project will develop and launch an online catalogue of digital literature. The current absence of an adequate digital catalogue of digital literature (e.g., literary texts presented in virtual reality, interactive poems experienced via smartphones) hampers scientific research in the humanities and the social sciences, contributes to the existing mismatch between the current content of secondary school education and the interests of present-day pupils, and limits public libraries in what products they can offer. We hence need an overview of currently available expressions of digital literature. This overview needs to be publicly available as a digital catalogue. Our methodology combines the documentation of currently available products of digital literature with the development of the digital catalogue. We will find and categorize available products of digital literature created in the Netherlands between 2000 and 2021, and turn this collection into a digital catalogue that meets the FAIR (findable, accessible, interoperable, and reusable) principle. This novel digital resource, shared long-term via CLARIAH, will be fundamental for interdisciplinary SSH-research into contemporary literary culture. It will be pivotal in matching educational content with pupils' interests. It will allow libraries to offer their public a more contemporary collection that includes state-of-the-art expressions of digital literature.	€280.000
Dr. Bernhard Rieder (University of Amsterdam)	Capture and Analysis Tools for Social Media Research (CAT4SMR)	The project seeks to stabilize and further develop a set of existing and heavily used tools for the collection and analysis of social media data (Facebook, Twitter, YouTube, Reddit, 4chan). Developed within the framework of the UvA's Digital Methods Initiative, our tools – Netvizz, DMI-TCAT, YouTube Data Tools, and 4CAT – have been mainstays of the Dutch and international research landscape for years, allowing researchers to make sense of these increasingly dominant online platforms and the cultural practices they host. Due to continuous changes in data access (e.g. APIs), legal context (e.g. GDPR), data formats, and terms of service (TOS), researchers' access to social media platforms has been rendered more difficult and the mission our tools strive to fulfill – easy but robust access to platform data and analysis for researchers in the humanities and social sciences – has become more challenging. Providing research infrastructures, in this context, is much more than building tools. We therefore seek funding not only for sustainable technical development, support, and maintenance, but for the increasingly difficult work of negotiating access conditions with platform owners, for documentation and teaching resources, for testing the reliability and reproducibility of results, and for the continuous furthering of methodological innovation.	€488.044

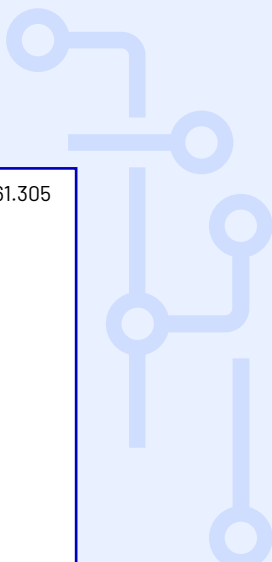
Dr. Martin Tanis (Vrije Universiteit Amsterdam)	Dutch participant recruitment platform for SSH research	Much research within the Social Sciences and Humanities relies on input that can only be obtained from people. Such research includes experiments or surveys, development of tests and measurement instruments, and (digital) humanities studies requiring human annotations of textual data, artefacts, and images. Although international online platforms exist to recruit human participants (e.g., MTurk, Prolific, Figure8), these are unusable for research bound to the Dutch linguistic and/or cultural context. Cases in point are, e.g., the development of Dutch verbal memory tests, annotation of Dutch texts for machine learning, classification of Dutch cultural artefacts or art, or testing Dutch health messages' effectiveness. Moreover, GDPR regulations prohibit Dutch researchers from storing data outside EU borders. Finally, criticism regarding (especially) MTurk's data quality and ethics signals a need for homegrown alternatives. The current proposal addresses these challenges by developing an affordable, sustainable, and secure online participant/annotator recruitment platform for Netherlands-based academic researchers. Development of the platform will help Dutch SSH scholars to remain internationally competitive, while serving Dutch societal research needs. It will also strengthen ties between Dutch Social Sciences and Humanities research communities. The platform will be developed in cooperation with not-for-profit platform developer EYRA together with established Dutch academic partner SURF.	€956.936
---	---	--	----------

Funded projects 2021 call (10)

Dr. Theo Araujo (University of Amsterdam)	Digital Data Donation Infrastructure (D3I)	Human behaviour can be studied in an unprecedented level of detail with the digital trace data that users create when using digital platforms. The Digital Data Donation Infrastructure (D3I) will enable individuals to donate their digital trace data to academic research in a secure, transparent, and privacy-protecting manner. It is based on individuals' rights to download and port their data from any organization which stores user data, as per the General Data Protection Regulation (Article 15). This unlocks a treasure trove for research in the Social Sciences and the Humanities. D3I turns the user-platform-researcher relationship around: Instead of researchers being dependent on platforms to study individuals, it enables researchers to work directly with individuals to study both individuals' own behaviour and platforms themselves. This allows researchers to collect crucial data to study causes, contents, and consequences of (online) communication, behaviour and cultural production and consumption within platforms. Built in a flexible and extensible manner, D3I will initially cover the most popular online platforms, including social media, entertainment and work. Importantly, it will also provide the legal and methodological framework necessary to help accelerate and expand critical SSH research across university and disciplinary boundaries.	€940.034
Dr. Onno Creasborn (Radboud University)	Infrastructure for SSH research on Sign Language of the Netherlands	This project will make significant contributions to the digital infrastructure that is needed for SSH researchers to investigate the sign language of the Netherlands (Nederlandse Gebarentaal, NGT), which is lawfully recognised as of 1 July 2021 as one of the country's official languages but not yet covered by infrastructure projects like CLARIAH. One of the key problems in studying sign languages is that they lack a writing system. Primary data are in video format and currently need to be transcribed and annotated manually. Creating consistent annotations across datasets requires connecting annotation software (ELAN) to an NGT lexicon that does justice to the morphological, semantic, and phonetic characteristics of the language—words in NGT and Dutch do not match in structure or meaning, making it difficult to build on lexical resources for Dutch. The project therefore focuses on (i) a digital NGT lexicon with semantic and phonetic information, (ii) NGT corpora of adult language use as well as interactions between adults and children, and (iii) software for machine-supported annotation, using novel AI technologies. It connects these sign language resources to existing infrastructures within CLARIAH, enriching the CLARIN-K Centre for Atypical Communication Expertise (ACE) to maintain and bundle tools and resources for NGT.	€970.475
Prof. dr. Pearl Dykstra (Erasmus University)	Building a FAIR Expertise Hub for the social sciences	Researchers increasingly rely on data that are FAIR: Findable, Accessible, Interoperable, and Reusable. Social scientists often use data that were not created for research purposes, for example Administrative data, Commercial data, Media Content data, Historical & Archival data, Biometric data, and Geospatial data. Data that were not created for research purposes are typically less FAIR. Many of such data providers are eager to increase their FAIRness, however, they lack the knowledge, skills and incentives to do so. The proposed project will establish, develop, and maintain a FAIR Expertise Hub to support communities of data providers in improving their FAIRness. An important instrument for the FAIR Expertise Hub will be the FAIR Implementation Profile (FIP), a collection of decisions and plans made by a community about how to achieve FAIRness. A FIP comes with an easy to use wizard and accompanying workshop provided by GO-FAIR. This project helps data communities in (1) establishing their plans, (2) to agree on their FAIR-enabling resources, and to (3) achieve a substantial increase of FAIRness. The project partners will (4) create alignment with international standards and (5) between communities. Explicit FAIR Implementation Profiles (6) facilitate software developers.	€600.442

Dr. Tom Emery (Erasmus University)	Secure Analysis Environment (SANE)	Privacy, copyright, and competition barriers limit the sharing of sensitive data for scientific purposes. We propose the Secure Analysis Environment (SANE): a virtual container in which the researcher can analyse sensitive data, and yet leaves the data provider in complete control. By following the Five Safes principles, SANE will enable researchers to conduct research on data that up until now are hardly available to them. SANE comes in two variants. Tinker SANE allows the researcher to see, manipulate and play with the data. In Blind SANE, the researcher submits an algorithm without being able to see the data and the data provider approves the algorithm and output. SANE uses concepts from the CBS Remote Access Environment, ODISSEI Secure Supercomputer and SURF Data Exchange, to build a generic off-the-shelf solution to be used by any sensitive data provider and researcher. SANE can be used by researchers in any discipline, as illustrated by the involvement of consortia in both the social sciences (ODISSEI) as well as humanities (CLARIAH).	€991.915
Prof. dr. Henkjan Honing (University of Amsterdam)	A flexible and sustainable infrastructure for MUSic-related Citizen Science Listening Experiments [MUSCLE]	Data science has had an enormous impact on music research in the last few years, with several international labs basing their scientific insights on large amounts of empirical data. The University of Amsterdam has contributed to this research by showing that engaging games can serve as a powerful method to attract hundreds of thousands reliable participant responses. This unprecedented scale is necessary to characterize musical behavior properly, in particular how it varies among individuals and across societies. In addition to the technical demands of game-like listening experiments, both music and citizen science require infrastructural support that is currently not addressed by any of the existing digital infrastructures (such as CLARIAH). Hence, the aim of the current proposal is to fill this gap by developing a flexible and sustainable infrastructure for music-related citizen science listening experiments, for domains that have special needs with regard to high-quality, platform-independent audio presentation, processing and timing of responses (e.g., music information retrieval, music cognition, computational musicology, phonetics and speech research). The software developed in the project will be made available as an open-source toolkit that both Dutch and international universities can choose to adapt on their own servers.	€437.965
Prof. dr. Jan Kok (Radboud University)	Diversity and dynamics. The population of Curacao 1839-1950	This proposal aims to reconstruct the entire population of Curacao between 1839 and 1950, which will provide an invaluable source for the general public interested in genealogy and family history as well as open up new fields of scholarly research in the history of the Caribbean, of colonial societies and of slavery. How was community building affected by the island's ethnic and social diversity? How did individuals and families respond to the regularly recurring food shortages and the changing economic fortunes? What were the repercussions of slavery in the generations after Emancipation? Curacao offers the opportunity to reconstruct a fascinating Caribbean island population over 5-6 generations. This opportunity is unique, not only because Curacao holds what are probably the most complete sources in the Caribbean, but also because the population can be fully reconstructed at very low cost thanks to the generous access to archival sources and the availability of tools already funded by PDI-SSH and Clariah. The data will be published in two formats; 1) transcribed datasets of each archival source, useful for genealogists, school projects and qualitative historians, and 2) a database with reconstructed life courses spanning several generations, useful for social scientists and quantitative historians.	€199.767

Prof. dr. Anne Meuwese (Leiden University)	WetSuite: Accelerating research on laws, decisions and judgments	We propose to create WetSuite, a web-portal and a collection of tools and resources that will accelerate the application of Natural Language Processing (NLP) methods to Dutch and EU governmental legal data. WetSuite will provide data access and tools both for researchers in law with little or no programming experience, and for researchers in NLP with little or no legal background. It will empower individual researchers, facilitate interdisciplinary collaborations, and serve as a stepping stone for legal scholars and students interested in NLP. Regarding data access, WetSuite will build on existing government repositories to provide convenient access to Dutch and EU laws/regulations and court judgments, Dutch administrative decisions, as well as related textual data. We take an integrated approach towards the three branches of government – legislator, courts and administration – as they cannot be fully understood in isolation. Regarding tools, besides data preprocessing and conversion, WetSuite will offer an interface to powerful NLP libraries, attuned to the different data types. Common NLP methods will be made available as web services in the browser, with no installation or programming required. The underlying WetSuite Python library will be open source and easily extensible for users with more technical know-how.	€407.303
Dr. Auke Rijpma (Utrecht University)	HIP-NL: an Historical Income Panel for the Netherlands	This project will create a unique large-scale historical income panel. Using tax records, thus far rarely used in a systematic manner, income data at multiple points in time will be gathered for 200,000 individuals in the Netherlands between 1851 and 1922. Recent mass digitisation of vital records and population registers, as well as the development of data integration tools means we will be able to connect the income panel to many other important datasets in the SSH domain. This integrated collection of datasets will enable new lines of state-of-the-art research into social and economic inequality across multiple dimensions, over a long time frame, and over multiple generations.	€703.591
Dr. Sanneke Stigter (University of Amsterdam)	Oral History – Stories at the Museum around Artworks' (OH-SMArt)	Oral History – Stories at the Museum around Artworks' (OH-SMArt) is a long term initiative to significantly improve the digital research chain around using Oral History and spoken narratives, with research into artworks and museums as a use case. Holding unique audiovisual recordings about artworks in their archives, museums have a severe backlog in disclosing and sharing this information, because of the laborious workflow of storing and transcribing, the sensitivity of some of the material, and the lack of tools to use and reflect upon the content. These are generic problems for all researchers engaging with spoken narratives. An improved and user friendly deposition workflow that automatically connects to an automatic speech transcription service will resolve a significant part of this problem. Additionally, the improved workflow enables the development of new tools that especially aim at facilitating reflection by contextualizing the source material with layers of user interpretations, placing the researcher's viewpoint into perspective. Opening up the behind the scenes of museums in a smart way, OH-SMArt advances research with spoken narratives around artworks and contributes to existing digital research infrastructures with domain-wide applications for knowledge development.	

Prof. dr. Gijs van Dijck (Maastricht University)	LAWNOTATION	LAWNOTATION is an initiative of the Digital Legal Studies cluster in the Sectorplan Social Sciences and Humanities (SSH) – Rechtsgeleerdheid and other Dutch universities that are collaboratively working on questions related to the digitalisation of law. The legal research community lacks the availability of data, tools, and platforms that allow for the computational analysis of legal data. This project aims to develop an infrastructure that enables SSH researchers to systematically analyze legal documents such as legislation and court decisions. The proposed infrastructure will offer the following functionalities: • Access to and sharing of data – making legal data and annotation schemes (current and future) accessible for annotation and analysis purposes. • Annotation platform – developing and offering annotation software and schemas in order to analyze the linguistic and legal characteristics of legal documents. • Interface – access to data, the annotation schemes, and the annotation software will be offered through a user-friendly interface. A team of developers will work closely together with SSH researchers on the improved access to legal materials, which will benefit SSH researchers as well as society as a whole. The infrastructure will be embedded within CLARIAH-WP3 (Linguistics) and CLARIAH-WP6 (Text).	€561.305
--	-------------	---	----------

Appendix B

Portfolio analyse from the midterm review

PDI-SSH: The platform is responsible for allocating resources to digital infrastructure facilities within the SSH domain, for coordinating digital infrastructures in the SSH domain and for strategy within that domain. With two rounds of calls (launched in 2020 and in 2021), PDI-SSH aims to **strengthen digital infrastructure facilities** and their management within the SSH, increase **interdisciplinary collaboration** between the social sciences **and the humanities in the field of digitisation infrastructure, and increase the strategic capacity for further development. The condition of the calls specified that the initiatives** must be accessible and relevant for multiple disciplines and universities, should be established for the longer term, and should preferably involve both social sciences as well as humanities.

This document gives an overview of the portfolio of granted projects and offers a first attempt to answer the question of how successful PDI-SSH was in reaching some of those goals. The analysis looks at:

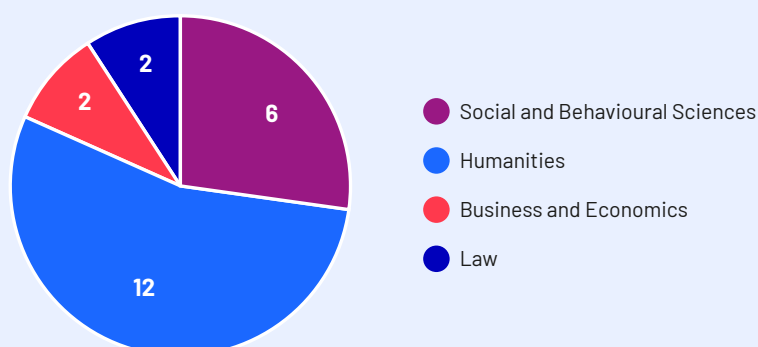
1. Allocation of resources (number of projects per disciplines, type of projects (structural vs. temporary) and financial investments per call
2. Substantive focus of the granted projects, which is defined by the four PDI-SSH pillars (discussed in more detail in the next section) and cross disciplinary collaborations.

Allocation of resources

In total **80** proposals were submitted out of which **22** were awarded (see Appendix 1 for all projects). In the first round **33** proposals were submitted and **12** were awarded. In the second round **47** proposals were submitted and **10** were awarded. The success rates were 36% and 21%, respectively.

The grants were allocated across the four subdisciplines that were eligible for the grant (Figure 1 displays the distribution of the grants). Most of the projects were awarded to projects from the field of Humanities (12 projects), followed by Social and Behavioral Sciences (6 projects). In the field of Economics and Law, respectively 2 projects per discipline were awarded.

Figure 1. Distribution of the grants per discipline

In the call, PDI-SSH offered both temporary (round 1) and structural funding (round 1 and 2). In total 16 structural projects and 6 temporary projects were awarded. Table 1 illustrates a breakdown per discipline and round of calls for proposals.

Table 1. Type of project by the discipline

	Structural	Temporary
Round 1		
Social and Behavioural Sciences	2	1
Humanities	3	4
Business and Economics	1	1
Law	-	-
Round 2		
Social and Behavioural Sciences	3	-
Humanities	5	-
Business and Economics	0	-
Law	2	-

Investments per call round

The entire available budget of **€15.3M** was allocated in both rounds of the Call (with **€8.44M** allocated in round 1 (12 projects) and **€6.44M** allocated in round 2 (10 projects). The distribution of the resources is displayed in Figure 2.

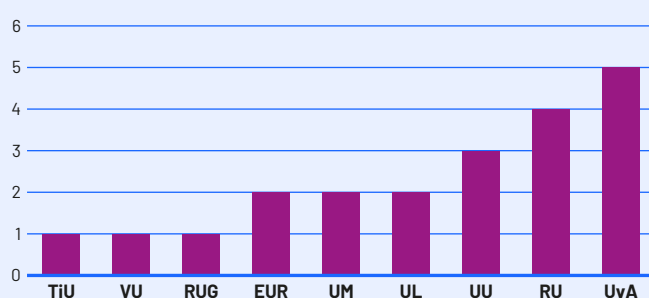
The projects in the field of Humanities received the largest share of the resources, in total €7.24M) (in the first round €4.3M was awarded and in the second round €2.8M in the second round (total €7.24M), followed by Social and Behavioural Sciences that received in total €5.1 (in the first round €2.59M, was awarded and in the second round €2.53M). Business and Economics followed with €1.7M (all granted in the first round as in the second round of proposals no projects of the Business and Economics discipline were awarded. No projects from Law were awarded in the first round, in the second round €1M was awarded.

Distribution by organisation

Researchers from 13 Dutch universities with a faculty of social sciences or humanities were eligible to submit a proposal. From this pool, 9 universities received the grant (the breakdown at a faculty level is too fine-grained to provide a meaningful analysis). Among the grant recipients, University of Amsterdam was the most successful (with 5 grants), followed by Radboud Universiteit (4 grants) and Utrecht University (3 grants). The remaining universities received 1 or 2 grants (Figure 2).

Four universities did not receive any grant, either because they did not submit a proposal as a main applicant, or their application was not successful. However, in some cases, researchers affiliated to those universities participate in the consortia that work on the execution of the successful projects. The following universities are not represented among the recipients: University of Twente (no proposals, involved in 1 consortium), Wageningen University (1 proposal, no involvement as a partner in consortium), Open University (no application, no involvement in consortium); University of Delft (no application, no involvement in consortium).

Figure 2. The distribution of awarded grants by main applicant organization

Substantive focus of the granted projects

One of the proposal requirements for both calls was that the projects should fit within (at least) one of the four PDI-SSH pillars:

- a. data collection
- b. access to materials
- c. data connectivity
- d. expertise hub for data management and stewardship.

Within the portfolio, most of the projects (16 out of 22) cover more than one pillar. Of the 6 single-pillar projects the half focuses on data collection, the remaining three are distributed across the remaining pillars. 10 out of 22 projects cover two pillars, 2 cover three pillars and 4 projects cover all four PDI-SSH pillars. The multi - pillar projects include various combinations of the pillars and there is no evident difference between temporary and structural projects in that respect.

Overall, **access to materials (16)** and **data connectivity (15)** are the two most common represented pillars (very often used in combination), 8 projects aim to establish expertise hubs for data management and stewardship in their projects. Projects that aim to collect data are least frequent, only 6 projects indicated this as their focus. Note: The proposals were grouped based on a category that PIs assigned to their proposal during the submission, in the execution stage the scope can further expand to pillars that were not indicated at the time of submission (in particular, further extension towards the data connectivity).

Interdisciplinary collaborations

Based on the submitted proposals 11 out of 12 projects in the first-round mention interdisciplinary collaboration. 2 projects stated that they will collaborate with more than one discipline. Most of the projects are also working together with existing infrastructures such as CLARIAH and ODISSEI. Most of the projects are also taking an interdisciplinary approach by developing digital infrastructures that can be used by users from multiple disciplines, for example the PURE3D project (which will be accessible and relevant for researchers in both humanities and social sciences). In the second round of proposals 8 out of 10 projects explicitly state that they will take an interdisciplinary approach and work together with existing infrastructures.

Conclusion

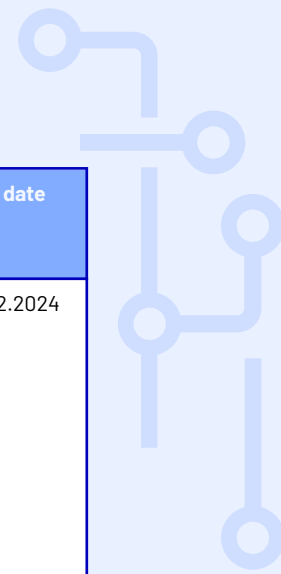
This preliminary analysis focused on the distribution and global scope of the projects granted via the PDI-SSH platform. Although the distribution across the disciplines is not even, all disciplines are at least granted one project across the two rounds of calls. All projects include at least one of the pillars and 15 projects are linked to more than one existing infrastructure (i.e. CLARIAH, ODISSEI). Most of the projects are taking an interdisciplinary approach, working across disciplines, or building infrastructures for intended users from multiple disciplines.

Appendix C

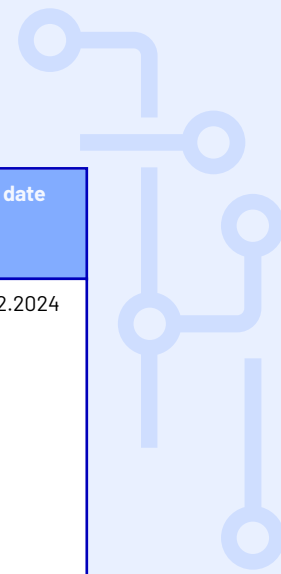
Overview of PDI-SSH project evaluation and requested structural funding

Status	Project	Structural/ Temporary	Total grant value	Requested structural funding budget	Preferred option	End date
Project completed - The catalogue is available and currently hosted on a permanent location by Tilburg University. Technical support in case of unforeseen downtime is continuously provided by the university.	A digital catalogue of digital literature, Peeters	Temporary	€ 280.000	n/a	n/a	30.9.2023
Project completed - The BERT that have created are already being used by various (interdisciplinary) research teams. The models have been written into and will be used in three (successful) NWO project proposals and KNAW Huygens Institute has been awarded a large grant to explore the use of models like MacBERTh and GysBERT to enrich and study Dutch historical documents.	MacBERTh, Fonteyn	Temporary	€ 437.945	n/a	n/a	30.11. 2023
On track - positive evaluation	CD2, Kemner	Temporary	€ 639.426	n/a	n/a	01.05.2024
On track - positive evaluation	Legacies of bondage Kok	Temporary	€ 739.930	n/a	n/a	31.12.2024
On track - positive evaluation	PURE3D, Papadoupoulos	Temporary	€ 998.920	n/a	n/a	30.09.2024
On track - positive evaluation	POPNET-SSH, Heemskerk	Structural	€ 998.443	€199.689	ODISSEI	31.12.2024
On track - positive evaluation	TwixL, Noordegraaf	Structural	€ 977.873	€119.580	CLARIAH	31.12.2024
On track - positive evaluation	D3I, Araujo	Structural	€ 940.034	€313.345	ODISSEI	30.04.2025
On track - positive evaluation	SANE, Emery	Structural	€ 991.915	€330.638	ODISSEI	31.12.2024

Status	Project	Structural/ Temporary	Total grant value	Requested structural funding budget	Preferred option	End date
On track - positive evaluation	FAIR, Dykstra	Structural	€ 600.442	€198.870	ODISSEI	31.12.2024
On track - positive evaluation	SSH Infra- structure Sign Language, Roelofsen	Structural	€ 970.475	€323.492	CLARIAH	31.12.2024
On track - positive evaluation	Diversity and dynamics, Kok	Structural	€ 199.767	€25.000	Radboud University	31.12.2024
On track - positive evaluation	HIP-NL, Rijpma	Structural	€ 703.591	€58.705	CLARIAH	31.12.2024
On track - positive evaluation	OH-SMART, Stigter	Structural	€ 561.305	€140.031	CLARIAH	31.01.2025
For the duration of the current project, we will initially open the platform primarily to researchers in the SSH domain working at the Vrije Universiteit and selected groups at the University of Amsterdam). In addition to the technical completion of PANL, the year 2024 will be dedicated to the establishment of a legal entity which will allow the platform to be open for researchers from all Dutch universities. Because of unforeseen complexities in the simultaneous development of the citizen platform as well as the student platform, we decided to shift our focus on the launch of the citizen platform first, and after that continue the development of other uses of our platform (such as to manage student pools). Conditional advice: For 2024, the project team should focus on completing the infrastructure and opening the platform to researchers of the SSH domain, initially at the VU and UvA. Once the legal entity has been established the project is advised to focus on making the platform available to researchers from other universities and continue development for other uses.	PANL, Tanis	Structural	€ 956.936	€189.649	ODISSEI	31.12.2024
Access to this speech recognizer via the CLARIAH infrastructure (notably the Media Suite) – delayed until end of the project depending on the updated CLARIAH infrastructure. Conditional advice: All tasks should be completed by the end of 2024 and a mitigation plan should be developed in case the Clariah Media Suite is not completed.	HoMed, van den Heuvel	Temporary	€446.764	n/a	n/a	31.3.2024

Status	Project	Structural/ Temporary	Total grant value	Requested structural funding budget	Preferred option	End date
At the end of 2023, the backbone architecture was not yet completed. Conditional advice: The project team is advised to focus on the data collection to complete the necessary backbone architecture by the end of the project.	Gauging Past Performance. Creating Financial Metadata for Economics, Finance, and Economic History in the Netherlands, De Jong	Temporary	€739.930	n/a	n/a	31.12.2024
The milestones for the next year depend on multiple factors: EU – DSA regulation (The DSA has become a central concern and focus point for our project, as it affords new possibilities for access to social media (e.g., new research APIs). Since many of the details of this legislation will be specified in an upcoming delegate act, we have invested considerable time and effort into providing feedback, lobbying, networking, etc. Due to the “protection” for data scraping afforded by the DSA, we have begun to emphasize scraping-based data collection in our tools, providing facilities for Instagram, TikTok, and other platforms. Since foundation models are promising to be useful for academic research, but also have issues of access, we are exploring their potential (and limitations) and have begun integrating them into our tools.) – hiring a new postdoctoral researcher Conditional advice: The project is advised to develop a mitigation plan to adapt the data scraping to the new EU legislations, if necessary. The project is advised to offer candidates a permanent position for the continuation of the project and in line with the SSH sector plans.	CAT4SMIR, Rieder	Structural	€488.044	€28.051	CLARIAH	31.03.2025
High staff turnover (same position), the vacancy for data scientist is still vacant. Conditional advice: The project team is advised to increase its efforts to recruit a data scientist to ensure the completion of the KPI's within the next year.	FIRMBACKBONE, Hassink	Structural	€997.475	€199.495	ODISSEI	31.03.2025

Status	Project	Structural/ Temporary	Total grant value	Requested structural funding budget	Preferred option	End date
We have not proactively sought coordination with the other infrastructures, other than through general channels (and apart from Lawnotation). Compatibility of our website with other infrastructures certainly has been on our radar when developing our plans for the website. Also, since WetSuite is aimed at unlocking NLP techniques for non-technical users, its operation is not excessively complicated. Hence, we expect WetSuite to be easy to integrate. Conditional advice: For the completion of the project and to secure structural funding the project should focus on building relationships with existing infrastructures and how the project can be integrated. Furthermore, the project should ensure that the infrastructure is interoperable at the end of the project.	WetSuite, Meuwese	Structural	€407.303	€35.551	CLARIAH	31.12.2024
The proposal suggested allowing integration with CLARIAH's (WP3) FoLiA and FLAT, and other open-source annotation tools (e.g., Hypothes.is, Doccano). The modular structure of the envisioned platform still would allow users to use other software (e.g., FLAT, Doccano) than LabelStudio. The modular structure enables using certain services (e.g., pre-processing and publication) but not all (e.g., carrying out the annotation task). Also, we will aim for interoperable output in that formats (or output) of other platforms can be converted to a format that can be used as input for the Lawnotation platform. To accommodate researchers who want to pre-annotate data and have the data corrected by human annotators, we hope to add functionality in 2024 to the platform where users can upload pre-annotated data and annotators can correct the annotations. Conditional advice: The project is advised to focus on the integration and functionality of the infrastructure. 6 publications may be a bit ambitious; the focus of the project should be on finalizing the infrastructure.	LAWNOTATION, van Dijk	Structural	€598.634	€165.911	CLARIAH	31.12.2024
Conditional advice: The relationship and integration with existing infrastructures seems to be limited, for the completion of the project and to secure structural funding the project is strongly encouraged to work on this until the end of the project.	MUSCLE, Honing	Structural	€437.965	€145.988	University of Amsterdam	28.02.2025
Total value			€15.113.117	€2.473.995		

Contactgegevens

Secretaris LBDI-SSH

Nora Bünemann

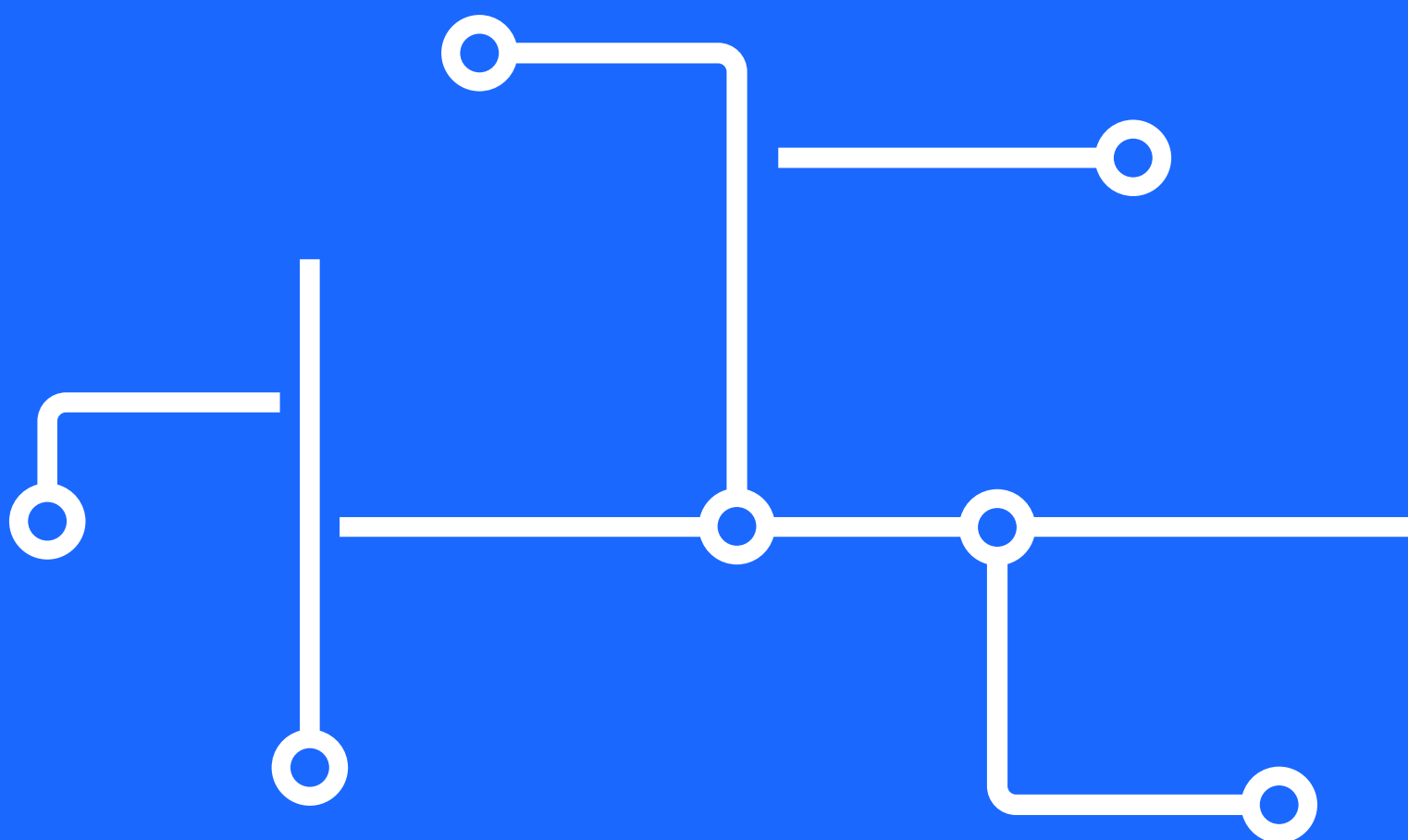
info@pdi-ssh.nl

Secretaris SSH-Raad

Frank Zuijdam

f.a.zuijdam@uu.nl

SPS Eindevaluatie

Juni 2025